: પ્રકાશક :

(૧) પૂ. પંન્યાસશ્રી પદ્મવિજયજી ગણિવર જૈન ગ્રંથમાળા
C/o શા. ચંપકલાલ ચતુરદાસ
કાશીપુરા, બોરસદ

★

(૨) શા. બીપીનચંદ્ર શાંતિલાલ
C/o ૨૭૦૮, જળકુકડી બીલ્ડીંગ
નીશાપોળનાકે, રીલીફરોડ
અમદાવાદ

★

(૩) શા. અમૃતલાલ નાગરદાસ
ન્યાયમંદિર, મરચીપોળ
રતનપોળ–અમદાવાદ

: પ્રાપ્તિસ્થાન :

(૧) સેવંતીલાલ વી. જૈન
૨૦, મહાજન ગલી, ૧ લે માળે
ઝવેરી બજાર, મુંબઈ ૨

(૨) સરસ્વતી પુસ્તકભંડાર
C/o પં. ભુરાલાલ કાળીદાસ
રતનપોળ, હાથીખાના
અમદાવાદ

(૩) નરેન્દ્ર એસ. શાહ, એમ. કોમ. એલ. એલ. બી.
કસ્તૂર મેનશન, ઓપોઝીટ ટ્રાઈએંગલ ગાર્ડન,
મીરજાપુર ચાર રસ્તા, અમદાવાદ–૧

: મુદ્રક :

કાન્તિલાલ ડાહ્યાભાઈ પટેલ. મંગલ મુદ્રણાલય
રતનપોળ, અમદાવાદ

પરમપૂજ્ય ગચ્છાધિપતિ આચાર્યદેવ
શ્રીમદ્ વિજયપ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજના પટ્ટધરરત્ન

પૂ. પરમ શાસનપ્રભાવક વ્યાખ્યાન-વાચસ્પતિ
આચાર્ય દેવ
શ્રીમદ્ વિજયરામચંદ્ર સૂરીશ્વરજી મહારાજ

પ્રવચન સુધા

રમપૂજય પરમશાસનપ્રભાવક વ્યાખ્યાનવાચસ્પતિ આચા-ભગવંત શ્રીમદ્ વિજય રામચંદ્ર સૂરીશ્વરજી મહારાજના જેનાજ્ઞાસારગર્ભિત પ્રવચનોમાંથી કર્મરોગઉપર અમૃત જેવી અદ્ભુત અસર કરતા વચનો ઘણા કલ્યાણાર્થી આત્માઓની માગણીથી અહિં રજુ કરાય છે.

સં૦ શા. રસિકલાલ રામચંદ

(૧)જગતમાં ત્રણ દયાપાત્ર છે. સુખી,દુઃખી અને પાપી.તમને વધારે દયા કોની આવે? સુખીને તો તમે બધા હાથ જોડો છો. પાપીને તમે ગણતા નથી. તમને દયા દુઃખની આવે. જ્ઞાનીને સુખીની દયા આવે છે.

(૨) સંસાર કેવો? કવચિત્ સુખ બાકી મોટે ભાગે દુઃખ. સુખ પણ કેવું? મોટેભાગે દુઃખનું કારણ.

(૩) દુઃખમાં સુખની આશા અને સુખમાં પાગલતા એ સંસારી મોહાંધ જીવનું લક્ષણ છે. આવા જીવો ધર્મમાટે લાયક નથી.

(૪) 'મરીને કયાં જવું છે?' એનો વિચાર કર્યા વિના જીવન ની શરુઆત કરે એ ભણેલો પણ અભણ છે.

(૫) જે ભણેલાને મરણ યાદ ન હોય, પુણ્યપાપનો વિવેક ન હોય, પુણ્ય કરતા આનંદ ન હોય, પાપ કરતા કંપારી નહોય એ ભણેલાને જ્ઞાની કહેવાય કે અજ્ઞાની!

(૬) લક્ષ્મીની મૂર્છા ઉતરવા અને આરંભાદિકને ઘટાડવા શ્રાવક વારંવાર તીર્થયાત્રા કરે.

(૭) ધન અને ભોગની જેણે જગતમાં પ્રતિષ્ઠા ઉભી કરી એણે જગતને સત્યાનાશના માર્ગે વાળ્યું છે.

(૮) ધનથી ધર્મ નથી થતો પણ ધર્મીથી ધર્મ થાય છે. ધર્મી ધનને ધર્મનું સાધન બનાવે એથી ધન એ કાંઈ ધર્મનું સાધન ન કહેવાય ધન તો પરિગ્રહજ કહેવાય.

(૯) સંસાર ભૂંડો, મોક્ષ સારો અને ધર્મ મોક્ષ મેળવવા કરવાનો છે–આ ત્રણ વાતો કહેવા માટે જ સઘળા શાસ્ત્રો રચાયા છે.

(૧૦) આજે ભીખ માગવાનો પ્રવાહ ચાલ્યો છે. સારા સારા માણસો પાસે પૈસા હોવા છતાં સારા કામ માટે ભીખ માગવા નીકળે છે. માગતા પુરું ન થયું એટલે હવે નાટકો કરી મેળવતા થયા છે. લખપતિ બ્રાહ્મણ લોટ માગવા નીકળે તેમ આજના શ્રીમંતને માગવા નીકળતા શરમ નથી.

(૧૧) સર્વજ્ઞ સિવાય સંસારને કોઈ ઓળખાવી શકે નહિ. એ ન હોત તો તમે અને અમે બન્ને આંધળા જ હતા. બલિહારી એ શ્રીતિર્થંકરદેવોની કે જેમણે સંસારની ક્રૂરતા ઓળખાવી ઘોર અંધકારમાં પ્રકાશનો દીવો પ્રગટાવ્યો.

(૧૨) દુઃખ આવી પડે તો આનંદ પામતા શીખો! તાકાત હોય તો આવેલા સુખને છોડો !! ન છૂટે તો પાગલની માફક નહીં જ ભોગવવાનો નિર્ણય કરો !!! સુખ માટે ચાલે ત્યાંસુધી કોઈ ખરાબ કામ નહિ કરૂં તેવો નિશ્ચય કરો.

(૧૩) પુણ્યથી મળેલા સુખમાં લહેર કરવી એટલે પોતાના હાથે જ દુર્ગતિ ઊભી કરવી.

(૧૪) કોઈનું મારે ન જોઈએ મારું સૌના કામમાં આવે તેવી ભાવના એજ સાચી ઉદારતા.

(૧૫) સંસારમાં સુખી કોણ? પહેલા નંબરે સાધુ સુખી પછી દેશવિરતિધર શ્રાવક સુખી પછી સમકિતી સુખી અને તે પછી માર્ગાનુસારી સુખી.

(૧૬) અનીતિથી મળતું ન ઈચ્છે તે માર્ગાનુસારી
નીતિથી મળેલું સુખ પણ ભુંડું લાગે તે સમકિતી.
,, ,, ,, થોડું થોડું છોડવા માંડે એ શ્રાવક.
,, ,, ,, સંપૂર્ણ છોડે તે સાધુ.

(૧૭) દુઃખ આપનારા કર્મોની ઉદીરણા કરવી. સુખ આપનારા કર્મોને ફેંકી દેવા અને પાપ કરાવનાર કર્મો ઉપર ચોકી મૂકવી એનું નામ ધર્મ.

(૧૮) કર્મ આપણને ધારે ત્યારે રોવરાવે અને ધારે ત્યારે હસાવે? કર્મ રોવરાવવા માગેને ન રોઈએ એવી શકિત મેળવવા માટે ધર્મ છે.

(૧૯) દુનીયાના સુખોના માગણ પાસે સુખ ઉભું રહે? અને એ ટેસથી માગે એની પાસે રહે? વાસુદેવો ટેસથી સુખ માગે છે. એ સુખ માગે ત્યારે સમક્તિ જાય પણ એ માગનારની ધર્મસાધના કેવી! ઉંચી. ધર્મથી સુખ મળે એમાં કોઈ વિરોધ ન કરી શકે પણ તમારા ધર્મથી સુખ મળશે કે કેમ એ સવાલ છે.

(૨૦) કષ્ટ વિના ધર્મ નથી. પણ ધર્મમાટે વેઠવું પડતું દુઃખ સંસારના સુખ માટે જીવોએ વેઠેલા દુઃખ કરતા અનંતમા ભાગેય નથી.

ભગવાન મહાવીરદેવનો એક મહત્વનો સિદ્ધાંત છે કે 'જીવનમાં પાપ ન કરો તોય પ્રતિજ્ઞા-પચ્ચક્ખાણપૂર્વક પાપોને તિલાંજલિ ન આપો, ત્યાં સુધી, પાપની જડ ઊખડતી નથી. સર્વથા પાપનો ત્યાગ થતો નથી. અવિરતિ નામનું પાપ ઊભું જ રહે છે. જરૂર પડે પાપ કરી લેવાની 'અપેક્ષા' મનમાંથી ખસતી નથી.

૧ * પ્રતિજ્ઞા વિના થતો પાપનો કે વસ્તુનો ત્યાગ એ ધર્મ સ્વરૂપ બનતો નથી.

૨ * પ્રતિજ્ઞા વિના ધર્માનુષ્ઠાનમાં સ્થિરતા કે રસ જાગતો નથી.

૩ * પ્રતિજ્ઞા વિના મનની નિર્બળતા દૂર થતી નથી. મન સત્ત્વશાળી બનતું નથી.

૪ * આજે દેશના વડા પ્રધાનોને પણ સોગંદવિધિ કરવો પડે છે.

૫ * જે પરમ પુરુષોની ધીરતા આગે મેરુ લાજે તેવા શ્રી તીર્થંકર-ગણધરદેવો પણ પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક પાપનો ત્યાગ કરે છે અને કર્મની કાતિલ જંજીરો તોડી આત્માને પરમાત્મ સ્વરૂપ બનાવવા ઘોરાતિઘોર અભિગ્રહો જાવજ્જીવ પાળે છે.

૬ * ઉપદેશપદમાં ભગવાન હરિભદ્રસૂરિ મહારાજા લખે છે કે-'મુમુક્ષુ આત્માઓ એક ક્ષણ પણ અભિગ્રહ વિનાનું જીવન જીવી શકતા નથી.'

૭ * આપણી શક્તિ અને સંયોગ મુજબ પ્રતિજ્ઞા-નિયમ લેવાનું શાસ્ત્રવિધાન છે. એ રીતે પ્રતિજ્ઞાના મંગલમાર્ગે ડગ

ભગવાન મહાવીરદેવનો એક મહત્ત્વનો સિદ્ધાંત છે કે 'જીવનમાં પાપ ન કરો તોય પ્રતિજ્ઞા–પચ્ચક્ખાણપૂર્વક પાપોને તિલાંજલિ ન આપો, ત્યાં સુધી, પાપની જડ ઊખડતી નથી. સર્વથા પાપનો ત્યાગ થતો નથી. અવિરતિ નામનું પાપ ઊભું જ રહે છે. જરૂર પડે પાપ કરી લેવાની 'અપેક્ષા' મન-માંથી ખસતી નથી.

૧ * પ્રતિજ્ઞા વિના થતો પાપનો કે વસ્તુનો ત્યાગ એ ધર્મ સ્વરૂપ બનતો નથી.

૨ * પ્રતિજ્ઞા વિના ધર્માનુષ્ઠાનમાં સ્થિરતા કે રસ જામતો નથી.

૩ * પ્રતિજ્ઞા વિના મનની નિર્બળતા દૂર થતી નથી. મન સત્ત્વશાળી બનતું નથી.

૪ * આજે દેશના વડા પ્રધાનોને પણ સોગંદવિધિ કરવો પડે છે.

૫ * જે પરમ પુરુષોની ધીરતા સામે મેરુ લાજે તેવા શ્રી તીર્થંકર–ગણધરદેવો પણ પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક પાપનો ત્યાગ કરે છે અને કર્મની કાતિલ જંજીરો તોડી આત્માને પરમાત્મ સ્વરૂપ બનાવવા ઘોરાતિઘોર અભિગ્રહો જાવજ્જીવ પાળે છે.

૬ * ઉપદેશપદમાં ભગવાન હરિભદ્રસૂરિ મહારાજા લખે છે કે–'મુમુક્ષુ આત્માઓ એકક્ષણ પણ અભિગ્રહ વિનાનું જીવન જીવી શકતા નથી.'

૭ * આપણી શક્તિ અને સંયોગ મુજબ પ્રતિજ્ઞા–નિયમ લેવાનું શાસ્ત્રવિધાન છે. એ રીતે પ્રતિજ્ઞાના મંગલમાર્ગે ડગ

૩. આસુરી પ્રતિજ્ઞા ૪. વૈરભાવવાળી પ્રતિજ્ઞા

(૧) સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓ આત્મા માટે ખૂબ જ હિતકારી બને છે. આવી પ્રતિજ્ઞાઓ સાક્ષાત્ યા પરંપરાએ વિરતિ ધર્મ સાથે સંબંધ ધરાવે છે. આદરપૂર્વક આવી પ્રતિજ્ઞાઓનો સ્વીકાર અને પાલન અદ્દભુત લાભો આપે છે.

આત્માને શુદ્ધિના માર્ગે ન લઈ જનારી અને પરંપરાએ ત્યાગ વૈરાગ્યને નહિ પોષનારી એવી પ્રતિજ્ઞાઓ પરિણામે ભયંકર હોય છે, તેથી એની વિશિષ્ટ જ્ઞાની મહાપુરુષો કશી જ કિંમત આંકતા નથી.

પ્રતિજ્ઞા ધર્મનો મનની સાથે ગાઢ સંબંધ છે, નાનીશી પ્રતિજ્ઞા પણ મન વગરનો પ્રાણી લઈ શકતો નથી. મનવાળા પ્રાણી માટે પણ મનોબળ વિના પ્રતિજ્ઞાનો સ્વીકાર અશકય છે. એકેન્દ્રિયથી માંડીને અસંજ્ઞી પંચેન્દ્રિય સુધીના અનંતાનંત પ્રાણીઓ મન વગરના છે. ચોરાસીલાખ યોનિઓમાં દેવતા, નારકી તિર્યંચો અને મનુષ્યો સંજ્ઞી એટલે કે મનવાળા ગણુય છે, પણ તેમાં (૧) નારકીઓ પરાધીનપણે દુઃખથી રીબાતા હોવાથી તેઓ પ્રતિજ્ઞાના અધિકારી નથી (૨) દેવતાઓ નિરંતર દિવ્ય સુખમાં મશગુલ હોવાથી પચ્ચક્ખાણ (પ્રતિજ્ઞા) કરી શકતા નથી. કાદવમાં ખુચેલો હાથી કિનારો દેખવા છતાં, બહાર નીકળવાની ઈચ્છા હોવા છતાં ન કળી શકતો નથી તેમ દેવતાઓ પણ સુખરૂપી કાદવમાં ગળાબુડ ડૂબી ગયા છે, પ્રતિજ્ઞાના રહસ્ય અને તેના ઉત્તમ ફળો જાણવા છતાં તેના સ્વીકાર તેમજ પાલન માટે તેઓ

સર્વથા અસમર્થ હોય છે. (૩) તિર્યંચો પણ લગભગ વિવેકશૂન્ય હોવાથી પ્રાયઃ પ્રતિજ્ઞાને સારી રીતે સમજી, સ્વીકારીને તેનું પાલન કરી શકતા નથી. છતાં એકાન્ત નથી. કોઈક તિર્યંચ વિશેષ નિમિત્તપામી પ્રતિજ્ઞાઓમાં સફળતા મેળવે છે. છતાં તેઓ માટે એ રાજમાર્ગ તો નથી જ.

(૪) માત્ર મનુષ્યો જ સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓનું માહાત્મ્ય સમજવાના, એને ગ્રહણ કરવાના અને તેનું પાલન કરી આત્મશુદ્ધિ કરવાના અને તે દ્વારા જીવનને સર્વોચ્ચ સ્થિતિએ પહોંચાડવા માટે અધિકારી છે. માનવને સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓ માટે અણમોલ તક છે. પણ આજે માનવ જડ વસ્તુઓના મોહમાં એવો ફસાયો છે, મુંઝાયો છે કે જેથી સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓનું માહાત્મ્ય એ સમજી શકતો નથી. જીવન ઘડતરમાં પ્રતિજ્ઞાઓ કેટલી મહત્વની છે, તે પીછાણી શકતો નથી, માત્ર ક્ષણિક પદાર્થોની પ્રાપ્તિ માટે આંધળી દોટ મૂકી દોડી રહ્યો છે પણ ખરેખર તો એ એ ખાડા તરફ ધસી રહ્યો છે.

સંસારમાં સર્વકોઈનું એકાન્તે હિત કરનારી સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓ છે એને સમજવાની, સ્વીકારવાની અને તેમાં અણીશુદ્ધ પાર ઉતરવાની તક કોઈ વિરલ આત્માને પ્રાપ્ત થાય છે. સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓ મનોમન લેવા કરતાં, દેવગુરુ અને સંઘની સમક્ષ લેવી જોઈએ. તે રીતે લીધેલી પ્રતિજ્ઞાઓ અધિકાધિક ફળ આપે છે. દઢ મનથી પાળી શકાય છે.

૩. આસુરી પ્રતિજ્ઞા ૪. વૈરભાવવાળી પ્રતિજ્ઞા

(૧) સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓ આત્મા માટે ખૂબ જ હિતકારી બને છે. આવી પ્રતિજ્ઞાઓ સાક્ષાત્ યા પરંપરાએ વિરતિ ધર્મ સાથે સંબંધ ધરાવે છે. આદરપૂર્વક આવી પ્રતિજ્ઞાઓનો સ્વીકાર અને પાલન અદ્દભુત લાભો આપે છે.

આત્માને શુદ્ધિના માર્ગે ન લઈ જનારી અને પરંપરાએ ત્યાગ વૈરાગ્યને નહિ પોષનારી એવી પ્રતિજ્ઞાઓ પરિણામે ભયંકર હોય છે, તેથી એની વિશિષ્ટ જ્ઞાની મહાપુરુષો કશી જ કિંમત આંકતા નથી.

પ્રતિજ્ઞા ધર્મનો મનની સાથે ગાઢ સંબંધ છે, નાનીશી [illegible] પણ મન વગરનો પ્રાણી લઈ શકતો નથી. મનવાળા પ્રાણી માટે પણ મનોબળ વિના પ્રતિજ્ઞાનો સ્વીકાર અશક્ય છે. એકેન્દ્રિયથી માંડીને અસંજ્ઞી પંચેન્દ્રિય સુધીના અનંતા- [illegible] પ્રાણીઓ મન વગરના છે. ચોરાશીલાખ યોનિઓમાં [illegible] નારકી તિર્યંચ અને મનુષ્યો સંજ્ઞી એટલે કે [illegible] છે, પણ તેમાં (૧) નારકીઓ પરાધીનપણે [illegible] ભોગવે. તેથી તેઓ પ્રતિજ્ઞાના અધિકારી નથી [illegible] ગુણમાં મશગુલ હોવાથી [illegible] કરી શકતા નથી [illegible] [illegible] હોવા છતાં [illegible] [illegible] પાલન માટે તેઓ

સર્વથા અસમર્થ હોય છે. (૩) તિર્યંચો પણ લગભગ વિવેકશૂન્ય હોવાથી પ્રાયઃ પ્રતિજ્ઞાને સારી રીતે સમજી, સ્વીકારીને તેનું પાલન કરી શકતા નથી. છતાં એકાન્ત નથી. કોઈક તિર્યંચ વિશેષ નિમિત્તપામી પ્રતિજ્ઞાઓમાં સફળતા મેળવે છે. છતાં તેઓ માટે એ રાજમાર્ગ તો નથી જ.

(૪) માત્ર મનુષ્યો જ સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓનું માહાત્મ્ય સમજવાના, એને ગ્રહણ કરવાના અને તેનું પાલન કરી આત્મશુદ્ધિ કરવાના અને તે દ્વારા જીવનને સર્વોચ્ચ સ્થિતિએ પહોંચાડવા માટે અધિકારી છે. માનવને સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓ માટે અણમોલ તક છે. પણ આજે માનવ જડ વસ્તુઓના મોહમાં એવો ફસાયો છે, મુંઝાયો છે કે જેથી સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓનું માહાત્મ્ય એ સમજી શકતો નથી. જીવન ઘડતરમાં પ્રતિજ્ઞાઓ કેટલી મહત્વની છે, તે પીછાણી શકતો નથી, માત્ર ક્ષણિક પદાર્થોની પ્રાપ્તિ માટે આંધળી દોટ મૂકી દોડી રહ્યો છે પણ ખરેખર તો એ એ ખાડા તરફ ધસી રહ્યો છે.

સંસારમાં સર્વકોઈનું એકાન્તે હિત કરનારી સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓ છે એને સમજવાની, સ્વીકારવાની અને તેમાં અણી-શુદ્ધ પાર ઉતરવાની તક કોઈ વિરલ આત્માને પ્રાપ્ત થાય છે. સાત્વિક પ્રતિજ્ઞાઓ મનોમન લેવા કરતાં, દેવગુરુ અને સંઘની સમક્ષ લેવી જોઈએ. તે રીતે લીધેલી પ્રતિજ્ઞાઓ અધિ-કાધિક ફળ આપે છે. દૃઢ મનથી પાળી શકાય છે.

જીવનનું અમૃત :

સમાધિમય જીવન અને સમાધિપૂર્ણ મૃત્યુ એ એક મહાન સિદ્ધિ છે. એ જો પ્રાપ્ત ન થાય તો દેવોને પણ દુર્લભ ગણાતા આ માનવ જન્મની ફુટી કોડી જેટલી કે કડવી બદામ જેટલી પણ કિંમત ન આંકી શકાય.

એક કવિરાજ કહે છે:—

मरणं मंगलं यत्र सफलं तत्र जीवनम् ।

જેનું મૃત્યુ મંગલમય એનું જ જીવન સફળ. મંગળમય મૃત્યુ એટલે સમાધિમય મૃત્યુ.એ મનુષ્યના સફળ જીવનની પારાશીશી છે. પારલૌકિક જીવનની મંગલમયતાનું માપકયંત્ર પણ એ જ છે.

સમાધિ મરણે મરવું એ જૈન શાસનને પામેલા સર્વ સમ્યગ્દષ્ટિ જીવોનો પરમ મનોરથ હોય છે. તેમ છતાં કોઈ વિરલજીવો જ સમાધિમય જીવન અને સમાધિમય મૃત્યુની સિદ્ધિ મેળવી શકે છે.

'युद्धस्य वार्ता रम्या' આ ઉકિત અનુસાર યુદ્ધની વાત કરવી અને સાંભળવી ખૂબ ગમે પણ જો સાચે સાચ રણમેદાને ઝઝુમવાનો અવસર આવે તો એ ટેસથી વાતો કરનાર અને સાંભળનારના હોજા ગગડી જાય. સમાધિમરણની વાત પણ એવી જ છે. એ વાત કરવી અને સાંભળવી મીઠી લાગે પણ મરણની વેદના વખતે સમાધિ જાળવવી દુષ્કર બની

જાયછે. મૃત્યુ સમયે સમાધિ તો જ પ્રાપ્ત થઈ શકે જો જીવન ધર્મમય જીવાયું હોય.

અનાદિકાળથી આત્માઓ સંસારમાં જન્મ મરણ કરી રહ્યા છે. દુઃખ, અશાંતિ અને અસમાધિનું કારણ શું છે તે અજ્ઞાન જીવો સમજી શકતા નથી. તેથી જ વિષય કષાયની પરિણતિ કેળવી જીવન અને મૃત્યુ બન્નેને અસમાધિમય બનાવી મૂકે છે. આત્માની માલીકીમાં સુખ શાંતિ અને સમાધિના અખૂટ ભંડારો છે પણ કર્મસત્તાએ એના પર રીસીવર (અમલદાર) મૂકયો છે. તેથી આત્મા છતી આત્મસંપત્તીએ બેહાલ દશા અનુભવી રહ્યો છે. જન્મ મરણ રોગ, શોક, વિયોગ આદિની બેસીતમ પીડાનો ભોગ બન્યો છે. હવે આત્માએ આ દુર્લભ માનવભવમાં જાગૃત બની અઢળક આત્મસંપત્તિને પિછાની; આત્માનો વીટો પાવર વાપરી કર્મ સત્તાના રીસીવરને ફગાવી દીધા વિના છૂટકો નથી.

મૃત્યુ સમયે સમતા અને સમાધિને બદલે કલેશ, સંતાપ, હાયવોય અને મૃત્યુનો ડર જ હોય તો પરલોક અચૂક બગડે. ભવોની પરંપરા બગડે. દીર્ઘકાળ સુધી દુર્ગતિના દુઃખોમાં આત્મા રીબાયા જ કરે. સમાધિભાવને મહાપુરુષોએ મહોત્સવ કહ્યો. મૃત્યુના અનંત દુઃખ વખતે સુંદર સમાધિ ભાવને પ્રાપ્ત કરવા જીવનભર સુવિશુદ્ધ ધર્મની આરાધના અનિવાર્ય બની જાય છે. જગતના તમામ પદાર્થો ચિત્તને અસમાધિ ભાવ તરફ ખેંચી જાય છે

તીર્થનું આલંબન પ્રાપ્ત થાય છે. એથી મહાકર્મ નિર્જરા અને એથી મોક્ષપદની પ્રાપ્તિ થાય છે.

શ્રી ગૌતમ ગણધર : પ્રભુ! પૃચ્છાસ્વાધ્યાય–પ્રશ્નો પૂછવાથી શું લાભ થાય છે?

પ્રભુ મહાવીર દેવ : ગૌતમ! પૃચ્છા સ્વાધ્યાયથી તત્વનો નિર્ણય થવાથી સૂત્ર અને અર્થ સ્પષ્ટ થાય છે. સૂત્રાર્થનું રહસ્ય પ્રાપ્ત થાય છે. એથી કાંક્ષા મોહનીય કર્મ નાશ પામે છે. એટલે કે દર્શનમોહનીયના ઉદયે સમકિતના અતિચાર રૂપ અન્યાન્ય દર્શનની થતી કાંક્ષા-અભિલાષાનો નાશ થાય છે.

શ્રી ગૌતમ ગણધર : પ્રભુ! પરાવર્તના સ્વાધ્યાયથી જીવને શું લાભ થાય છે?

પ્રભુ મહાવીર દેવ : ગૌતમ! સૂત્રાર્થનું પરાવર્તન કરવાથી વ્યંજનલબ્ધિ ઉત્પન્ન થાય છે. (જ્ઞાનાચાર પૈકીના વ્યંજનાચારના પાલનથી પ્રાપ્ત થતી ઉચ્ચાર શુદ્ધિ તે વ્યંજનલબ્ધિ હોવી જોઈએ.)

શ્રી ગૌતમ ગણધર : પ્રભુ! અનુપ્રેક્ષા સ્વાધ્યાયથી જીવ શું લાભ મેળવે છે!

પ્રભુ મહાવીર દેવ : ગૌતમ! જીવ આયુષ્ય સિવાયના સાત કર્મો મજબૂત બંધવાળા હોય તો શિથિલ બંધવાળા કરે, દીર્ઘકાળની સ્થિતિવાળા હોય તો અલ્પ સ્થિતિવાળા કરે, તીવ્ર રસવાળા હોય તો મંદ રસવાળા કરે, અધિક પ્રદેશવાળા હોય તો ઓછા પ્રદેશવાળા કરે.

ાયુષ્ય કર્મ બાંધે અથવા ન પણ બાંધે, અશાતા વેદ
ર્મ ન બાંધે અને અંતે ચાર ગતિરૂપ આ અનાદિ સંસા
રી જાય.

શ્રી ગૌતમ ગણધર : પ્રભુ ! ધર્મકથા સ્વાધ્ય
જીવ શું લાભ મેળવે છે ?

પ્રભુ મહાવીર દેવ : ગૌતમ ! ધર્મકથાથી
જૈનશાસનની પ્રભાવના કરે છે. અને ભાવિમાં
થાય એવા શુભ કર્મ ઉપાર્જે છે. આ ધર્મકથા સ્વા
અજ્ઞાન અને રૌદ્રધ્યાનનો નાશ થાય છે. તેમજ
સંકલેશ-અશાંતિ થતી નથી.

બન્ને મહાપુરૂષોના આ સંવાદથી આપણું
પણ લાગે છે કે પાંચે પ્રકારનો સ્વાધ્યાય સાચે જ
અમૃત છે. અહિંનશ આ અમૃતનું સેવન કર
વિષય કષાયનો રસ નીચોવી ચિત્તને સમાધિમય

પદ્મ સૌરભ કિં.

આ પ્રકાશન મુક્તિની મંગલસાધનાના
કરનાર મુમુક્ષુ આત્માઓને માર્ગમાં સહાય
ભવ્ય પાથેય પીરસે છે. વિનય, વૈરાગ્ય, સંતો
પર્યુષણ, પ્રસંગરંગ, મનનમધુ, ધર્મામૃત તે
મહામંત્ર ઉપરના ૯ મનનીય લેખો સ્વા
રસલ્હાણ કરાવે તેવા છે. આરાધક વર્ગને
જાગૃતિનો સંદેશ સુણાવી જાય છે.

જીવનમાં જ પહેલ કરી એ વિચારો અને એ આચારો ક્રમપણે, જીવવાની ટેક રાખવી.

જેવો હું તેવા બીજા જીવો. માત્ર માનવો જ નહિ. પ્રાણી માત્ર જેમ મને સુખ પ્રિય છે દુઃખ અપ્રિય છે. તેમ પ્રાણી માત્રને સુખ જ પ્રિય છે દુઃખ અપ્રિય છે. આ વિચારમાં અહિંસાનો, સત્યનો, દાનનો સઘળાય સદાચારોનો પાયો છે. જેમ જેમ ઉપરોક્ત વિચાર દૃઢ બનતો જાય છે તેમ તેમ વ્યક્તિ, સમાજ, દેશ અને વિશ્વ અહિંસામય, સત્યમય...... બનતું જાય છે.

જેમ હું ભૂખ્યો, તરસ્યો કે વસ્ત્ર વિના રહી શકતો નથી તેમ બીજા જીવોને ભૂખ, તરસ, ટાઢ વગેરેની પીડા નહિ થતી હોય? માટે ભૂખ્યાને અન્ન આપો, તરસ્યાને પાણી આપો, વસ્ત્ર વિનાનાને વસ્ત્ર આપો. ભયભીતને અભય આપો. આ વિચાર જન્મે છે.

ત્ર રસાયણ :

વિશ્વોદ્ધારક પ્રભુ મહાવીરદેવ અને તેઓશ્રીના વિ
ંડાર શિષ્યરત્ન ગૌતમ ગણધરનો એક અતિ મહ
ાર્તાલાપ આ લેખમાં રજુ થાય છે.

'શ્રીમહાનિશીથસૂત્ર' એક મહિમાવંતું
મશાસ્ત્ર છે. ગૂઢ અને ગંભીર રહસ્યોથી ભરેલું
આગમશાસ્ત્ર નાશ પામશે ત્યારે સૂર્ય, ચંદ્ર, ગ્રહ,
અને તારાઓનું તેજ સાત દિવસ સુધી ઝાંખું પ

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર અને તેના વિધિયુક્ત
યોગ્યતા માટે શ્રીઉપધાનતપની કેવી અગત્યત
અનંતઉપકારી પ્રભુ મહાવીરદેવ અને લબ્ધિ
ગૌતમ ગણધર ભગવંતના લોકોત્તર વાર્તાલાપ
સરસ રીતે અને સત્તાવાર આપણને જાણવ
સમજ વગરં ઉપધાનતપની ટીકા કરનાર
આ શાસ્ત્રવચનો દીવાદાંડી રૂપ છે અને
તપનું કઠોર અનુષ્ઠાન જેને માટે છે તે શ્રી
સ્વાધ્યાય જાપ અને ધ્યાનના મહત્વને પ્રક
સર્ચલાઈટ સમાન છે

જુઓ—અનંતજ્ઞાની પ્રભુ મહાવીરદેવ શ્
હે ગૌતમ! ઉપધાનતપની આરાધના
સુપ્રશસ્ત એવું સમ્યગ્જ્ઞાન ભણે છે—ભ
ઉપધાનતપની આરાધના વિના ભણનાર—ભ
મહાભાગ્યહીન પાપી
મોદના કરે છે તે
જ્ઞાનની મોટી આશાતના કરે છે! ...

પ્રશ્ન : હે ભગવન્! જો એમ છે તો શું પં
મંગલનું (નવકારનું) ઉપધાન કરવું જોઈએ?

ઉત્તર :–હે ગૌતમ! પ્રથમ જ્ઞાન થાય છે તે પછ
દયાના ભાવ જાગે છે

(અહીં જીવ અજીવ વગેરે તત્વોનું જ્ઞાન થયા પછી દયા
લાગણી જાગૃત થાય છે એમ સમજવું.)

* દયાથી જગતમાં રહેલા સર્વ જીવ–પ્રાણ–ભૂ
અને સત્વ પ્રત્યે આત્મસમદર્શીપણું આવે છે. અર્થાત
જગતના સર્વ જીવો મારા આત્મા સમાન છે એવી બુદ્ધિ
સ્થિર થાય છે. મારા આત્માને જેમ સુખ પ્રિય છે અને
દુઃખ અપ્રિય છે, તેમ જગતના સર્વ જીવો, પ્રાણીઓ,
ભૂતો અને સત્વોને પણ સુખ પ્રિય છે અને દુઃખ અપ્રિય
છે. એવી આત્મતુલ્યતાની દૃષ્ટિ દયાથી પ્રાપ્ત થાય છે.

(શાસ્ત્રકારોએ પંચેન્દ્રિયને જીવ કહ્યા છે વિકલેન્દ્રિયને પ્રાણ કહ
છે વનસ્પતિકાયનો ભૂત શબ્દથી ઉલ્લેખ કર્યો છે અને બાકી રહેલી
જીવ રાશિને સત્વ તરીકે સંબોધી છે.)

* જગતનાં સર્વ જીવો–પ્રાણ–ભૂત–સત્વો પ્રત્યે આત્મ-
સમાન ભાવ પ્રકટ થવાથી તે જીવોને સ્પર્શ કરવા રૂપ તે
સંઘટ્ટન, સંતાપ પમાડવા રૂપ પરિતાપ, વિશેષ પીડા
રૂપ કિલામણા અને અંગોપાંગના નાશરૂપ–હેરાન કરવા
રૂપ ઉપદ્રાવણ વગેરે દ્વારા દુઃખ આપવાનો કે ભય
પમાડવાનો ત્યાગ થાય છે * સર્વ જીવોને દુઃખ ઉત્પન્ન

કરવાનો અને ભય પમાડવાનો ત્યાગ કરવાથી અનાશ્રવ થાય છે—આશ્રવ અટકી જાય છે * અનાશ્રવ થવાથી આશ્રવના દ્વાર બંધ છે એટલે કે સંવર થાય છે. * સંવરથી ઇન્દ્રિયોનો નિગ્રહ (દમ) અને કષાયોનો ઉપશમ (શમ) થાય છે * દમ અને શમથી શત્રુમિત્ર પ્રત્યે સમભાવ પ્રગટે છે. * શત્રુ-મિત્ર પ્રત્યે સમભાવ આવવાથી રાગ-દ્વેષ થતા નથી. અર્થાત્ મધ્યસ્થ ભાવ આવે છે. * મધ્યસ્થ ભાવના યોગે ક્રોધ-માન-માયા-લોભ થતા નથી.

(અહિં અનંતાનુબંધી ક્રોધાદિ કષાયોનો અભાવ થાય છે એમ સમજવું)

* આ અનંતાનુબંધી ક્રોધ-માન-માયા-લોભ જવાથી અકષાયપણું પ્રગટે છે. અકષાયભાવના યોગે સમ્યક્ત્વ ગુણ પ્રાપ્ત થાય છે એથી જીવાદિ પદાર્થોનું વિશિષ્ટ રીતે જ્ઞાન થાય છે એટલે કે અનુભવ જ્ઞાન થાય છે.

(પૂર્વે શાસ્ત્ર દ્વારા જીવ-અજીવ વગેરેના ભેદ પ્રભેદ વગેરે બાબતોનું સામાન્ય રીતે જ્ઞાન થયું હતું. આ ભૂમિકામાં સમ્યક્ત્વથી સંસ્કારિત થયેલી બુદ્ધિની પ્રતિભા દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલું પ્રાતિભ-અનુભવ જ્ઞાન થાય છે એમ સમજવું)

* જીવાદિનું પ્રતિભ-અનુભવ જ્ઞાન થવાથી સર્વત્ર વૈષયિક પદાર્થોમાં નિસંગ-(અનાસક્ત) ભાવ પ્રગટે છે * વૈષયિક પદાર્થો પ્રત્યેના નિર્મમભાવથી અજ્ઞાન-મોહ અને મિથ્યાત્વનો લય થાય છે.

(અહીં સૂક્ષ્મ વિવેકના બાધક અજ્ઞાનાદિનો નાશ થાય એમ સમજવું.

* આત્મજ્ઞાન [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] પ્રગટે છે,

([illegible])

* આવા વિશદ વિવેકથી હેય ઉપાદેય વસ્તુઓની વિચારણામાં એકાંતે દૃઢ બનાય છે. હેય-ઉપાદેય વસ્તુની વિચારણામાં ચિત્ત એકાગ્ર બને છે. * હેય-ઉપાદેયની વિચારણામાં ચિત્ત એકાગ્ર થવાથી આસ્રવનો ત્યાગ અને હિતકારી આચરણમાં અત્યંત ઉદ્યમ થાય છે. * તેથી પરમાર્થ-પવિત્ર અને ઉત્તમ એવા ક્ષમાદિ દશ પ્રકારના અહિંસા લક્ષણ ધર્મનું આચરણ કરવામાં તેમ જ કરાવવામાં ચિત્ત આસક્ત-લીન બને છે. તેથી સર્વોત્તમ ક્ષમા, ર્વોત્તમ મૃદુતા, સર્વોત્તમ સરળતા, બાહ્ય અભ્યંતર બાર કારનો અત્યંત ઘોર, વીર, ઉગ્ર અને કષ્ટમય તપ ાચરવામાં સર્વશ્રેષ્ઠ રમણતા આવે છે.

સર્વોત્તમ એવા સત્તર પ્રકારના પરિપૂર્ણ સંયમા-ઠાનના પાલનમાં જ લક્ષ બંધાય છે સર્વોત્તમ કોટિના યનું ભાષણ-ઉચ્ચારણ થાય છે કે જેમાં છ કાયના વોનું હિત સમાયેલું છે (સત્ય તેને જ કહી શકાય કે ાથી છ એ કાયના જીવોનું પરમહિત-રક્ષણ થતું ા.) અને શક્તિ ગોપવ્યા વિના કાયિક બળ માનસિક ર્ય-ઉત્સાહ, આત્મિક પુરૂષાર્થ તેમ જ પરાક્રમ ફોરવીને ત્તમ સ્વાધ્યાય, ધ્યાનરૂપ નિર્મળ જળથી પાપ કર્મરૂપ નો લેપ ધોવાય છે.

પૂર્વે જ્ઞાનનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. ત્યાં સામાન્ય વિશેષ જ્ઞાન પ્રધાન કરવાના સમજવા. અહીં સર્વોત્તમ કોટીનો સ્વાધ્યાય અને ધ્યાન સમજવાના છે. દસ પ્રકારના યતિધર્મમાંનો આ આઠમો યતિ ધર્મ છે.)

સર્વોત્તમ અકિંચનપણું-અપરિગ્રહતા પ્રાપ્ત થાય છે.

સર્વોત્તમ પરમપવિત્ર અન્યોન્ય સર્વ મલિન ભાવોથી અસ્પૃષ્ટ (બ્રહ્મચર્યના પાલનથી દેહને સુંદર બનાવવાની ઈચ્છા વગેરે વગેરે) હોવાના કારણે સુવિશુદ્ધ, સર્વ દોષથી રહિત એવી નવગુપ્તિથી શોભતું, અઢાર પ્રકારના પરિહાર-સ્થાનસ્થાનોના ત્યાગથી મનોહર અને દુર્ધર એવા બ્રહ્મચર્યવ્રતનું ધારણ થાય છે.

હે ગૌતમ! એકાંતિક-આત્યંતિક-પરમ-શાશ્વત-ધ્રુવ નિરંતર અને સર્વોત્તમ સુખના ઈચ્છનારે સૌથી પહેલા આદર પૂર્વક સામાયિકથી માંડીને લોકબિંદુસાર સુધીનું દ્વાદશાંગ શ્રુત કાલગ્રહણ, આયંબિલતપ વગેરે શાસ્ત્રોક્ત વિધિ અને ઉપધાન પૂર્વક હિંસાદિ પાપસ્થાનકોનું ત્રિવિધે ત્રિવિધે પચ્ચક્ખાણ કરીને સ્વર-બિંદુ-માત્રા-વ્યંજન-પદ અને અક્ષરોથી અન્યૂન-પરિપૂર્ણ, પદોને છૂટા પાડીને, ઉદાત્તાદિ પ્રકારો વડે સુસ્પષ્ટ વર્ણોચ્ચારના ક્રમપૂર્વક પૂર્વાનુપૂર્વી અને અનાનુપૂર્વી વડે અત્યંત શુદ્ધરીતે જ્ઞાન દાતા ગુરૂ ભગવંતનો અપલાપ કર્યા વિના એકાગ્રતા પૂર્વક ભણવું-જાણવું જોઈએ.

હે ગૌતમ! તે દ્વાદશાંગ શ્રુતજ્ઞાન અનંત-અપાર અને સુવિસ્તૃત એવા દરિયા સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રની જેમ કષ્ટથી

[illegible] શ્રી [illegible] છે. ગૌતમ [illegible] પરમ પાવન [illegible] છે. તેમાં પણ [illegible] નમસ્કાર કર્યા વિના [illegible] શ્રુતજ્ઞાનનો પાર પામી શકતો નથી. શ્રુતજ્ઞાનનો પાર પામવા માટે ઇષ્ટદેવના નમસ્કારની આરાધના કરવી જ પડે છે.

હે ગૌતમ! પંચમંગલ નમસ્કાર એ જ ઇષ્ટ દેવતાને નમસ્કાર છે પણ બીજો નથી. તેથી અવશ્ય પંચમંગલનું વિનયોપધાન કરવું જ જોઈએ.

શાસ્ત્રસાગરનો પાર પામવાનું કાર્ય એક ભગીરથ કાર્ય છે. કોરી બુદ્ધિના બળથી એ કાર્યની સિદ્ધિ થતી નથી. કોરી બુદ્ધિથી વિદ્વત્તા આવશે વાદ વિવાદનું પાંડિત્ય આવશે પણ આત્મજ્ઞાનની દિવ્ય જ્યોત પ્રગટાવવા પરમતત્ત્વની સહાય જોઈશે. ઇષ્ટદેવને નમ્યા વિના કદી કોઈ શાસ્ત્રના રહસ્યને પામી શકાતું નથી, નમસ્કાર મહા-ંત્રમાં ઇષ્ટદેવ અરિહંતને નમસ્કાર છે. એ નમસ્કાર હામંત્રના જાપ-ધ્યાનથી શાસ્ત્રના અગમ અગોચર ભાવોનો કાશ પથરાય છે એ નમસ્કાર મહામંત્ર ગણવાની પાત્રતા ધાનતપનું વહન કરવાથી પ્રાપ્ત થાય છે. શ્રી ઉપધાન-ની ટીકા કરનારો વર્ગ ભગવાન મહાવીરદેવના વચનો ે ધરે અને જાણે અજાણે થતાં શાસનદ્રોહથી બચે.

ભક્તિ રસાયણ :

શું આપું પરમેશ્વર ?

ઓ પરમાત્મા ! મારે તને કંઈક આપવું છે. તેં
મને ઘણું આપ્યું છે. અમૂલ્ય આપ્યું છે. અનુપમ આપ્યું
છે. બીજું કોઈ જ ન આપી શકે તેવું આપ્યું છે. તેં
અખૂટ વાત્સલ્ય આપ્યું. અમાપ કરૂણા વરસાવી. મોક્ષનો
મહામાર્ગ આપ્યો. પાત્રતા આપી. પવિત્રતા આપી.
પુણ્ય આપ્યું. ત્યાગ આપ્યો. વૈરાગ્ય આપ્યો. સમ્યગ્દૃષ્ટિ
આપી.

તેં આપ્યા જ કર્યું છે. એના બદલામાં મેં હજી
તને કાંઈ જ આપ્યું નથી.

શું આપું પરમેશ્વર આપને ? આ રંક પાસે શું
છે આપવા જેવું ! આપ રત્નજડિત સિંહાસન પર બેસો
છો. સુવર્ણના કમળ પર ચાલો છો. ત્રણ ભુવનની રીદ્ધિ
આપના ચરણ ચૂમે છે.

હે પરમવૈભવના સ્વામી ! શું નથી આપની પાસે કે જે
આપીને હું કૃતાર્થ થાઉં ?

હા, કૃપાનાથ ! યાદ આવ્યું મને ! એક એવી ચીજ,
મહત્વની ચીજ છે જે આપની પાસે નથી. મારી પાસે
છે. બસ ! એ આપી દઉં અને કૃતજ્ઞ બનું.

પ્રભુ ! આપની પાસે એક મન નથી મારી પાસે
એ છે. આપના અનંત-અગણિત ઉપકારોનો બદલે

આકાશને જેમ કોઈ છેડો નથી તેમ અરિહંતની ભક્તિના લાભોનો કોઈ અંત નથી. સીમા નથી.
મંગળ મળજો !

ઓ આ રંકના ઉદ્ધારક જિનદેવ ! બીજા દેવોનો મહિમા હશે જગતમાં પણ તારા મહિમાની કોઈ વાત થાય એવી નથી. અચિન્ત્ય છે એ મહિમા. ન કલ્પી શકાય એવો જ તો ! !

પ્રભુ ! એ ન પૂછશો કે કેવો અચિન્ત્ય ! શું આ હું સમજ્યા વિના જ કહું છું પ્રભુ !

લાખો કલ્પવૃક્ષો જે ન આપી શકે તે આપના ચરણોની સેવા આપી જાય છે. લાખો કલ્પવૃક્ષો આપી આપીને શું આપે તે હું કલ્પી શકું છું. પણ દેવાધિદેવ ! આપના ચરણોની સેવા શું શું આપે તે હું કલ્પી શકતો નથી.

તારક ! આપના ચરણોની સેવા વગર માગે આપવાનું બધું જ આપી દેશે. પરંતુ મારે માગવાનો છે તેટલું તો માંગી લઉં !

વિભુ ! વિઘ્નભર્યા સંસારમાં જકડાયો છું માટે એટલું માંગું છું કે આપની કૃપાથી મને મંગળની પ્રાપ્તિ થજો.

મને	અરિહંત	મંગળ	મળજો.
,,	સિદ્ધ	,,	,,
,,	સાધુ	,,	,,
,,	જિનધર્મ	,,	,,

ત્નાકર અને વીતરાગ

ઓ રત્નાકર ! તારી પાસે રત્નોનો અખૂટ ખજાનો છે. એમાંથી એકાદ રત્ન મને આપે તો તારે શી ખોટ પડવાની હતી?

અરે માનવ ! આજ સુધી ઘણા માનવો મારી ગોદમાં પડેલા રત્નો લઇ ગયા છે. મેં ક્યાં કદી કોઈ ને ના પાડી છે ? પૂર્વકાળના માનવ મરજીવાઓએ મારી ગોદમાં પડેલા રત્નો લેવા માટે મહાસાત્ત્વિકતા વાપરી છે, ઘણા સાહસો ખેડયા છે. તારે પણ તે સાત્વિકતા અને સાહસ કરવા પડશે.

એ રીતે તું એકાદું રત્ન મેળવીશ તો તારી ઘણી વિપત્તિનો અંત આવશે.

ઓ વિશ્વવંદ્ય વીતરાગ !

તારા ખજાનામાં અનંત ગુણરત્નો ભર્યા છે. એમાંથી માત્ર એક જ ગુણરત્ન માંગું છું. દેવ ! એમાં તું શું આટલો બધો વિચાર કરે છે?

અરે ભક્ત ! (ત્રીજી વ્યક્તિ) પ્રભુનો ભંડાર તો સહુ કોઇ માટે ખુલ્લો જ છે.

એમાંનું એક જ ગુણરત્ન તને મળી જાય તો તું ન્યાલ થઇ જાય.

અરે ભક્ત ! પ્રભુ તો વીતરાગ છે. તેઓની આપવાની રીત ન્યારી છે. એ રીતે તું લઈ લે. એ માટે તા ભારે પરાક્રમ કરવું પડશે. સાગરના તળીયેથી રત્

મેળવનાર મરજીવા કરતાં ય તારે વધારે સાહસ ખેડવું પડશે.

તેં સંઘરેલા દુનિયાના ધન કાંકરાનો ભાર ફેંકી દેવો પડશે તો જ પ્રભુના જીવન સાગરમાં તું ડૂબકી મારી શકીશ અને એમાંથી ઝળહળતા ગુણરત્નો મેળવી શકીશ પ્રભુના જીવન સાગરમાં ડુબકી મારીશ કે તુરત જ એ રત્નો તને દેખાશે. એની મોહકતા એવી છે કે જોયા પછી તું એ રત્નો લીધા વિના રહી નહી શકે.

પણ ઓ ભકત ! આ દુનિયાની માયા મૂકી વીતરાગના જીવન સાગરમાં ડુબકી મારવાનું પૌરુષ છે તારામાં ? એ પૌરુષ તારામાં પ્રગટશે ખરૂં ?

ઝંખના........

ઓ દેવ !

તારામાં લાડીલા ભકતોનો અનુભવ છે કે 'હૃદય સાગરમાં જ્યારે ભકિતની ભરતી ચઢે છે ત્યારે અંગે અંગમાં પ્રકંપ છૂટે છે; રોમે રોમમાં ઉલ્લાસની ઉર્મિ ઉઠે છે. અને પ્રાણ પંખેરા આત્માનંદના ઉચ્ચ શિખરો પર વિહરે છે.

ભક્તિભરી હૃદયલાગણી બુદ્ધિના ગજથી શે માપી શકાય ? પણ એ ભકિત ભકત અને ભગવાન વચ્ચેની ભેદરેખાને ભેદતી દેખાય છે.

નાથ ! ભકતોની એ ભકિત આપને એ ભકતોના હૃદય સિંહાસન પર બિરાજમાન કરે છે. આપની ભકિતના ભિખારી. એ ભકતોના જીવન સફળ દેખાય છે.

દેવાધિદેવ! હું પણ તારા પ્રત્યેની આવી જ કોઇ
કેતથી મારા જીવનને સફળ કરવા ઝંખુ છું.
"મન મોહ્યું પ્રભુ તુજ ધ્યાનમાં........"
હે દેવાધિદેવ! યુગયુગાંતરોથી કંચન
અને કામીનીના ધ્યાનમાં નિમગ્ન બનેલું મારું મન હવે તારા
ધ્યાનમાં મુગ્ધ બન્યું છે. મારા એ મનને હવે તારી જ એક
મોહિથી લાગી છે.

સંસારની દડમજલમાં અનંત અનંત કાળ વિત્યો. ત્યાં મેં
મોહને દારૂ ખૂબ પીધો. પીધા જ કર્યો એનો નશો ચઢયો. એ
નશામાં પાણીના પૂરની જેમ કાળનો અનંત પ્રવાહ કયાં વહી
ગયો. તેની મને ખબર ન પડી.

એકેન્દ્રિય, બેઇન્દ્રિય, તેઇન્દ્રિય અને ચઉરિન્દ્રિયના ભવોમાં
અસંખ્ય–અનંતકાળ મેં ઘોર અજ્ઞાન–અંધકારમાં પસાર કર્યો
પણ. હવે એવો કોઈ સુંદર પુણ્યોદય પ્રગટ્યો છે કે હું
પંચેન્દ્રિયપણું પામ્યો. તેમાંય નિર્મળ મન સાથે ધ્યાનયોગમાં
તારી પ્રાપ્તિ થઈ.

અને ઓ વીતરાગ! તારા તત્ત્વસુધારસનું પાન મળ્યું એથી
તો અંતરની–અંતરની મોહમૂઢતા અને ભ્રમણાએ તરત વિદાય
લીધી.

ખરેખર! હે નાથ! તારી કૃપાદૃષ્ટિ મારા ઉપર થઈ લાગે છે.
કારણ મારામાં બહિરાત્મદશાના ત્યાગનું ખમીર પ્રગટ્યું, હું
અંતરાત્મદશા પામ્યો. નશ્વર કાયાને જ આત્મા માની લેવાની
ભયંકર ભૂલ સુધરી. કાયાનો આળપંપાળ મૂકી હું આત્મા–
ભિમુખ બન્યો.

દીવાદાંડી ભા. ૧ કિં. ૧-૫૦

ભવસાગરની મુસાફરીમાં ભવ્યાત્માઓને સાથે જ આ પુસ્તક દીવાદાંડીની ગરજ સારે તેવું છે. ખડકોથી ભરાયેલા સાગરમાં કુશળ નાવિકને પણ મુંઝવણો ઊભી થાય છે ત્યાં માર્ગદર્શન દીવાદાંડીને આભારી છે, આ પુસ્તકે પણ અનેકોના જીવનનાવને સલામત માર્ગે વાળ્યું છે.

મય સંસાર :

સંસારની ચારે ગતિની દુઃખમયતાનો વિચાર કરતાં
જાય છે કે, દેવગતિ (વૈષયિક) સુખ બહુલ ગણાય,
ાં ત્યાંય ઈર્ષ્યા, વિષાદ, મદ, ક્રોધ, માયા અને લોભના
ખનો પાર નથી. નરકગતિ દુઃખ બહુલ છે તિર્યંચ-
તિ અજ્ઞાન-બહુલ છે અને અજ્ઞાન એ જ મોટામાં મોટું
ઃખ છે. મનુષ્યગતિમાં સુખ-દુઃખ-અજ્ઞાનની બહુલતા
તથી એના ખાતા સરભર રહે છે, તેથી ધર્મ આરાધવા
માટેના અનુકૂળ સંયોગો ગણાય. બહુ દુઃખી, બહુ સુખી
કે બહુ અજ્ઞાની વિશિષ્ટ ધર્મની આરાધના શું કરી શકે ?
છતાં મનુષ્યગતિમાંય દુઃખ ઓછાં નથી.

મનુષ્યગતિમાં દુઃખો:- કર્મભૂમિ, અકર્મભૂમિમાં ઉત્પન્ન થતાં મનુષ્યોને પરમાર્થથી કશું જ સુખ નથી. જુઓ:- પહેલું ગર્ભાવાસનું દુઃખ. જેમ ચોરને જેલમાં પુરે તેમ અશુચિમય, અંધકારમય, બંધીયાર એવી ગર્ભની કોટડીમાં કર્મસત્તા ધકેલે છે. ત્યાં જતાં-ઉત્પન્ન થતાંની સાથે જ પિતાનું વીર્ય અને માતાના રૂધિરનાં બિભત્સ ખોરાકનો જીવ આહાર કરે છે. અને એના દ્વારા શરીર રચવા માંડે છે. જીવને ગર્ભમાં ઉંધા મસ્તકે જ લટકતા રહેવું પડે છે.

પૂર્વભવની વૈક્રિય લબ્ધિવાળો જીવ કોઈ રાજાની રાણીના પેટે ગર્ભપણે ઉત્પન્ન થઈ ને પ્રૌઢતાને પામેલો,

મનનું લશ્કર ચઢી આવેલું સાંભળીને ગર્ભમાં રહ્યો રહ્યો
વ પ્રદેશોને બહાર કાઢી વૈક્રિય લબ્ધિથી હાથી, ઘોડા
થ, પાયદળ વગેરે સૈન્ય વિકુર્વીને લઢાઇ કરી રૌદ્ર ધ્યાન
અધ્યવસાયવાળો ગર્ભમાં જ મૃત્યુ પામી નરકમાં જાય છે

ઘોર નરકાવાસ જેવા ગર્ભવાસમાં જીવ જેવું દુઃ
પામે છે. ભોગવે છે. તેવું દુઃખ રોગ. શોક, જરા, દરિદ્ર
કે મરણનું નથી. તપાવીને અગ્નિના વર્ણ જેવી લાલચોળ
ધગધગતી સોયો બત્રીસ વર્ષના નીરોગી કાયાવાળા જુવાન
માણસને એક સામટી ભોકવામાં આવે અને જે પીડા
થાય તેથી આઠગણી વેદના ગર્ભમાં રહેલા જીવને હોય છે.
એક ક્ષણનો પણ ત્યાં તેને આરામ નથી. પિત્ત, ચરબી,
માંસ, લોહી, શુક્ર, વિષ્ટા, મૂત્ર આ બધા અપવિત્રમાં
અપવિત્ર પદાર્થોમાં જીવ કૃમિ-કરમીયાની જેમ ખદબદે છે.

કોઈ બહુ પાપી જીવ અશુચિમય ગર્ભાવાસમાં ઉત્કૃ
ષ્ટથી બાર વર્ષ રહે છે. બારે વર્ષે મરીને એવા કોઈ
વિચિત્ર કર્મના યોગે માતાના ગર્ભમાં રહેલા પોતાના
કલેવરમાં (મૃત શરીરમાં) ઉત્પન્ન થઇ બીજા બાર વર્ષ
રહે છે

ગર્ભવાસના દુઃખ કરતાં એમાંથી બહાર નીકળતી
વખતનું દુઃખ અનંત ગણું હોય છે. જંતરડામાંથી તા
ખેંચાય એમ ખેંચાતો ખેંચાતો બહાર આવે છે. કો
જીવ પગથી બહાર નીકળે તો કોઈ માથા બાજુથી બહા
નીકળે છે. તે સિવાય બીજી રીતે આડો પડીને બહ

આવે તો એ મરી જાય છે. અને માતાને પણ પાર વગરનું કષ્ટ થાય છે. કેટલીય માતાઓ પ્રસૂતિ વખતે જ યમધામમાં પહોંચી જાય છે.

બાલ્યાવસ્થામાં દુઃખઃ- ભૂખ-તરસ કે રોગની વેદનાઓ થવા છતાં કહી શકે નહીં ફક્ત રૂદન કર્યા કરે. શ્લેષ્મથી ખરડાયેલો, મળમૂત્રથી લેપાયેલો, ધૂળથી ભરાયેલા શરીરવાળો જીવ બાળપણમાં શું સુખ અનુભવી શકે? અજ્ઞાન-દોષથી અગ્નિમાં હાથ ઘાલે, સર્પ ચાકુ છરા કે એવી ઘાતક ચીજો પકડવા દોડે, ન ખાવા-પીવા લાયક ચીજો ખાય, પીએ, રઝળે, રાડો પાડે, કુવા, તલાવાદિમાં ડુબી જાય. વગેરે અનેક દુઃખો અને પાપોથી બાળપણું વિતાવે.

યૌવનની યાતનાઓઃ-યૌવનના ઉંબરે પગ મૂકતાની સાથે ધન કમાવાની તૃષ્ણા મુંઝવે. મહા મુશ્કેલીએ કંઈક ધન ભેગું કરે ત્યારે એને સાચવવાની મુંઝવણમાં પડે. ધનનો લાભ થતો જાય, એમ લોભ વધતો જાય. એ લોભ રાત દિવસ મનને સતાવ્યા કરે. બેચેન બનાવે. પરદેશ ગમન-તાપ-ટાઢ, પરદ્રવ્ય હરણ, વૈર, કલહ અને અનીતિ-અન્યાયનો ભોગ બને. યૌવનનું આ બેસીતમ દુઃખ કોણ વર્ણવી શકે? દરિદ્રતાથી પીડાયેલા જીવો સંકલ્પ-વિકલ્પથી બેસુમાર દુઃખી બને છે. મારા ઘરમાં ધન નથી. બીજા લોકો કેટલી લહેર કરે છે. બૈરી આ લાવો ને તે લાવો કરે છે. શું લાવી આપું? ક્યાંથી લાવું? મારા શ્રીમંત સગાઓ મારૂં બધું પડાવી બેઠા છે. મારૂં

દાંતવાળા, પક્ષિરાજ
ાલવાળા, કુંદપુષ્પ જેવા ઉજળા દાંતવાળા, પક્ષિરાજ
ાડુંની ચાંચ જેવી સીધી–સરખી નાસિકાવાળા, પદ્મદળ
સમાન નેત્રવાળા, કામદેવના ધનુષ્ય જેવી ભમરવાળા,
કામદેવના હિંચકા સમાન કાનવાળા, અર્ધચંદ્ર સમાન
ભાલસ્થલવાળા, કાજલ જેવા કાળા અને મૃદુ કેશવાળા.
વર્ષાના મેઘ સરખા સ્વરવાળા, સુવર્ણ જેવા તેજસ્વી દેહ-
વાળા, હાથના તળિયામાં શંખ, ચંદ્ર; સૂર્યાદિ લક્ષણોવાળા,
વજ્રઋષભનારાચસંઘયણવાળા, સમચતુરસ્રસંસ્થાનવાળા
લાવણ્ય અને રૂપના ભંડાર, જોવા માત્રથી લોકને આનંદ
ઉપજાવનારા હોય છે. છતાં યુવાવસ્થાના પ્રારંભમાં
કોઢ, ક્ષય, ભગંદર, વગેરે અનેક રોગના ભોગ બની જાય છે.
રોગોની રોજની હેરાન ગતિ ચાલુ જ હોય છે. જોનાર
અતિ શોચનીય લાગે છે. ખાવા–પીવાની સામગ્રી હો
છતાં ખાઈ શકે નહિ. ફક્ત જોઈ જોઈ ને રોયા
જીવન સદાને માટે અકારું લાગે. આમ યૌવનને
મસળી નાખે છે. ત્યાં જરા રાક્ષસી પોતાના વિ
પરિવાર સાથે ધસી આવે છે. એ જબરી શક્તિ
છે. અને તરત જ પહેલાં કાળા ભ્રમર જેવા
માલતીના ફૂલ જેવા ઉજળા બનાવી દે છે, વિ
પૂરમાં મહાલતા યુવાનનું અભિમાન ઓગાળી
શરીરે કરચળી પડવા માંડે છે, આંખમાંથી પાણી
માંડે છે, મોઢામાંથી લાળ ગળવા માંડે છે, સીગો
કરતી હોય છે, દાંત પડી જવાથી બોખો થાય
આંખ પડે છે, શરીરે વા આવે છે, સગો દિકરો

પણ પરાભવ કરે છે. સાથળ ગળે છે, આંખોનું તેજ ઘટી જાય છે. અંધાપો આવે છે, કાનમાં બહેરાશ આવે છે, શરીર વાંકી વળે છે, ધ્રુજે છે, કફ અને શ્લેષ્મ વધુ પ્રમાણમાં થાય છે. વૃદ્ધનું વચન કોઈ માનતું, ગણકારતું નથી, વૃદ્ધની સૌ મશ્કરી કરે, ટીખળ કરે, ઘરના ખૂણામાં ખાટલામાં, માંગડામાં ઓં ઓં કરતા પડયા રહેવું પડે, દુકાને જાય તો છોકરો ધસીને ના પાડી દે કે તમારે દુકાને આવીને ટક ટક કરવી નહીં. સ્ત્રી, છોકરા, છોકરીઓ, વહુઓ એવો પરભાવ કરે કે પેલો ડોસો મનમાં ને મનમાં સમસમી જાય અને અંતે અશરણપણે દીન મુખે મરણને શરણ બને છે.

આ રીતે ચારે ગતિમાં સંસારી જીવ ધર્મહીનપણે કાલ વ્યતીત કરી રહ્યો છે, દુઃખમાંથી છૂટવા મૂઢતાના કારણે તે પાપનો માર્ગ અપનાવે છે અને અનંત કાલ સુધી પરિભ્રમણ કર્યા જ કરે છે. વિવેકી આત્માએ પાપનો માર્ગ છોડી ધર્મની આરાધના દ્વારા આ ચાર ગતિરૂપ દુઃખમય સંસારનો પાર પામવા સદા ઉજમાળ બનવું જોઇએ.

ધર્મનાયક શ્રીતીર્થંકરદેવ :

શક્રસ્તવ (નમુત્થુણં સ્તોત્ર)થી ઈન્દ્ર મહારાજે કરેલી શ્રીતીર્થંકરદેવની ભવ્ય સ્તવનામાં 'ધમ્મનાયગાણું" પદથી તીર્થંકદેવને ધર્મના સ્વામી કહ્યા તે જેવી તેવી વાત નથી.

આ ધમ્મનાયગાણં વિશેષણ શ્રીતીર્થંકરદેવની ઘણી મોટી વિશેષતા બતાવે છે.

ધર્મના સ્વામી એટલે ધર્મ જેમને વશ થયો છે. ધર્મ જેમને સ્વાધીન છે. ધર્મના જેઓ માલિક છે.

લલિતવિસ્તરાગ્રંથમાં તે ગ્રંથરત્નના રચયિતા ભગવાન હરિભદ્રસૂરીશ્વરજીએ ચાર કારણો આપી ધર્મના સ્વામીપણાને સચોટ રીતે પૂરવાર કરી આપ્યું છે.

લલિતવિસ્તરા ગ્રંથ એટલે 'શક્રસ્તવ'ના ગંભીર રહસ્યોને પ્રગટ કરતો વિવેચનગ્રંથ.

શ્રીતીર્થંકરદેવ ધર્મના નાયક શાથી?

૧લું કારણ—'ધર્મનો વશીકરણ ભાવ' અર્થાત્ તીર્થંકરભગવંતે ધર્મનું વશીકરણ કર્યું છે. ધર્મ પોતાને સ્વાધીન કર્યો છે. સારાય વિશ્વનું કલ્યાણ કરવા સમર્થ એવા ધર્મ ઉપર તીર્થંકરદેવનું પ્રભુત્વ શાથી? આ પ્રશ્ન સહેજે થાય તેથી આ વાતને સિદ્ધ કરવા શાસ્ત્રકાર ચાર અવાંતર કારણો બતાવે છે.

(૧) શ્રીતીર્થંકર ભગવાને ધર્મની પ્રાપ્તિ વિધિ પૂર્વક કરી છે. (૨) વિધિ પૂર્વક પ્રાપ્ત કરેલા ધર્મનું પાલન નિરતિચારપણે કર્યું છે. (૩) એ ધર્મ વિશિ ક્ષયોપશમવાળા ભવ્ય જીવોને, તે જીવોની યોગ્યતા મુજ આપ્યો છે. અને (૪) ધર્મનું પ્રદાન કરવામાં પ્રભુ સર્વ હોવાથી તેઓને શાસ્ત્રવચનની અપેક્ષા રાખવાની રહે

નથી. આ ચાર કારણોથી 'ધર્મનો વશીકરણ ભાવ' સુંદ
રીતે સાબિત થાય છે.

શ્રીતીર્થંકરદેવ ધર્મના નાયક શાથી ?

૨જું કારણ 'ઉત્તમ ધર્મની પ્રાપ્તિ' શ્રી તીર્થં-કર પરમાત્માએ પ્રાપ્ત કરેલો ધર્મ ઉત્તમકોટિનો છે. અર્થાત ત્રિકોટી પરિશુદ્ધ ધર્મ પ્રાપ્ત કર્યો છે. કષ છેદ અને તાપની પરીક્ષામાં પાસ થયેલું સોનું જેમ પરિશુદ્ધ ગણાય છે તેમ કષ છેદ અને તાપ–આ ત્રણ રીતે પરિશુદ્ધ થયેલો ધર્મ ઉત્તમકોટીનો ગણાય છે.

ધર્મનાયકપણાના આ બીજા કારણને વધુ સ્પષ્ટ કરવા શાસ્ત્રકાર ચાર અવાંતર કારણો બતાવે છે (૧) જગદ્‌ગુરુ શ્રીતીર્થંકરદેવને સર્વશ્રેષ્ઠ અને અણમોલ એવા ક્ષાયિક ધર્મની પ્રાપ્તિ થઈ છે. એટલે હવે કદી એ ધર્મ-રત્ન વિનાશ પામશે નહિ. તેમજ બીજા જીવો કરતા તે તારકોના ક્ષાયિક ધર્મની વિશેષતા–પ્રકૃષ્ટતા તીર્થંકરપણાના કારણે છે (૨) પરમાત્મા બીજા ભવ્યજીવોને કલ્યાણ સંપાદન કરી આપે છે. એ હકીકતનું રહસ્ય સમજવા જેવું છે. આત્મા જ્યારે ઉત્તમ કોટિના ક્ષાયિક ધર્મનું કેન્દ્રસ્થાન બની જાય છે, ત્યારે એ મહા ગુણવાન વિભૂતિના હાથે સહજ રીતે પરોપકાર અને પરકલ્યાણ થયા કરે છે. જે આત્માઓને આવા ઉત્તમ ધર્મની પ્રાપ્તિ તો શું પણ એની છાયા સરખીય નથી તેઓ પરોપકાર કે પરકલ્યાણને સમજવા પણ શક્તિમાન છે? ના, નથી જ.

એવાઓથી પરનું કલ્યાણ થવાની વાત ક્યાં રહી?
રોપકારના ઝંડાધારીઓ ઘણા નીકળી પડ્યા છે.
ર્વજ્ઞકથિત ધર્મની પ્રાપ્તિ કે તેની છાયા વિના
રોપકારને બદલે સ્વપરની વિટંબણા કરી રહ્યા છે.

૩) શ્રીતીર્થંકરપરમાત્માની પરોપકારની પ્રવૃત્તિકીન
ાને પણ કલ્યાણકર હોય છે. એ તારકો પશુઓના
। માટે પણ અથાગ પરિશ્રમ વેઠે છે.

ા અવસર્પિણીકાળના વીસમા તીર્થપતિ શ્રીમુનિ-
ામીની પરોપકારની પ્રવૃત્તિ અશ્વ જેવા પશુને પણ
। કરનારી થઈ હતી. તેઓ પ્રતિષ્ઠાનપુરથી ખાસ
ગતિબોધ માટે એકજ રાત્રિમાં ૬૦ યોજનનો વિહાર
રૂચ પધાર્યા હતા.

પ્રતિબોધનો પ્રસંગ

ાગધ નામનો દેશ. જેવો વિશાલ તેવોજ સમૃદ્ધ.
ાના અલંકાર સમી રાજગૃહ નામની નગરી. એ
ધનકુબેરોના વસવાટથી અલંકૃત હતી. વિદ્વાનોના
થી સૌભાગ્યવતી હતી. દેવવિમાન શા જિનમંદિરો
ના ગગનચુંબી શિખરો રાજગૃહીની ગૌરવગાથા સમા
ભૂપાલ સુમિત્રનું રાજવીતું તેજ દુશ્મનોના મદને
ી રહ્યું હતું મહારાણી પદ્માવતીદેવીનું અનુપમ શીલ
ાવણ્ય લક્ષ્મીદેવીનું ક્રીડાસ્થાન બની ગયું હતું સ્વાતિ
ંછીપમાં જેમ પાણીદાર મોતી પાકે તેમ મહાદેવીના

* પ્રવ્રજ્યા એટલે મુક્તિનો મંગલમાર્ગ.
* પ્રવ્રજ્યા એટલે સંસારકારાગૃહમાંથી મુક્તિ.

પવનની જેમ અસ્ખલિત ગતિએ પ્રભુ પોતાની ચરણ-રજથી પૃથ્વીતલને પાવન કરી રહ્યા છે. કર્મક્ષયની સાધના કરતાં-કરતાં શુક્લધ્યાન રૂપી કુહાડાની તીક્ષ્ણ ધારાથી મોહના વિષવૃક્ષને કાપી નાખી પ્રભુએ કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું. વિશ્વના સર્વ પદાર્થોની ત્રણે કાળની સઘળી અવસ્થાઓને પ્રકાશિત કરવાનું મહાસામર્થ્ય હોય છે. એ જ્ઞાનમાં પ્રભુને કેવલજ્ઞાન થયેલું જાણી ઇન્દ્રો પરિવાર સાથે મૃત્યુલોકમાં દોડી આવ્યા અને સમવસરણની રચના વગેરે દ્વારા રમણીય પૂજાભક્તિ કરી. ઇન્દ્રોના હૈયામાં જાણે ભક્તિનો સાગર ઉમટ્યો છે. બાદ દેવેન્દ્રો યથાક્રમે પોતપોતાના સ્થાને બેસી ભગવંતની પર્યુપાસનામાં લાગી ગયા.

પ્રભુ ભવ્ય આત્માઓ રૂપી મત્ત મયુરોને ઉલ્લસિત કરવા જાણે જલધર ન હોય ! અને ક્રોધ, માન આદિ કષાયોરૂપ ગ્રીષ્મકાળના બળતા તાપથી સળગી રહેલા પ્રાણીમાત્રને શીતલચંદનનાં વિલેપન કરતા મહા ધન્વન્તરી ન હોય એવા લાગતા હતા ! ઝળકતી અંજનવર્ણી સુકોમળ કાયાને ધારણ કરનારા એ ત્રિભુવનપતિ વિદ્યુલ્લતા સમા તેજસ્વી ભામંડલથી શોભતા હતા. ઇન્દ્રધનુષ જેવા વિસ્ફુરિત ધર્મચક્રના ધારક હતા. સૌધર્મેન્દ્ર અને ઈશાને-ન્દ્ર પોતાના સુકોમળ હાથે બગપંક્તિ શા ધવળ ચામરોથી પરમાત્માને વીંઝી રહ્યા હતાં.

[illegible]

ધર્મતીર્થની સ્થાપનાનો મંગળવિધિ થયો. [illegible] સ્થાપના થઈ. વીશમા તીર્થ ધર્મશાસન પ્રવર્તમાન થયું.

ત્યારપછી તેજસ્વી સૂર્યની જેમ ભવ્યરૂ વનખંડોનું નિબોધન કરતા જગદ્ગુરુએ એકવાર નગર તરફ વિહાર કર્યો. એક જ રાત્રિમાં ૬૦ યોજન ને પ્રભુ ભરૂચના ઈશાન ખૂણે આવેલા કોરિંટક ના ઉપવનમાં સમવસર્યા.

જિતશત્રુ રાજાએ સેવકોના મુખે જગદ્ગુરુનું શુભ ગમન સાંભળ્યું. પ્રમોદપૂર્ણ ચિત્તવાળો રાજા તરત જ અ રત્ન પર આરૂઢ થઈ પ્રભુના ચરણવંદન માટે કોરિં ઉપવનમાં આવ્યો. આબાલવૃદ્ધ સહુ કોઈ નગરજનો પા રાજા સાથે ઉપવનમાં આવ્યા છે, સહુને વીતરાગના દર્શ વંદનનો થનગનાટ જાગ્યો છે.

શ્રીજિનેશ્વરદેવના ચરણયુગલ લોકોત્તર સર્વસંપત્તિનું અનન્ય ધામ બની ગયા હતા પુલકિત હૃદયે પરમાત્માને

ભગવત્પાદારવિંદમ
પ્રણામ કરી, અંજલિ જોડી રાજા પરમાત્માની અમૃતવાણીનું સંભ્રમપૂર્વ
ભ્રમર થઈને બેઠો.
એકચિત્તે શ્રવણ કર્યું.

પરમગુરુ મુનિસુવ્રતસ્વામીના પ્રથમ ગણધર
સ્વયં જ્ઞાની હતા. છતાં ભવ્યજીવોના પ્રતિબોધ
તેમણે ભગવંતને પ્રશ્ન કર્યો–કરૂણાનિધિ પ્રભુ !
મનુષ્ય અને તિર્યંચોથી ભરચક આ પર્ષદામાં અ
દિવ્ય ધર્મદેશના સાંભળી કેટલા આત્માઓએ પહે
વાર સમ્યક્ત્વરત્ન પ્રાપ્ત કર્યું અને સંસારને પ
બનાવ્યો ?

અનંતજ્ઞાની નાથે વેધક અને બોધક
જ્યારે પ્રત્યુત્તર આપ્યો ત્યારે પ્રભુના દાંત જાણે
કાંતિની અને શ્વેતવર્ણની હરિફાઈ કરી રહ્યા હ
કહ્યું સૌમ્ય ! સાંભળ. નરપતિ જિતશત્રુના
અભેદગ્રંથીને મહાપુરુષાર્થથી ભેદીને ભવચક્રમાં પ
સમ્યક્ત્વરત્ન પ્રાપ્ત કર્યું છે. તે સિવાય
પર્ષદામાંથી કોઈ જીવે નવું સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત
આ સાંભળતાં જ જિતશત્રુ રાજાને ભારે આશ્ચર્ય
મારા અશ્વરત્નને બોધિરત્નની પ્રાપ્તિ ! એણે
વિનયભાવે પૂછ્યું–દેવાધિદેવ ! મોહની ગ્રં
માનવોને પણ રાગદ્વેષ છોડવાનો આવો ભવ્ય
છે અને અવિવેક ભર્યાં પશુ જીવનમાં તો
મંથન સિવાય અતિદુઃશક્ય છે આ અશ્વર

એવું શું આત્મમંથન અથવા ધર્મપુરુષાર્થ કર્યો હતો કે જેના પ્રતાપે આપની વાણી સાંભળતાંજ એણે બોધિરત્નની પ્રાપ્તિ કરી!

તારકદેવ! આપને બીજી એક વાત જણાવી દઉં કે આપના પાદવંદન માટે હું આ અશ્વરત્ન પર આરૂઢ થઈને ચાલ્યો. અને જ્યારે ત્રણુલોકના તિલક સદૃશ આપના સમવસરણને નીહાળ્યું ત્યારે મેં ઘોડા પરથી ઉતરી પગે ચાલવા માંડયું. એ દરમ્યાન સકલજંતુઓના ચિત્તને પરમ આનંદ આપતી મેઘના ગર્જારવ જેવા ગંભીર ઘોષવાળી અને ભવસાગરમાં નૌકા સમી આપ કૃપાનાથની દિવ્ય ધર્મદેશનાનો મધુરધ્વનિ કાને પડતાં જ આનંદથી આ અશ્વરત્નની ચક્ષુ આર્દ્ર બની ગઈ. બન્ને કાન સ્તબ્ધ થઈ ગયા. એની રોમરાજી વિકશ્વર થઈ ગઈ અને ક્ષણવાર અશ્વરત્ન સ્તબ્ધ થઈ ગયો. આગળ ચાલતાં એ આપની દેશના સાંભળવામાં તલ્લીન બની ગયો હોય એમ લાગતું હતું. અમે સમવસરણની નજીક આવ્યા ત્યાં તો અપૂર્વ પ્રમોદરસને અનુભવતા આ અશ્વરત્ને આગળના બે ઢીંચણ ભૂમિ પર સ્થાપ્યા! અને આપને નમીને એ જાણે સઘળા પાપોથી મુક્ત થયેલો પોતાની સુવિશુદ્ધ મનોભાવનાને સૂચવી રહ્યો હતો.

પ્રભુ અશ્વરત્નની પૂર્વે ક્યારેય નહિ જોયેલી ચેષ્ટાઓથી આશ્ચર્યમુગ્ધ થઈ આપના ચરણોમાં હું આવ્યો હતો. આ ઘટના પછળનું રહસ્ય જાણવા મારૂં મન ખૂબજ ઉત્કંઠ બન્યું છે. કૃપા કરી એનું રહસ્ય પ્રકાશો!

ભગવાન શીતલવાણીથી બોલ્યાં. સૌમ્ય ! સાંભળ. આ ! પૃથ્વીતલ ઉપર પદ્મિનીખેટ નામનું નગર છે. નગરની શોભા અને સમૃદ્ધિ અપાર છે. ત્યાંની પ્રજાવ્યસની છે. એ પ્રજાને બીજુ નહિ પણ પરમાર્થનું ભારે વ્યસન લાગ્યું છે એ પ્રજા લોભી છે કારણ કે એને સદ્દવિદ્યાનો ખૂબ લોભ લાગ્યો છે. એ પ્રજા આળસુ પણ એવીજ છે કારણ કે પાપની પ્રવૃત્તિમાં પ્રમાદ સેવનારી છે. કરોડપતિઓના આવાસ મંદિરે કોટિધ્વજ લહેરાય છે. એ ચંચળ ધજાઓ લક્ષ્મીની ચંચળતાને સૂચવી રહી છે.

એ નગરમાં જિનધર્મ નામનો શ્રેષ્ઠિપુંગવ વસે. એને ત્યાં ધનના અખૂટ ભંડારો. શેઠને જૈનધર્મ ઉપર અટલ શ્રદ્ધા. એના શ્વાસે શ્વાસે ધર્મપ્રેમ ધબકતો. નવતત્વનો એ ઉંડો અભ્યાસી અને જિનધર્મનું સુંદર આરાધન કરનાર પરમશ્રાવક હતો.

એ નગરમાં બીજા સાગરદત્ત નામના શેઠ વસતા હતા. શેઠ શિષ્ટજનોમાં માનનીય અને દીન અનાથોના બેલી હતા. શેઠને ત્યાં ધનદોલતના ભંડાર ભર્યા હતા. તેઓ દાનધર્મના ખૂબ પ્રેમી હતા. જિનદાસ શેઠ સાથે એમને ગાઢ મિત્રતા હતી. સાગરદત્ત શૈવધર્મી હતા પણ મિત્ર સાથે રોજ જિનમંદિરે જતા અને પંચમહાવ્રતના અડગ આરાધક જૈન સાધુઓની પર્યુપાસના કરતા. જીવનની એક સુવર્ણપળે આ મહાશ્રમણો પાસે ધર્મશ્રવણ કરતા સાગરદત્ત શેઠે તેમના મુખે એક ગાથા સાંભળી કે–

जो कारवेइ पडिमं जिणाण जियरागदोसमोहाणं ।
सो पावइ अन्नभवे भवमहणं धम्मवररयणं ॥१॥

ર્થ : જે પુણ્યાત્મા રાગ–દ્વેષ–મોહ વગેરે આંતરશત્રુ
પર સર્વથા વિજય પ્રાપ્ત કરનાર શ્રીજિનેશ્વર ભગવંત
બિંબ ભરાવે છે તે જન્માતરમાં સંસારસાગરનું મથન
ખનાર ધર્મરત્નને પ્રાપ્ત કરે છે.

આ ગાથા સાંભળીને સાગરદત્તને મનોરથ જાગ્યો
હું જિનેશ્વર ભગવાનનું બિંબ ભરાવું' એણે તરત
પોતાના પરમમિત્ર જિનધર્મને આ મનોરથ જણાવ્યો
જિનધર્મશ્રાવકે સાગરદત્તની ભવનાશિની ભાવનાને વધા
લીધી. પ્રોત્સાહન આપી વધુ દૃઢ બનાવી. સાગરદત્તે સુવર્ણ
પ્રતિમા ભરાવીને મહામહોત્સવ પૂર્વક એની પ્રતિષ્ઠા કરા
પોતાની ભાવના સફળ થવાથી એણે અપૂર્વ આ
અનુભવ્યો.

આ પહેલા સાગરદત્તશેઠે એ નગરની બહાર એ
મહાદેવનું મંદિર બંધાવ્યું હતું. મહાદેવના લિંગને ઘી
ભરવાના દિવસે ત્યાં બાજુના મઠમાં રહેલા સંન્યાસી
મઠમાંથી ઘીના ઘડા બહાર કાઢી રહ્યા છે. ઘણા વખત
એકજ ઠેકાણે પડી રહેલા એ ઘીના ઘડાઓ નીચે ઘ
ઈયળો જાગી ગઈ હતી. ઘડાઓ ઉપાડતાની સાથે જ ઘીમે
ઈયળો નીચે પડવા લાગી. મંદિરથી મઠ સુધીનો રસ્તો
ઈયળોથી ભરચક ભરાઈ ગયો. સંન્યાસીઓ નિર્દય
ઈયળો ચાંપતાં ચાંપતાં ઘીના ઘડા શિવમંદિરમાં લઈ જ

છે. સાગરદત્ત શેઠ એ કચડાતી ધીમેલોને પોતાના બેસના ઠેકાથી હળવે રહીને રસ્તાની એક બાજુએ મૂકે છે. સાગરદત્તની જીવદયાની આ પ્રવૃત્તિ શેઠ જટાધારી સંન્યાસીને ન ગમી. અણગમામાંથી ક્રોધ ભભુકી ઉઠયો. ક્રોધમાં બેભાન બનેલા સંન્યાસીએ ધીમેલો ઉપર પગ પછાડી ધીમેલોને કચડી નાખી અને શ્વેતામ્બરોની જેમ તું પણ દયાનો ઢીંગલો થઈ ગયો લાગે છે, એમ કહીને સાગરદત્તની મશ્કરી ઉડાવી.

જટાધારી મિથ્યાત્વથી અંધ બન્યો છે. વાસ્તવમાં તો એણે સાગરદત્તની નહિ પણ ધર્મનું મૂળ અહિંસાની મશ્કરી કરી છે.

કર્મસત્તા જટાધારી સામે હસે છે, અને જાણે હવે હું તને અસંખ્ય અનંતકાળ સુધી કચડીશ એમ કહી રહી છે.

અજ્ઞાન જીવો પાપના આવેશ વખતે ખૂબ અસાવધ બને છે. કર્તવ્યાકર્તવ્યનું ભાન ભૂલી જાય છે. તે વખતે સાચી સલાહ આપનાર દુશ્મન જેવો લાગે છે.

જૈનશાસનની બલિહારી છે. સુપ્ત પડેલા આત્મામાં એ જ્ઞાનનો પ્રકાશ પાથરે છે જેથી ધર્મની સાચી ભૂખ જાગે છે. ધર્મની સાચી ભૂખ લાગ્યા પછી ધર્માનુષ્ઠાનમાં ક્યાંય વિવેકની ખામી રહેતી નથી.

જટાધારીની જડતાથી સાગરદત્તને ભારે ખેદ થયો. એનો આત્મા ધીમેલોની હિંસાથી ખળભળી ઉઠયો. એણે

સંન્યાસીઓના ગુરુ પાસે આનો ન્યાય માગ્યો પણ 'જૈસા ગુરુ વૈસા ચેલા દોનું નરકમેં ઠેલં ઠેલા' એ ન્યાયે સાગરદત્તને કશો ન્યાય મળ્યો નહિ. સાગરદત્તે જોયું કે આ મૂર્તિપૂજાવાદીઓના દિલમાં દયાનો છાંટો નથી. એમના ધર્મસિદ્ધાંતો પણ અપવિત્ર છે. આત્મા, પુણ્ય, પાપ, મોક્ષ વગેરે કશું જ આ લોકો સમજતા નથી. સાગરદત્તે અનિચ્છાએ એ દિવસનું શિવમંદિરનું કાર્ય પતાવ્યું. પોતાના ધર્મસ્થાનમાં પાણી ગળીને થયેલી કરુણ હિંસા જોતાં જ્યાં ત્યાં નિર્ગ્રંથ સાધુઓ પાસે ધર્મ સાંભળવા છતાં સાગરદત્તની ભાવનાની ગાંઠ એ છોડી શક્યો નહિ.

લાયક–પાત્ર બન્યો. આ અશ્વરત્નના પ્રતિબોધ માટે જ હું
–ાત્રિમાં ૬૦ યોજનનો બિહાર કરી અહિં આવ્યો છું.
પ્રભુના શ્રીમુખે અશ્વરત્નનો પૂર્વભવ સાંભળી રાજાની
ા શમી અને ત્યારથી ભૃગુકચ્છ (ભરૂચ) અશ્વાવ-
તીર્થ તરીકે પ્રસિદ્ધ થયું.

આ રીતે શ્રીતીર્થંકરદેવો અજ્ઞાન અને અવિવેકી
ાતા પશુ જેવા હીન આત્માઓ ઉપર પણ મહાન
કાર કરે છે. એ કારણે જ તે તારકોને પ્રાપ્ત થયેલો
ર્મ ઉત્તમકોટિનો સાબીત થાય છે. અને તેથી તેઓ
ધર્મનાયક' પણ સિદ્ધ થાય છે.

(૪) તીર્થંકરપરમાત્માનું તથાભવ્યત્વ અન્ય
ભવ્યાત્માઓ કરતા વિશિષ્ટ પ્રકારનું હોય છે,
તથાભવ્યત્વ એટલે તે તે જીવની મુક્તિ ગમનની આગવી
યતા. શ્રી તીર્થંકરદેવોના આત્માઓમાં બીજા મોક્ષગામી
ો કરતા વિશિષ્ટ પ્રકારની યોગ્યતા હોય છે. અને
જ કારણે એમને પ્રાપ્ત થતો ક્ષાયિકધર્મ, પરાર્થ
પાદન, અને હીન આત્માઓ ઉપર થતો મહાન ઉપકાર
ગેરે વગેરે પ્રવૃત્તિઓ અતિઉદારભાવવાળી હોય છે.
લોકોત્તર હોય છે. ભાવદયાના સાગર એ તારકોની
પ્રવૃત્તિની તોલે કોઇની પ્રવૃત્તિ આવી શકે તેમ નથી
આમાં પ્રબલ કારણ તે તારકોનું વિશિષ્ટ તથાભવ્યત્વ છે

શ્રી તીર્થંકરદેવ ધર્મના નાયક શાથી?

૩ જું કારણઃ– **ધર્મના ફળનો ઉપભોગ કરન**

છે.' શ્રી તીર્થંકરદેવ ધર્મના ફળ તરીકે આ લોકમાં પ્રાપ્ત થતા અનુપમ સૌંદર્ય-લાવણ્ય આદિના ભોક્તા છે.

આ ત્રીજા કારણને વધુ સ્પષ્ટ કરતા ચાર અવાંતર કારણો આ પ્રમાણે છે.

(૧) ધર્મના ફળ સ્વરૂપ અનુપમ રૂપ-લાવણ્ય વગેરે સૌંદર્યના ધારક છે.

વિશ્વમાં સુંદર રૂપ, લાવણ્ય વગેરેની પ્રાપ્તિ એ ધર્મ સેવનનું જ ફળ છે. ભગવાન શ્રીજિનેશ્વરદેવોને અનુપમ રૂ[illegible] અનુપમ બળ, અનુપમ યશ અનુપમ સૌંદર્યાદિ ધર્મ ફળ તરીકે પ્રાપ્ત થયા હતા. શ્રી તીર્થંકર પરમાત્મા અદ્‌ભુત રૂપ લાવણ્યાદિનું વર્ણન કરવાની શક્તિ કેવ[illegible] જ્ઞાનીમાં [illegible] નથી. છતાં તેનું આછું વર્ણન શાસ્ત્રમાં [illegible] પ્રમાણે આવે છે.

શ્રી તીર્થંકરદેવનું અનુપમ રૂપ

ચારે નિકાયના સમગ્ર દેવતાઓ દેવતાઈ શક્તિ દિવ્યરૂપ વિકુર્વી શ્રીજિનેશ્વરદેવના પગના અંગુઠા આગ[illegible] મૂકે એની સાથે સરખાવે તો એ તેજસ્વી અંગુઠા આગ[illegible] દેવોએ વિકુર્વેલું રૂપ બળીને ખાખ થયેલા કોલ[illegible] જેવું નિસ્તેજ લાગે.

શ્રીઆવશ્યક નિર્યુક્તિકાર ફરમાવે છે કે-

[illegible] રાજ્ય કરતા માંડલિક રાજા [illegible] અનેકગણું, [illegible] કરતાં બલરામનું અનંત [illegible]

એથી વાસુદેવનું અનંત ગણું, એથી ચક્રવર્તીનું અનંત
ગણું, એથી વ્યંતર દેવનું અનંત ગણું, એથી જ્યોતીષ-
દેવનું અનંત ગણું, એમ આગળ વધતા ભવનપતિ, સૌધર્મ,
ઇશાન, સનત્કુમાર, માહેન્દ્ર, બ્રહ્મલોક, લાંતક મહાશુક્ર,
સહસ્રાર, આનત, પ્રાણત, આરણ, અચ્યુત વગેરે દેવલોકના
દેવતાઓનું રૂપ અનંત અનંત ગુણ અધિક હોય છે. એથી
નવગ્રૈવેયકનું અનંત ગુણ અધિક એથી અનુત્તરવાસી દેવોનું
અનંત ગુણ અધિક એથી આહારક શરીરીનું અનંત
ગણું એથી ગણધરદેવોનું અનંત ગણું અને એથી પણ
અનંત ગણું રૂપ શ્રીતીર્થંકરપરમાત્માનું હોય છે.

ભગવાનજિનેશ્વરદેવના રૂપ-તેજની કલ્પના તો કરો
અનંત તેજ કેવું હશે!

શ્રી તીર્થંકરદેવનું અનુપમ બળ

પ્રબલ પુણ્યથી શ્રી તીર્થંકરદેવમાં પ્રકૃષ્ટ બળ હોય
બાર યોદ્ધાનું બળ એક આખલામાં, દસ આખલાનું
ઘોડામાં, બાર ઘોડાનું એક પાડામાં, પંદર પાડાનું
હાથીમાં. પાંચસો હાથીનું એક સિંહમાં, બે હજાર
હનું બળ એક અષ્ટાપદમાં, દસ લાખ અષ્ટાપદનું
ા એક બળદેવમાં, બે બળદેવનું બળ એક વાસુદેવમાં,
વાસુદેવનું બળ એક ચક્રવર્તીમાં, દસ લાખ ચક્રવર્તીનું
ળ એક નાગેન્દ્રમાં, એક ક્રોડ નાગેન્દ્રનું બળ એક
-દ્રમાં અને અનંત ઈન્દ્રો જેટલું બળ શ્રી તીર્થંકર પર-
ાત્માની ટચલી આંગળીમાં હોય છે.

એથી વાસુદેવનું અનંત ગણું, એથી ચક્રવર્તીનું અનંત ગણું, એથી વ્યંતર દેવનું અનંત ગણું, એથી જ્યોતીષ-દેવનું અનંત ગણું, એમ આગળ વધતા ભવનપતિ, સૌધર્મ, ઇશાન, સનત્કુમાર, માહેન્દ્ર, બ્રહ્મલોક, લાંતક મહાશુક્ર, સહસ્રાર, આનત, પ્રાણત, આરણ, અચ્યુત વગેરે દેવલોકના દેવતાઓનું રૂપ અનંત અનંત ગુણ અધિક હોય છે. એથી નવગ્રૈવેયકનું અનંત ગુણ અધિક એથી અનુત્તરવાસી દેવોનું અનંત ગુણ અધિક એથી આહારક શરીરીનું અનંત ગણું એથી ગણધરદેવોનું અનંત ગણું અને એથી પણ અનંત ગણું રૂપ શ્રીતીર્થંકરપરમાત્માનું હોય છે.

ભગવાનજિનેશ્વરદેવના રૂપ-તેજની કલ્પના તો કરો કે એ અનંત તેજ કેવું હશે!

શ્રી તીર્થંકરદેવનું અનુપમ બળ

પ્રબલ પુણ્યથી શ્રી તીર્થંકરદેવમાં પ્રકૃષ્ટ બળ હોય છે. બાર યોદ્ધાનું બળ એક આખલામાં, દસ આખલાનું એક ઘોડામાં, બાર ઘોડાનું એક પાડામાં, પંદર પાડાનું એક હાથીમાં. પાંચસો હાથીનું એક સિંહમાં, બે હજાર સિંહનું બળ એક અષ્ટાપદમાં, દસ લાખ અષ્ટાપદનું બળ એક બળદેવમાં, બે બળદેવનું બળ એક વાસુદેવમાં, બે વાસુદેવનું બળ એક ચક્રવર્તીમાં, દસ લાખ ચક્રવર્તીનું બળ એક નાગેન્દ્રમાં, એક ક્રોડ નાગેન્દ્રનું બળ એક ઈન્દ્રમાં અને અનંત ઈન્દ્રો જેટલું બળ શ્રી તીર્થંકર પરમાત્માની ટચલી આંગળીમાં હોય છે.

વીર્યાંતરાયના ક્ષયોપશમની વિશેષતાથી સંસારમાં રહેલા આત્માઓનાં બળનો અતિશય વર્ણવતા શાસ્ત્રકાર કહે છે—

એક બાજુ સોળ હજાર રાજાઓ હાથી, ઘોડા, રથ અને પાયદળ વગેરે સમગ્ર સૈન્ય સાથે કુવાના કિનારે ઉભા રહી સાંકળથી બંધાયેલા વાસુદેવને ખેંચે તો એ ખેંચાય નહિ. પરંતુ વાસુદેવ એક બાજુ જમણા હાથે ભોજન કરી રહ્યો હોય ને ડાબા હાથે બેદરકારીથી પણ સાંકળ ખેંચે તો એ બધા રાજાઓ વાસુદેવના હાથમાંથી સાંકળ મૂકાવી શકતા નથી.

બત્રીશ હજાર રાજાઓ પોતાના સર્વબલથી સજ્જ થઈને કુવાના કિનારે રહેલા અને સાંકળથી બંધાયેલા ચક્રવર્તીને ખેંચે તો તે ખેંચાય નહિ. પણ ચક્રવર્તી પોતાના ડાબા હાથે તે સાંકળને ખેંચે તો બધાય ભોંય ભેગા થઈ જાય.

વાસુદેવના બળ કરતા ડબલ બળ ચક્રવર્તીને હોય છે એના કરતા અપરિમિત બલવાળા શ્રી તીર્થંકરદેવ હોય છે કારણ કે વીર્યાંતરાયકર્મના સંપૂર્ણ ક્ષયથી તે પ્રાપ્ત થયેલું હોય છે.

દેવો જેવું સુરૂપ અને સુકોમળ શરીર મનુષ્યોને મળતું નથી. પણ તપ વગેરેની આરાધનાથી મનુષ્યોને દેવો કરતા અધિક શક્તિવાળું શરીર મળી શકે છે. તપથી

જે લબ્ધિઓ અને સિદ્ધિઓ મનુષ્ય મેળવી શકે છે તે
દેવતાઓને મળવી સંભવિત નથી.

શ્રી તીર્થંકરદેવનો અનુપમ યશ

ચારગતિરૂપ ભીષણ સંસારમાં ચોમેરથી સંતાપ
આપી રહેલા અને અનાદિ કાળથી પીડી રહેલા રાગ-દ્વેષ,
કામ ક્રોધ, વિષય-કષાયાદિ આંતર શત્રુઓ સાથે ધર્મ
ધ્યાનનો સંગ્રામ ખેલી તીર્થંકરોએ જે મહાન જિત મેળવી
એનો યશ અનંતકાળસુધી દિગંત વ્યાપી બન્યો રહે છે.

(૨) દેવેન્દ્રોએ કરેલી અષ્ટ મહાપ્રાતિહાર્યા-
દિની મહાપૂજા શોભાના અધિકારી છે'

શ્રી તીર્થંકરદેવ સિવાય અન્ય કોઈને આ મહાશોભા
પ્રાપ્ત થઈ નથી. થતી નથી અને થશે પણ નહિ. કેવળ-
જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થયા બાદ ઠેઠ નિર્વાણ સુધી અષ્ટમહા-
પ્રાતિહાર્યની શોભા શ્રીતીર્થંકરભગવંતોની સાથે જ હોય છે.
આ શોભા પણ ધર્મના ફળસ્વરૂપે પ્રાપ્ત થયેલી હોય છે.

અષ્ટ મહાપ્રાતિહાર્ય

(૧) અશોક વૃક્ષ: તે તે તીર્થંકરદેવના શરીરથી
બારગણું ઉંચું, એક યોજનથી કંઈક અધિક પહોળું અને
દેવ નિર્મિત હોય છે.

(૨) સુરપુષ્પ વૃષ્ટિ : સમવસરણની ભૂમિમાં
દેવતાઓ પાંચવર્ણના અને નીચા ડીંટાવાળા પુષ્પોની
વૃષ્ટિ કરે છે.

(૩) પાપનો નાશ થયો હોવાથી ધર્મ કે ધર્મફળનો વિઘાત થતો નથી.

પાપથી પ્રેરિત અન્યના પાપનું સહવાસી ગુણ ખામીવાળું, અધૂરું હોય છે. અને તેનો વિઘાત થવાનો સંભવ છે. શ્રી તીર્થંકર ભગવંતના આત્માઓએ પાપનો સમૂળ ક્ષય કર્યો હોય છે. પાપની જડો બાળીને ભસ્મ કરી છે. તે મહાપુરુષના ગુણમાં ખામી કે વિઘાતનો સંભવ નથી.

(૪) વગર કારણે વિઘાતનો સંભવ નથી. કારણ વગર ધર્મફળનો વિઘાત થાય નહિ. ધર્મફળના વિઘાતમાં કારણભૂત પાપ જ રહ્યા નથી તો વિઘાત ક્યાંથી થાય ? કારણ વિના કદી કાર્ય થતું નથી. કારણ વગર કાર્ય થતું હોય તો અમુક સમયે જ કેમ થાય છે? હંમેશ કેમ થતું નથી. ? અમુક ચોક્કસ સમયે જ કાર્ય થાય છે એ સૂચવે છે કે એમાં કોઈ કારણ રહેલું છે. પ્રસ્તુતમાં શ્રી તીર્થંકર પરમાત્માને ધર્મફળના ઉપભોગમાં વિઘાત કરે એવું કોઈ કારણ–પાપ રહ્યું નથી તેથી વિઘાત તો નથી.

મહાસાગરનાં મોતી : કિં.૧-૭૫

શ્રુતસાગરના અગાધજલમાં ડુબકી મારનાર કોઈ વિરલ રજીવાને મળતા મહામુલા આઠ મોતીની આછી રૂપરેખા મોં અપાઈ છે. અષ્ટ પ્રવચન માતા રૂપ બેનમૂન આઠ તીના સ્વરૂપ સાથે બીજી પણ કેટલીક માર્મિક લેખન મગ્રીથી સભર આ પુસ્તક છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ([illegible]) ના [illegible]
[illegible] નંદિષેણ મુનિએ છઠ્ઠના પારણે છઠ્ઠ કરી
પૂર્વક ગ્લાન (માંદા) સાધુઓની અભિગ્રહ સાથે
[illegible] કરી તેથી ભવાંતરમાં અદ્ભુત રૂપ, લાવણ્ય, ૭૨૦૦૦
હજાર રૂપાળી સ્ત્રીઓ અને વિપુલ રીદ્ધિ પ્રાપ્ત થઈ હતી. સનતકુમાર ચક્રવર્તીને ચક્રવર્તીના ભોગોમાં ટેવાયેલી સુકોમળ કાયામાં ભયંકર સોળ રોગ ફાટી નીકળ્યા. છ ખંડનું સામ્રાજ્ય છોડી સંયમ લીધા બાદ એ મહાત્માએ કાયાની માયા મૂકી ઘોરતપનું શરણું લીધું. ઉગ્ર તપના યોગે અનેક લબ્ધિઓ પ્રગટ થઈ. લબ્ધિના પ્રભાવે પોતાના થુંક માત્રથી કોઢ રોગવાળી હાથની આંગળીને પણ સુવર્ણ જેવી ચળકતી અને શોભતી કરી બતાવી હતી. જંઘાચારણ તથા વિદ્યાચારણ મુનિઓ તપોબળથી આકાશગામીની વગેરે વિદ્યાઓ તથા વૈક્રિય વગેરે લબ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરે છે. ઉત્તમકોટીના તપ અને ધ્યાનાદિ યોગની સાધનાથી તપસ્વીઓના શરીરના મળમૂત્ર પણ રોગ વિનાશક ઔષધ રૂપ બને છે. પત્થરને પણ સુવર્ણ અથવા રત્ન બનાવી દે છે. એ વાતનો સ્પષ્ટ ખ્યાલ આપતું પંચમકાળમાં થએલા મહાન પ્રભાવક પૂ આચાર્યદેવ પાદલિપ્ત સૂરિ મહારાજનું દષ્ટાંત જુઓ– નાગાર્જુન નામના યોગીએ કોટિવેધ સુવર્ણસિદ્ધિરસ એક ઠીકરામાં ભરી પોતાના

શિષ્ય લાખલુશિંદ દ્વારા પ્રભાવક આચાર્ય મહારાજ પાદલિપ્ત સૂરિ મહારાજના ચરણે બક્ષિસથી ભેટ ધર્યો. રસ કોટિવેધ હોવાના કારણે ઘણો જ દુર્લભ ગણાય. છતાં પોતાની કાયાની પણ મમતા જેમણે ઉતારી દીધી છે. તે આચાર્ય મહારાજે કોટિવેધ રસ ફેંકી દઈને એ ભાજનમાં પોતાનો પેશાબ ભરી આપ્યો. આચાર્ય મહારાજનો પેશાબ લઈ લાખલુશિંદ નાગાર્જુન પાસે જાય છે અને વાત કરે છે. એ વાત સાંભળતા જ નાગાર્જુન ભારે ગુસ્સામાં આવી ગયો ક્રોધથી ધમધમી ગયેલા તેણે પેશાબવાળું એ ઠીકરૂં ત્યાં પડેલી પાષાણની તેમજ લોઢાની શીલાઓ ઉપર પટકી દીધું. જે શીલાઓ ઉપર ઠીકરામાંથી પેશાબના બિંદુઓ પડયા તે શીલાઓ સુવર્ણની બની ગઈ. આ દૃશ્ય જોતાની સાથે જ નાગાર્જુનની આંખો થીજી ગઈ. એ ઉઠયો. દોડયો અને પાદલિપ્ત સૂરિ મહારાજના ચરણોમાં જઈને આળોટયો. અને તેમની અદ્ભુત તપ શક્તિની બારોબાર અનુમોદના કરવા લાગ્યો.

સંસારનો સર્વથા નાશ કરનાર તપ :

દુઃખમય, દુઃખફલક અને દુઃખની પરંપરા ચલાવનાર દારૂણ સંસારનો અંત સમ્યક્તપની આરાધના વિના અશક્ય છે. આજ સુધી સિદ્ધ થયેલા અને સિદ્ધ થવાની સાધના કરી રહેલા આત્માઓને દુષ્ટ વાસનાઓનો અંત લાવવામાં ઉચ્છૃંખલ ઇન્દ્રિઓને અંકુશમાં લેવામાં, કષાયનો નિગ્રહ કરવામાં, આહારાદિ સંજ્ઞાઓ ઉપર વિજય મેળવવામાં,

ર પાપના ક્ષયમાં અને અંતે સર્વથા કર્મનો ક્ષય કરવામાં
રે પ્રકારનો તપની અજોડ સહાય છે. જે તપ અનાદિ
પ્રવાહનો છેદ કરી સિદ્ધ અવસ્થાને પ્રાપ્ત કરાવે છે.
ોના નિરોધ દ્વારા અણાહારીપણું પ્રાપ્ત કરાવી
વસ્થિરતાને મેળવી આપે છે. જેનાથી અંતર્મુહૂર્તમાંજ
વસિદ્ધિ થાય છે. જે સર્વસંવરપણું અને સ્વાભાવિક
ત્મસત્તાને પ્રાપ્ત કરાવે છે. એ તપગુણનો ભાવપૂર્વક
દર કરવો જોઈએ.

તપની સાધના વિના દુઃખનો નાશ, ચિત્તની શાંતિ
ની પ્રસન્નતા, સાત્વિકતા અને શૂરવીરતા આવતી નથી.
ામથી નવા અશુભકર્મોનો બંધ અટકી જાય છે. જ્યારે
ના અનેક ભવોમાં બાંધેલા ચીકણાં પાપોને બાળીને
મ કરનાર તપ છે. માટે જ કહેવાય છે કે તપનો મહિમા
ચિન્ત્ય છે તપથી સિદ્ધ ન થાય એવી જગતમાં કોઈ વસ્તુ
ી દૃઢપ્રહારી જેવા હત્યારાઓએ, ચોર અને ડાકુઓએ
પાપથી પાછા વળી તપના જોરદાર પુરુષાર્થથી તે જ
માં સંસારનો અંત આણ્યો હતો.

શરીરના રોગોને હઠાવનાર તપ :

ભોગે રોગ ભયમ્ :- મોટે ભાગે રોગનું કારણ
[illegible] છે. તપની આરાધનામાં પહેલો કાપ ભોગ અને
[illegible] ઉપર પડે છે. માટે જ તપની આરાધનાથી
[illegible] ચીકણાં ખરી જાય છે અને શરીર શુદ્ધિ પણ
[illegible]

.યંબિલતપથી શ્રીપાલરાજાનો દુષ્ટ કોઢનો રોગ
ચો હતો. ખાસ કરીને આયંબિલતપમાં પથ્ય
। નિયમ ખૂબ સારી રીતે સચવાય છે. તેથી એ તપ
ને ભાવ બન્ને પ્રકારના રોગો ઉપર રામબાણ
કામ કરે છે. આજના વૈજ્ઞાનિકો શરીર શુદ્ધિ
હેનામાં બે ઉપવાસની આવશ્યકતા માને છે. આત્મ
ચિકિત્સક જ્ઞાનીઓએ તો પાક્ષિક પ્રાયશ્ચિત રૂપે
એ ઉપવાસનો તપ કરવાનું વિધાન કર્યું જ છે. જેમાં
' સહજ રીતે આરોગ્ય જળવાય છે. શરીરની
કદાચ રોગ કાઢે કે ન કાઢે પણ તપરૂપ ભાવ
iાં દ્રવ્ય રોગ તેમજ ભાવરોગ બન્નેને કાઢવાની
તાકાત છે. આત્મા અને શરીર બન્નેને પરવશ
, અપવિત્ર, ગંધાતું બનાવનારા વ્યસનો ઉપર
કાપ મૂકાય છે.

નિવારક તપ :

તપથી કુગ્રહોની પીડા નષ્ટ થાય છે. દુર્નિમિત્તો
ામે છે અને ઉપદ્રવોનું નિવારણ પણ થાય છે.
ા નગરીનો નાશ દ્વૈપાયન ઋષિથી થશે એવી જાણ
સમાં તીર્થપતિ શ્રીનેમનાથપ્રભુ પાસેથી કૃષ્ણ મહા-
ા થયેલી. તેથી દ્વારિકામાં સર્વત્ર આયંબીલાદિ તપનું
, જિનમંદિરમાં સ્નાત્રાદિ ભક્તિ ખૂબ થવા લાગી.
પ્રભાવે બાર વર્ષ સુધી ઉપદ્રવ અટકી ગયો પણ જ્યાં
ંગલમાં મંદતા આવી કે તરત દ્વારિકાનો દાહ થયો.

ભલભલા વિઘ્નો હઠાવવાની, રોકવાની તાકાત તપમાં છે.

ઈન્દ્રિયોનું દમન કરનાર તપ :

અનાદિ કાળથી આપણી પાંચે ઈન્દ્રિઓ ઈષ્ટ વિષયોમાં ઠરવાના સ્વભાવવાળી છે. અને અનિષ્ટ વિષયોથી ભાગતી ફરે છે. ઈન્દ્રિયોને શાસ્ત્રકારોએ ચોરોની, ધૂર્તોની, ચપલ અશ્વોની, ચારિત્રરૂપી કાષ્ટને કોરી ખાનારા ઘુણ નામના કીડાઓની ઉપમા આપી છે. ઈન્દ્રિયચોરોએ આપણું ચારિત્રધન સર્વસ્વ લૂંટી લીધું છે. ઈન્દ્રિય અશ્વોએ આપણને અનંતવાર દુર્ગતિના ખાડામાં પટક્યા છે. ઈન્દ્રિય ધૂર્તોએ આપણને ભરમાવી લલચાવીને અનંતવાર આપણું કાસળ કાઢી નાખ્યું છે અનંત દુઃખકારી ઈન્દ્રિયગોનું સામ્રાજ્ય જગતમાં પ્રાણી માત્ર ઉપર અવિરતપણે ચાલે છે. તપ એ સ્વ તથા પરની ઈન્દ્રિયોનું દમન કરનાર છે. ઋષભદેવપ્રભુની પુત્રી સુંદરીનું બાહ્ય રૂપ જોઈ ભરત ચક્રવર્તી મોહમૂઢ બન્યા. સુંદરીને ચારિત્ર લેવાની ના પાડી. સાઠ હજાર વર્ષ સુધી છ ખંડનું રાજ્ય જીતવા ગયા તે દરમ્યાન સુંદરી સતીએ આયંબીલનો [illegible] તીવ્ર તપ કરી પોતાનું રૂપ આખું [illegible] કર્યું. દિગ્વિજય કરીને આવેલા ભરતચક્રીને સુંદરીનું રૂપ જોતા રાગનું ઝેર ઉતરી ગયું. [illegible] સુંદરીને પણ [illegible] આત્મહિતકારક ચારિત્ર [illegible] આપી.

[illegible]

મજ પુત્રી સુકુમાલિકા વૈરાગ્ય પામી યૌવન વયમાં સાધ્વી બની. અપ્સરાઓ ઝાંખી પડી જાય એવું એનું રૂપ હતું. કેટલાક રાજાઓ, રાજકુમારો અને યુવકો દીવા પાછળ પતંગીઆની જેમ અને ફૂલની પાછળ ભમરાની જેમ તે સાધ્વીની પાછળ ફરવા લાગ્યા અને ભોગની માગણી કરી ઉપદ્રવ કરવા લાગ્યા. પોતાનું શીલ જોખમાય નહિ, રૂપની ચોરી કરનારાઓના રાગનો નશો ઉતરી જાય, એ હેતુથી સુકુમાલિકાએ માસખમણ વગેરે દુષ્કર તપ કરી માંસલ કાયાને નિસ્તેજ અને હાડપીંજર બનાવી દીધી. તેથી કામી પુરુષો ભાગી ગયા. ઇન્દ્રિયોની ગુલામી જેમને ખૂબ સતાવતી હોય તેમણે તપનો અભ્યાસ પાડવો જરૂરી છે. નહિતર ઇન્દ્રિઓરૂપી ધૂતારાઓ લલચાવીને ફસાવીને દુર્ગતિના એવા ભયાનક સ્થળે લઈ જાય છે. કે જ્યાં આત્માને એક ક્ષણ કાઢવી એ ક્રોડ ક્રોડ વર્ષ જેવી લાગે છે.

મંગલમય અને ઇષ્ટસિદ્ધિકારક તપઃ

પૂ. મહોપાધ્યાય યશોવિજયજી મહારાજ ફરમાવે છે. કે "સર્વ મંગલમાં પહેલું મંગલ વરણીયે જે ગ્રંથે" તપ એ બલવત્તર વિઘ્નોનો નાશ કરી ઇષ્ટ અર્થની સિદ્ધિ કરી આપનાર મહામંગલ છે. શ્રી જીનેશ્વર દેવો સંયમ સ્વીકારતાં મંગલમય તપનું આચરણ કરે છે. ચક્રવર્તીઓ પણ માગધ વરદામ પ્રભાસ તીર્થો અને ગંગા સિંધુનદીના અધિષ્ઠાયક દેવોને અઠ્ઠમ તપથી વશ કરે છે.

તપ ગુણ બીજા અનેક ગુણોની જન્મભૂમિ છે. વિકૃષ્ટ (૩ થી વધુ ઉપવાસથી) તપસ્વીઓની સેવામાં દેવતાએ હાજર રહે છે. ઈન્દ્રિયોના વિકારોને દાબવાનું પ્રબ સાધન તપ છે. તપના સાધકોને પ્રાયઃ વિકારો પીડા નથી. હંમેશા મનમાં પવિત્ર વિચારો રમ્યા કરે છે એ મોક્ષાર્થી પ્રત્યેક સાધક આત્માએ સમ્યક્તપ શકિ ગોપવ્યા વિના કરવો જરૂરી છે.

આગમમાં બતાવેલું તપનું મહાફલ

पच्चक्खाणेणं भंते जीवे किं जणयइ? पच्चक्खाणे जीवे आसवदाराइं निरुंभइ, पच्चक्खाणेणं इच्छानिर जणयइ इच्छानिरोहं जणए णं जीवे सव्वदव्वेसु विणीयति सीइभूए विहरइ ॥

ભાવાર્થ:- હે ભગવન્! પચ્ચક્ખાણથી જીવ પ્રાપ્ત કરે છે? હે વત્સ! પચ્ચક્ખાણથી જીવ પાપના દ્વારે બંધ કરે છે. ઈચ્છાઓને રોકે છે અને ઈચ્છાઓને રોકના એ જીવ સંતોષી અને શાંત બની જાય છે.

તવેણં ભંતે જીવે કિં જણયઇ? તવેણં વોદા જણયઈ. ઉ. સૂત્ર, અધ્ય૦ ૨૯

ભાવાર્થ:- હે ભગવન્! તપથી જીવ શું કરે છે? હે શિષ્ય! તપથી જીવ પુરાણા કર્મની નિર્જરા કરે આત્મા પરથી જુના કર્મોને ખંખેરી નાખે છે.

તપસ્વી શાસન પ્રભાવક :

જૈનશાસનમાં તપનો મહિમા ઘણો ગાવામાં આ૦ છે. તપનું સ્થાન ઘણું ઉંચું છે. આત્મિક સાધનામાં પ્રગાત

પ્રગતિ માટે તપ એ પરમ સાધન છે. અહિંસા ધર્મનું યથાર્થ પાલન સંયમ વિના શક્ય નથી. તેમ તપની આરાધના વિના સંયમનું શુદ્ધ પાલન થઈ શકતું નથી. અલંકાર વિનાનો દેહ જેમ શોભતો નથી. તેમ તપ વિનાનું સંયમ શોભતું નથી. તપ એ સંયમને શોભાવનાર અલંકાર છે. જિનાજ્ઞાને અનુસરીને તપ કરનાર આત્મા જેમ પોતાનું કલ્યાણ સાધે છે. તેમ શાસનની પણ સુંદર પ્રભાવના કરી શકે છે. તેથી આઠ પ્રકારના પ્રભાવકોમાં તપસ્વીને પણ પાંચમા પ્રભાવક ગણવામાં આવ્યા છે. પાંચમા પ્રભાવકનું વર્ણન કરતાં પૂ. મહોપાધ્યાય. શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ ફરમાવે છે કે "તપગુણ ઓપેરે રોપે ધર્મને ગોપે નવિ જિન આણ,આશ્રવ લોપેરે કવિકોપે કદા,પંચમ તપસીરે જાણ" ધનધન૦ અહીં પ્રભાવક તપસ્વીને પાંચ વિશેષણો આપવામાં આવ્યા છે.

૧ તપ ગુણ ઓપેરે-ધર્મથી (ગુણથી) ધર્મી આત્મા શોભે પણ કેટલીકવાર વિવેકને વરેલા ધર્મી આત્માની ઉત્તમતાથી ધર્મ શોભી ઊઠે છે. તપ એ ગુણ ઉપર ઓપ ચઢાવે છે. ગુણોને દેદીપ્યમાન કરે છે. તપથી ગુણો શોભે છે. અહીં તપસ્વીને તપગુણને દીપાવનારા કહ્યાં જિનાજ્ઞા મુજબ અને વિવેક પૂર્વક કરાતો ઉગ્રતપ પ્રભુશાસનની ઉન્નતિનું કારણ બને છે. અકબર બાદશાહના સમયમાં દિલ્હીમાં ચંપાશ્રાવિકાએ ઉગ્ર તપથી શાસન પ્રભાવના કરી. એ રીતે તપગુણને દીપાવ્યો. હિંસક મુસ-

લગાન બાદશાહ ચંપાબાઈના દેવગુરુની સહાયથી નીત
ઉત્તરને સાંભળી અને એની તપ કરવાની ઉત્તમ વિ
ભરી શીતળતા જોઈ આશ્ચર્ય પામી ગયો. પરિણામે હિં
મહા અહિંસાવાદી બન્યો. આ તપ દેવગુરુના પ્રભાવ
કરી શકુ છું. આવો વિવેક ભર્યો ઉત્તર આપવાની ઉત્ત
તાથી તપસ્વીની ચંપાબાઈ પ્રભાવક બની.

૨ રોપે ધર્મને—તપગુણને દીપાવનારા પ્રભાવ તપસ્વીઓ યોગ્ય આત્માઓમાં ધર્મ પ્રત્યે બહુમાન પ્રગટ કરાવ તેઓને ધર્મમાં સ્થાપનારા બને છે. બીજા અધર્મ ન પામે જાય એવી તકેદારી રહેવી એ પણ ઘણી દુષ્કર છે તો પછી બીજાઓને ધર્મમાં રોપવાની વાત કેટલી કઠીન ગણાય? એ માટે ઘણી યોગ્યતા જોઈએ. સાવચેતી અને સાવધાની જોઈએ અનુપમ સમતાગુણના ધારક તપસ્વીઓથી જ આ બનવું શકય છે.

૩ ગોપે નવિ જિન આણ—તપ ગુણને દીપાવનારા તેમજ બીજાઓને ધર્મમાં સ્થાપનારા પાંચમા તપસ્વી પ્રભાવક જિનેશ્વરદેવની આજ્ઞાને ગોપવતા નથી, કારણ કે જિનાજ્ઞાને બાજુએ રાખી ગમે તેવો ઉગ્રતપ કરવામાં આવે તો પણ તે આરાધના નથી. તેમજ તેનાથી શાસન પ્રભાવના થઈશકતી નથી. એ તપ વાસ્તવિક તપ ગણાતો નથી. માત્ર કાયાને તપાવનાર બને છે. કર્મનિર્જરા કે પ્રભુશાસનની પ્રભાવનાના લાભો આજ્ઞા રહિત તપથી મળી શકતા નથી.

૪ આશ્રવ લોપે રે— તપસ્વી પ્રભાવકને અશુભ

આશ્રવો પ્રત્યે અરૂચિ પ્રગટ થવાના કારણે આશ્રવ-પાપને સેવતા નથી.

૫ નવિ કોપે કદા—ખાટા ખરાબ ઓડકારો આવે તો માનવું પડે છે કે અજીર્ણ થયું છે. તેમ ક્રોધ એ તપનું અજીર્ણ છે. તપ કરનાર ક્રોધથી ધમધમે, વાત-વાતમાં એના મગજનો પાવર ચઢી જાય તો એને તપ પચ્યો નહિ પણ ફૂટી નીકળ્યો કહેવાય. તપના પરિણામે થવી જોઈતી કષાયો અને કર્મની ક્ષીણતાના અભાવે વાત-વાતમાં તપી જનારા તપસ્વી શાસનની નિંદા કરાવે છે. તપ ગુણના યોગે ખુદ શ્રીનેમનાથપ્રભુએ અઢાર હજાર મુનિઓમાં મહર્ષિ ઢંઢણ અણગારની તેમજ શ્રીમહાવીર પ્રભુએ ચૌદ હજાર સાધુઓમાં ધન્ના અણગારની સ્વમુખે પ્રશંસા કરી હતી.

ઉત્તમ કોટીનો તપ:

જે તપનો તાપ માત્ર શરીરનેજ તપાવનારો નહિ પરંતુ સાથે સાથે કર્મ અને કષાયોને તપાવી મુકવી નાખવાનું કામ કરતો હોય, અશુભ ધ્યાન ટાળતો હોય તેવા તપને જૈનશાસનમાં ઉત્તમ કોટીનો તપ કહેવામાં આવ્યો છે. ઈચ્છાઓનો નિરોધ એ તપનું ખાસ સ્વરૂપ છે. અણાહારીપણાના અભ્યાસ માટે તપ એ સફલ ઉપાય છે. અહિંસાવ્રતના સંપૂર્ણ પાલન માટે સુવિશુદ્ધ ચારિત્રની જરૂર છે. ચારિત્રને શુદ્ધ બનાવવા માટે શુદ્ધતપ ઉપયોગી છે. અને તપને સુવિશુદ્ધ બનાવવા ઈચ્છાઓના નિરોધની ભાવના સતત ભાવ્યા વિના ચાલે નહિ.

[illegible]

માયાદિ શલ્યોથી તપને કલંકિત ન કરો :

આજે તપ કરનારા પુણ્યશાળીઓ ઘણા છે. પણ
કરનારે પોતાની શક્તિનું માપ કાઢવું. કોઈએ તપની શ
આવશ્યક ક્રિયાઓ સારી રીતે કરી શકાય એ ધ્યાન
રાખવું જોઈએ. બીજી ક્રિયાઓમાં ખામી ન આવે એ રી
કરેલો તપ શોભી ઉઠે છે. અભ્યંતર તપથી નિરપે
એકલા બાહ્ય તપની પણ પ્રભુ શાસનમાં કોઈ કિંમત નથી
અભ્યંતરતપના લક્ષ્ય પૂર્વક કરાતી નવકારશીની જે કિંમ
આ શાસનમાં આંકી છે તે વિવેક વગરના મોટા-મોટ
તપની આંકી નથી. એ જ રીતે શલ્ય સહિત કરેલો તપ
પણ નિષ્ફળ માન્યો છે.

ससल्लो जइवि कट्ठुग्गं घोरं वीर तवं चरे ।
दिव्वं वाससहस्सं वि तओ तं तस्स निप्फलं ॥१॥

કષ્ટ સહિતનો, ઉગ્ર એટલે કડક અને ઘોર એટલે
વધુ કડક તેમજ વીરતા ભર્યો તપ શલ્યસહિત કરવામાં
આવે, માયાશલ્ય, નિયાણશલ્ય, અને મિથ્યાત્વશલ્યથી કલં-
કિત થાય તો તે તપ ફળતો નથી. લક્ષ્મણા સાધ્વીએ
પચાસ વર્ષસુધી ઉગ્ર તપ કર્યો પરંતુ માયાશલ્યના પાપે

પ્રથમ ગણધર અથવા ગણધરોએ રચેલું દ્વાદશાંગ-પ્રવચન, રત્નત્રયી અથવા એ પ્રવચનનો આધાર સાધુ સાધ્વી, શ્રાવક શ્રાવિકા રૂપ **ચતુર્વિધસંઘ**–આ છે **જંગમતીર્થ.**

અનંતદુઃખથી ભરેલા આ સંસારસાગરથી તારે તે તીર્થ. આપણા જૈનતીર્થો વિશ્વમાં પોતાની આગવી વિશેષતા ધરાવે છે. જનતા ... પવિત્રતા, સ્વચ્છતા, યાત્રા કરવાની વિધિ, રીત, પ્રભુભક્તિના પ્રકારો અલૌકિક હોય છે. યાત્રિકના આત્માને અદ્ભુત શાંતિ, ઉચ્ચ આત્મપ્રકાશ, અનેરો આત્માનંદ, પાપનો હ્રાસ, દુર્ગુણોનો નાશ અને સદ્ગુણોની પ્રાપ્તિ થાય છે. એની પાછળ કયું મહાન રહસ્ય છુપાયેલું છે એ જાણી લો! તમારા હૃદયપટ પર કોતરી નાંખો!

શ્રી તીર્થંકરાદિ મહાપુરૂષોએ આત્મધ્યાનની જ્વલંત સાધના અને પ્રાણીમાત્રના કલ્યાણની સેવેલી ભાવનાથી તીર્થભૂમિના વાતાવરણને, રજેરજને ખૂબજ ભાવિત–વાસિત કર્યા હોય છે. એ સાધનભૂમિમાં મહાપુરૂષોના પાદસ્પર્શથી સર્જાયેલી પવિત્રતાથી એ ક્ષેત્રમાં–તીર્થક્ષેત્રમાં પગ મૂકનારને ઓછી વધતી અસર થયા વિના રહેતી નથી. સામાન્ય રીતે દ્રવ્ય–ક્ષેત્ર–કાળ–ભાવની જબ્બર અસરો વિશ્વપર થતી રહે છે એમાં વિશિષ્ટ દ્રવ્ય–ક્ષેત્ર... વગેરેની અસર ઊંડી થાય છે.

જે યાત્રિકો વિધિપૂર્વક અને તીર્થયાત્રાના મહાન ઉદ્દેશોને સમજીને યાત્રા કરે છે તેઓ શાસ્ત્રે વર્ણવેલ

તીર્થયાત્રાના મહાન લાભો અચૂક મેળવી જાય છે.

જૈનતીર્થોના ચરણોમાં રાજરાજેશ્વરોએ, મહામંત્રીઓએ, શાહ સોદાગરોએ, અને રંકમાં રંક માનવોએ પણ તન-મન-ધન અને પ્રાણ-સર્વસ્વનું અર્પણ કર્યું છે.

જૈનતીર્થો સૃષ્ટિસૌંદર્ય અને શિલ્પકળાના ભંડારો તો છે જ, ઉપરાંત આધ્યાત્મિક પ્રેરણાના ધામો છે. રસાધિરાજ શાંતરસના જીવંત સ્મારકો છે. વગર વાચાએ ખડાં ખડાં મૌન દ્વારા હજારો ઉપદેશો આ તીર્થો આપે છે. ખરેખર! જૈનશાસનના ભવ્ય ભૂતકાળની ગૌરવગાથાના મહાનગ્રંથો છે.

ભગીનીભોગ, બાલહત્યા, ઋષિઘાત વગેરે એવું કોઈ પાપ નથી કે જેનું પ્રાયશ્ચિત તીર્થયાત્રાથી ન થતું હોય!

શરીરનો મેલ, શરીરનો થાક-ભૂખ કે તરસ દૂર કરનારા આ લૌકિક તીર્થો નથી પણ આત્માપર લાગેલા **ચીકણા કર્મનો મેલ**, આત્માને લાગેલો ભવભ્રમણનો થાક, અને આત્માને **વળગેલી વિષયોની તૃષાના** ત્રિવિધતાપને શમાવનારા આ લોકોત્તર તીર્થો છે જ્યાં તપ-ત્યાગના, ભાવના-ભક્તિના, દાન-પૂજાના અને પરમાત્માના ધ્યાનનાં ફુવારાં ઉછળે છે.

આવા તીર્થોની યાત્રા કેઇ રીતે કરશો?

તીર્થધામોમાં જવા માત્રથી તરી શકાતું નથી, તેમજ તીર્થયાત્રાના લાભો-મહાન ફળો મળી જતાં નથી, વિધિ-

પૂર્વક તીર્થયાત્રા થવી જોઈએ. મન–વચન–કાયાની પવિત્રતા જાળવવી જોઈએ, તીર્થયાત્રાનો મુખ્ય હેતુ વિસરવો ન જોઈએ.

સાંસારિક પ્રવૃત્તિ છોડી તીર્થમાં ગયા પછી તીર્થ અને તીર્થપતિની ભક્તિ દ્વારા આત્માનો નિસ્તાર થાય એવું કંઈક પામવું, જીવનના પાપ પખાળી પવિત્ર થવું. મહાન આરાધક સાધાર્મિક આત્માઓનો પરિચય પામવો તથા તેમની સેવાભક્તિનો લાભ લેવો, આત્મ શુદ્ધિ. શ્રદ્ધાની નિર્મળતા, દૃઢતા, શાસનની પ્રભાવના વગેરે તીર્થયાત્રાના મહાન ઉદ્દેશો છે

તીર્થયાત્રા માટે ઘરમાંથી પગ બહાર મૂકે ત્યારથી જ નિર્ધાર કરે કે–તીર્થની સહેજ પણ આશાતના ન થાય તેની તો પૂરતી કાળજી રાખીશ એટલું જ નહિં, આત્માનું કલ્યાણ થાય એવું કંઈને કંઈ પામીને આવીશ. જૈન-શાસનનું ગૌરવ વધે એ રીતે યાત્રા કરીશ.

તીર્થોના શાંત પવિત્ર એકાંત સ્થાનોમાં શ્રી વીતરાગ પરમાત્માની જિનમુદ્રાઓથી, ઉત્તમ ભાવોથી પૂજા-સ્તુતિ આદિ ભક્તિ કર્યા પછી નિજ એવું નિર્મળ અને [illegible] બની જાય છે કે, એ આત્માને તેને [illegible]

તીર્થયાત્રાના મહાન ઉદ્દેશો ભૂલી જઇ કેટલાક દેહના પૂજારીઓ તીર્થધામમાં પણ દેહસેવામાંથી ઉંચા નથી આવતા, બહારના સૃષ્ટિસૌંદર્યને નિહાળવામાં, હવા-પાણીની લહેર માનવામાં પડી જાય છે. આત્મોદ્ધારક સ્થાનો ને હરવા ફરવાના, મોજ મજા માનવાના સ્થળો બનાવી દે છે. આવા આત્માઓ તીર્થનો કશો લાભ તો મેળવી શકતા નથી, બલ્કે તીર્થની આશાતનાઓ કરી ઘોર પાપો બાંધી જાય છે.

તીર્થ તારવાની શક્તિ ધરાવે છે પણ આપણે તરવાની લાયકાત કેળવવી પડે. વીતરાગની આજ્ઞા મુજબ વર્તનારા યાત્રિકો તીર્થનું આલંબન પામી અવશ્ય તરી જાય છે.

આપણે ત્યાં છ-રીના પાલન પૂર્વક કરવામાં આવતી યાત્રા, શ્રેષ્ઠ યાત્રા ગણાય છે. એના મહાન લાભો શબ્દોથી વર્ણવી શકાય એમ નથી.

"છ"રી : ૧. એકાહારી ૨. સચિત પરિહારી ૩. ભૂમિસંથારી ૪. બ્રહ્મચારી ૫. પાદ વિહારી ૬. સમ્યક્ત્વધારી.

૧. એકાહારી :-

યાત્રામાં ભોજનની ગૌણતા હોય તો જ પ્રભુ ભક્તિની પ્રધાનતા થાય, ભક્તિમાં પૂરતો સમય કાઢી શકાય. ખાવા પીવાના રંક વધારે એટલે ચિત્તમાં વિક્ષેપો ઉભા થાય. દર્શન-પૂજનાદિ એકાગ્રતા પૂર્વક ન થઈ શકે. ઓછામાં ઓછો એકાસણનો તપ તો જોઈએ.

૨. સચિત્ત ત્યાગ :-

કાચાં ફળો, સરબતો, આઈસ્ક્રીમ વગેરે સચિત્ત વસ્તુઓનો ત્યાગ ખાસ જરૂરી, અભયદાન દાતા પરમાત્માની યાત્રા માટે નીકળેલા યાત્રિકે જીવોને [illegible] અભયદાન આપવું જ જોઈએ.

૩. ભૂમિશયન:-

સંથારાપર સૂવું, અનાદિની શરીરની સુખશીલતા [illegible] માટે આ પ્રયોગ સુંદર છે. આત્મ સાધનાના [illegible] [illegible] છે. ભૂમિશયન એ પ્રમાદને [illegible] [illegible] કેળવવાનું એક અમોઘ સાધન છે.

૪. બ્રહ્મચર્યનું પાલન:-

બ્રહ્મ એટલે આત્મા. આત્મસ્વરૂપમાં રમવું તે બ્રહ્મચર્ય. [illegible] (બીજાની જે કાંઈ પ્રવૃત્તિ તે અબ્રહ્મચર્ય છે [illegible] કહેવાય છે. એ સ્થિતિને [illegible] અતિ આવશ્યક છે. [illegible] [illegible]

ન પમાય ત્યાંસુધી મોક્ષ સાધક સામગ્રીયુક્ત સદ્‌ગતિ મળે છે. અનેક જીવો બોધિબીજ પામે છે.

તીર્થયાત્રાના આ અપાર લાભો હૃદયસ્થ બનાવી તીર્થસન્મુખ ડગલું ભરી આપણે સહુ આ દુર્લભ લાભોને પ્રાપ્ત કરીએ !

શાશ્વત તીર્થાધિરાજની આવી મહાન યાત્રાનો પુણ્ય-યોગ મળ્યા પછી વ્હાલા સાધર્મિકબંધુઓ, તીર્થયાત્રા સંઘમાં "છ" રીનું પાલન ચૂકશો નહિ.

ખાતાં ખાતાં કેવળજ્ઞાન

ધાન્યના ધનેરા બની ચૂકેલા આપણને તપની વાત કડવી લાગે છે. ખાવું એ દેહનો ધર્મ છે પણ અનાદિ અભ્યસ્ત આહારસંજ્ઞા અને ક્ષુધાવેદનીય અને મોહનીય કર્મના ઉદયથી આત્મા એમાં રસ અનુભવી રહ્યો છે. પોતાનું અણાહારી સ્વરૂપ તદ્દન ભૂલી ગયો છે. કુરગડુ મહામુનિ, ૫૦૦ તાપસ મુનિવરો...વગેરે મહાપુરૂષોએ ખાતાં ખાતાં કેવળજ્ઞાન લીધું આપણને ખાતાં ય ક્યાં આવડે છે ?
(૧) શાસ્ત્રે છ કારણે ખાવાનું કહ્યું છે એ કારણે જ આપણે ખાઈએ છીયે ? (૨) આત્માના અણાહારી સ્વરૂપનો વિચાર કરી દેહને ભાડું આપવા માટે ખાઈએ છીયે ? (૩) જીભડીને કશી દલીલ ખટાવતા નથીને ? (૪) સુપાત્રમાં દાન આપીને ખાઈએ છીયે ? (૫) એંઠા મોંઢે બોલતા નથી ને ? (૬) ભાણામાંથી ભાવતી એકાદ વસ્તુનો ત્યાગ કરીયે છીયે ? (૭) ખાવા બેસતા પહેલા ધન્ના શાલિભદ્રાદિ મહાપુરૂષોને યાદ કરીએ છીયે ? (૮) અભક્ષ્ય–અનંતકાયનો ત્યાગ છે ને ? (૯) થાળી ધોઈને પીઈએ છીયેને ? આ બધું કરીયે તો કંઈક ખાતા આવડ્યું કહેવાય !

જ્ઞાન દીપ :

[આજે જ્ઞાનવિજ્ઞાનની વાતો ઘણી થઈ ર
તે સમ્યગ્જ્ઞાન ન હોવાથી પરિણામ કફતામાં
સમ્યગ્જ્ઞાન વિના વાસ્તવિક વિકાસ થઈ શકતો
શબ્દશૈલીમાં દૃષ્ટાંતો સહિત સમ્યગ્જ્ઞાનનો પ્ર
પથરાયો છે. સં.]

જ્ઞાનવિજ્ઞાનનો આ યુગ ગણાય છે. આજે
વધવા માંડ્યું છે, વાંચન અને લેખન પ્રગતિશ
છે. વાક્ચાતુર્ય ખીલ્યું છે અને નવી નવી વૈજ્ઞાનિ
માનવમનને આશ્ચર્યમુગ્ધ કર્યું છે, ખૂબ જ આ

પણ ભીતરમાં ડોકિયું કરીને જુઓ !
જીવનશુદ્ધિ ઘસાતી જાય છે. સાત્વિક વિચા
ઓસરતું જાય છે. સદાચાર ઘટતો દેખાય છે.
ક્ષીણ થતું જાય છે. પ્રામાણિકતા બહુ જ દુબળી પ
છે. અહંભાવનું તાંડવ વ્યાપી રહ્યું છે. ધર્મની ન
થઈ રહી છે. પરલોકદૃષ્ટિ વિસરતી જાય છે.

જીવનના જે પ્રાણ, હીર કે નૂર ગણાય તેનું
થતું દેખાય છે.

જે જ્ઞાન-વિજ્ઞાન જીવનમાં શુભ વૃત્તિનો સં
સદાચારની મધુરતા લાવે, વિચારોમાં સાત્વિકતા પ્ર
પ્રામાણિકતાનું બળ આપે, વિનય-વિવેકની જ્યોત જ
ત્યાગનું ખમીર ખીલવે, પરમાર્થ અને પરોપકારનું

તત્ત્વનો પ્રકાશ પાથરે, તેનો તો આજે દુકાળ પડવા માંડયો છે. આ છે આજના જ્ઞાન-વિજ્ઞાનના પ્રત્યક્ષ ફળો....અદશ્ય ફળો, પરલોકમાં મળનારાં કટુફળો જોવા માટે દિવ્યચક્ષુઓ જોઈએ તે આપણી પાસે નથી.

સુખનો, શાંતિનો, સમાધિનો. પ્રસન્નતાનો સાચો અનુભવ કરવો છે?

સદ્‌વિચારથી અને સદાચારથી જીવવું છે? હા, તો સાચા જ્ઞાન-વિજ્ઞાનને શોધો, ઓળખો અને જીવનસ્પર્શી બનાવો.

મુંબઈમાં થોડા સમય પહેલાં એક ઘટના બની ગઈ. એક ભાઈને ડબા ઝારવાનો વ્યવસાય. એક દિવસ એને ત્યાં મહેમાન આવ્યા. બીજી બાજુ એક ભાઈ ડબા ઝારવા લાવ્યો. એમાં સફેદ રંગના સાકર જેવા ગાંગડા હતા. ડબા મૂકીને તે ભાઈ પૈસા લેવા પાછો ગયો.

આ બાજુ જમી પરવારીને ઓસરીમાં ટહેલતા મહેમાને એક ગાંગડો સાકર સમજી મોંમાં મૂકયો.

તરત જ તમ્મર ખાઇને મહેમાન ભોંય પર ઢળી પડયાં. થોડીવારમાં તો એમના રામ રમી ગયા. પ્રાણ પંખેરું ઊડી ગયું.

કારણ એ ગાંગડા સાકરના ન હતા પણ કોઈ ભયંકર જીવલેણ ઝેરી પદાર્થના હતા.

વસ્તુને ઓળખવાની ભૂલ કોઈવાર ભયંકર ભૂલ બની જાય છે. માણસને આ રીતે સીધો મૃત્યુના મોંમાં ધકેલી દે છે.

આપણે જો જ્ઞાન-વિજ્ઞાનને ઓળખવામાં ભૂલ કરશું તો આપણો ધર્મ-સંસ્કૃતિ મૃત્યુના મોંમાં મૂકાશે.

જ્ઞાન-વિજ્ઞાન આત્માનો મુખ્ય ગુણ છે. એનો મહિમા અને ઉપયોગિતા સૌને માન્ય છે. સમ્યગ્જ્ઞાન વિનાનો ક્રિયાવૈભવ કે દયાદિગુણો એકડાં વગરનાં મીંડા જેવાં છે. જીવ, અજીવ, પુણ્ય, પાપ, આશ્રવ, સંવર, બંધ, નિર્જરા અને મોક્ષ-આ નવતત્ત્વોમાં વિશ્વવ્યવસ્થાનો વિચાર સમાઈ જાય છે. આ નવે તત્ત્વોને યથાર્થ સ્વરૂપે જાણવા તે સાચું જ્ઞાન. એ જ્ઞાન જ્યારે વિશિષ્ટકોટિનું બને ત્યારે વિજ્ઞાન કહેવાય છે.

તત્ત્વચિંતકોએ સમ્યગ્જ્ઞાન-વિજ્ઞાનને સૂર્ય, અમૃત, આભૂષણ, પરબ, અંજન, અન, સાગર અને શરદ-પૂનમના ચંદ્ર વગેરેની ઉપમાઓ આપીને એ જ્ઞાન વિજ્ઞાનનું મહત્ત્વ અને ઉપયોગિતા આપણને સમજાવી છે.

રાત્રિનો અંધકાર સુર્યના પ્રકાશથી નષ્ટ થાય છે, તેમ અનંત અનંતકાળથી આત્મામાં વ્યાપી થયેલા અજ્ઞાન અંધકારને દૂર કરનારૂં સમ્યગ્જ્ઞાન સૂર્યથી જરાય ઉતરતું નથી.

ભૂખનું દુઃખ ભોજનથી ટળે છે તેમ આપણને દીર્ઘકાળથી લાગેલી વિષયોની ભયંકર ભૂખ વિષયો મેળવવાથી કે ભોગવવાથી શમશે ખરી? જ્ઞાનામૃતના ભોજન વિના કદી કોઈની એ ભૂખ ટળી નથી. જ્ઞાનામૃતના મધુર સ્વાદ પછી જ વિષયોમાં સુખની કલ્પના નાબૂદ થાય છે.

વિષય-સુખની ઈચ્છાનો
યોની કટુતા સમજાય છે. વિષયનો ત્યાગ સહજ બની જાય છે.
ત આવી જાય છે અને
અલંકારોથી લોકો ભલે
હીરા, માણેક કે મોતીના
પણ એ દેહ અને દાગીનાનું
। નશ્વર દેહને શોભાવે
આત્મા તો જ્ઞાન ઘરેણાથી
હત્ત્વ જેને લીધે છે એ
ાભે છે.

ગ્રીષ્મઋતુમાં પરબનું પાણી તરસ્યા માણસની આંત-
રડી ઠારે છે. એ જ રીતે વાસનાના બેસિતમ તાપથી સંતપ્ત
આત્માને જ્ઞાન પરબના પાણી વિના કોણ શીતળતા આપી
શકે, તેમ છે?

અંજનનો ગુણ છે આંખોનું તેજ વધારવાનો. આપણા
આંતર ચક્ષુઓને તેજસ્વી બનાવનાર અંજન છે સમ્યગ્જ્ઞાન.
આપણા આંતરચક્ષુઓ છે સંવેગ અને
વિરાગ. એ ચક્ષુઓ ઉપર વળી ગયેલી છારી સમ્યગ્જ્ઞાન
રૂપ અંજનથી દૂર કરવાની છે. તે પછી જ તેજસ્વી
બનેલી એ આંતરચક્ષુઓથી મોક્ષમાર્ગને આપણે સ્પષ્ટ જોઇ
શકીશું અને ઝડપભેર ડગલાં ભરી શકીશું.

દુનિયામાં હીરા, માણેક, સોનું, રૂપું અને કરંસી
નોટોની બોલબાલા છે. મનુષ્યોનો બાહ્ય વ્યવહાર એનાથી
ચાલે છે એટલે પુદ્ગલાનંદી જીવોએ એને કીંમતી ધન માન્યું
મોક્ષમાર્ગમાં એ ધનનું કશું મૂલ્ય નથી. આત્માના સ
કાર્યોમાં સમ્યગ્જ્ઞાન વિના એક ડગલુંય ભરી શકાતું નથ
તેથી જ્ઞાની પુરુષો કહે છે-'જ્ઞાન સમો કોઇ ધન નહિ
આત્માર્થી જીવો જ્ઞાનને જ અમૂલ્ય ધન લેખે છે.

જ્ઞાનને નેત્ર–દિવ્યનયન પણ કહ્યું છે. જેને આંખ મળી છે એને ભલે આંખની કિંમત ન હોય અથવા ઓછી કિંમત સમજાતી હોય પણ અંધજનને એની કિંમત પૂરેપૂરી સમજાય છે. જ્ઞાનનયન માટે પણ એવું જ છે. જન્મથી અંધને કોઈ પ્રયોગથી અંધત્વ મટી જાય અને અચાનક નેત્ર ખુલી જાય ત્યારે જે આનંદ થાય છે એથી અધિક આનંદ અજ્ઞાનનાં અંધાપાથી અથડાતા અને પીડાતા આત્માને જ્યારે સાચું જ્ઞાન મળે છે ત્યારે થાય છે. માટે જ્ઞાન એ આત્માની દિવ્ય આંખો છે.

જ્ઞાનને સાગર સાથે પણ સરખાવાય છે. સાગરનું તળિયું કોઈ શોધી શકતું નથી. એ અગાધ અને અતુલ હોય છે. સાગરની વિશાળતા, મર્યાદાશીલતા, એનો અખૂટ જલ-સંચય, આશ્રિત જલજંતુઓને શાતા આપવી.... વગેરે વિશેષતાઓ સાથે શ્રુત–જ્ઞાનની અનેક વિશેષતાઓ મળતી આવે છે. એથી શ્રુતને સાગરની ઉપમા વરેલી છે.

આ રીતે સાચું જ્ઞાન–વિજ્ઞાન ઘણું મહિમાશાળી છે, આત્માનું સર્વસ્વ છે, જીવન વિકાસનું પ્રથમ સોપાન છે.

આત્મા, ધર્મ, કર્મ વગેરે તત્ત્વોની ઓળખ, હેય, ઉપાદેય તત્ત્વોનું પૃથક્કરણ, આશ્રવ સંવરના તેમજ પુણ્ય પાપનાં ભેદ જ્ઞાનથી સમજાય છે. સમ્યગ્જ્ઞાન પાપની ભયાનકતા સમજાવી સંવર નિર્જરાની રુચિ જગાડે છે. સમ્યક્દર્શનને પણ નિર્મળ બનાવે છે તેમ જ સમ્યક્ચારિત્રમાં સ્થૈર્ય લાવે છે. માટે જ એને બીજો સૂર્ય અને ત્રીજું લોચન કહ્યું છે.

સદ્‌યોગથી-સુમેળથી મર્મ પૂર્ણતા પામે છે. યોકારાધક પ્રત્યેક યોગનો આરાધના પ્રાણવાન બને છે. આ હકિકત નીચેના દષ્ટાંતથી સમજાશે.

કોઈ જંગલમાં ભયંકર દાવાનલ સળગ્યો. વધતાં જતાં દાવાનલમાં એક આંધળો અને એક પાંગળો (લંગડો) ફસાઈ પડયા. બન્નેને દાવાનલથી બચવું હતું. નિર્ભયસ્થાને પહોંચવાની તાલાવેલી હતી. સંયોગોની વિષમતા પારખી બન્ને સમજી ગયા. સંપી ગયા અને બન્નેએ સહકાર સાધ્યો. આંધળાના પગ સાજા હતા. પાગળાની આંખો સાજી હતી. પાંગળો આંધળાના ખભે બેઠો અને આંધળાએ પાંગળાના માર્ગદર્શન મુજબ ઝડપથી ચાલવા માંડયું. બન્ને દાવાનલથી બચી ગયા. અને ક્ષેમકુશળ ઈષ્ટનગરે પહોંચી ગયા.

આ દષ્ટાંત આપણને એ સત્ય સમજાવી જાય છે કે સંસાર એ જંગલ છે. વિષયકષાયની લાગણીઓ દાવાનલ સમાન છે. જ્ઞાનરહિત જીવ આંધળો સમજવો. ક્રિયારહિત જીવ પાંગળો સમજવો જ્ઞાન ન હોય તો માર્ગ સૂઝે નહિ, જ્ઞાનના પ્રકાશમાં માર્ગ સ્પષ્ટ દેખાય પણ જો ક્રિયા ન કરે તો પ્રયાણ થઇ શકે નહિ. પંથ કપાય નહિ. માટે જ **જ્ઞાનક્રિયાભ્યાં મોક્ષઃ** કહ્યું છે. જ્ઞાન અને ક્રિયા પક્ષીની બે પાંખો કે રથના બે ચક્રો જેવા બન્ને એક સરખા ઉપયોગી છે. બન્નેનો આદર કરાય તો ઈષ્ટ સિદ્ધ થાય.

શ્રી જિનેશ્વરદેવોએ બતાવેલા સમ્યગ્જ્ઞાન અને સમ્યક્ક્રિયાના મહામાર્ગને સૂક્ષ્મબુદ્ધિથી સમજવાની પહેલી જરૂર

છે. કેટલીકવાર સમ્યગ્જ્ઞાન અને મિથ્યાજ્ઞાનનું મિશ્રણ કરી નાખવામાં આવે છે. જ્ઞાન-જ્ઞાનની ધૂનમાં મિથ્યાજ્ઞાનને વળગી પડીને એનું જ મહત્વ વધારવામાં આવે છે.

શ્રી જિનેશ્વરદેવનું એક એક વચન જ્ઞાન-વિજ્ઞાનનો મહાસાગર છે. એક એક વચનને જીવનમાં યથાર્થપણે જીવીને અનંત અનંત આત્માઓ સિદ્ધ બુદ્ધ અને મુકત થયા છે. આપણે પણ જિનવચનના સહારે સમ્યગ્જ્ઞાનના પ્રકાશમાં મોક્ષનો સત્પુરુષાર્થ આરંભી ભાવિમાં અનંતસિદ્ધોની હરોળમાં બેસવાનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત કરીએ.

મંત્રીશ્વર વસ્તુપાલની ભવ્ય ભાવના

શાસ્ત્રાભ્યાસો જિનપતિનતિઃ સંગતિઃ સર્વદાર્યૈઃ,
સદ્વૃત્તાનાં ગુણગણકથા દોષવાદે ચ મૌનમ્ !
સર્વસ્યાપિ પ્રિયહિતવચો ભાવના ચાત્મતત્વે,
સમ્પધન્તાં મમ ભવ ભવે યાવદાપ્તોઽપવર્ગઃ ॥

મહામંત્રીશ્વર વસ્તુપાલે દરરોજ ભાવેલી આ ભવ્ય ભાવના પ્રત્યેક જૈન માટે આદર્શ-આરિસો છે. એમાં તમારા પ્રતિબિંબને સ્પષ્ટપણે જોઈ શકશો. તમારામાં રહેલા માલિન્યને જોઈ દૂર કરી શકશો.

ભાવના : જ્યાં સુધી મને અપવર્ગ-મોક્ષ પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી પ્રત્યેક ભવમાં (૧) શાસ્ત્રનો અભ્યાસ-શ્રવણ મનન-પરિશીલન (૨) પરમતારક અરિહંત પરમાત્માને નમસ્કાર (૩) હંમેશ આર્ય પુરુષોનો સત્સંગ-સમાગમ (૪) સચ્ચારિત્રપાત્ર પુરુષોના ગુણ સમૂહનું ગાન-કથન (૫) કોઈના પણ દોષ બોલવામાં મૌન (૬) સર્વને પ્રિય અને હિતકર વચન (૭) અને આત્મતત્વનું ચિંતન, આત્મસ્વરૂપમાં રમણતા, પ્રાણીમાત્રના હિતની ભાવના, આત્મતત્વમાં થતા ષટ્કારકોની વિચારણા પ્રાપ્ત થાઓ !

ધર્મામૃત :

(અહિં પૂજ્ય મહારાજશ્રીએ ધર્મવિષયક અનેક પ્રશ્નોના સચોટ ઉત્તરો આબાલ ગોપાળ સમજી શકે તે રીતે આપ્યા છે. ધર્મના અંગો સ્વરુપ--હેતુ-ફળ અને બીજી ઘણી બાબતો સુંદર રીતે સ્પષ્ટ કરી છે. આ પ્રશ્નોત્તરી દ્વારા ધર્મનો મર્મ સમજી વાંચકો ધર્મપુરુષાર્થમાં વેગવાન બને એ જ અભિલાષા.--સં.)

પ્ર. ધર્મનું સ્વરૂપ શું ?

ઉ. ચિત્તશુદ્ધિ.

પ્ર. દાન, પૂજા, સામાયિક, સ્વાધ્યાય, પ્રતિક્રમણ, પૌષધ, તીર્થયાત્રા આ બધા અનુષ્ઠાનો ધર્મ નહિ ?

ઉ. ખરાં. પણ તે વ્યવહારધર્મ. એ બધાની આરાધના ચિત્તશુદ્ધિ, જીવશુદ્ધિરુપ નિશ્ચયધર્મની પ્રાપ્તિ માટે છે.

પ્ર. ચિત્તશુદ્ધિ રાખીએ તો પછી દાન પૂજા વગેરે કરવાની જરૂર ખરી ?

ઉ. હા, ખાસ જરૂર. ચિત્તશુદ્ધિ રસ્તામાં પડી નથી. કાજળના ઘરમાં જઈ–રહીને તદ્દન નિર્લેપ રહેવું એ અશક્ય છે. એમ સંસારની જંજાળમાં રહીને ચિત્તને રાગાદિ ભાવોથી અલિપ્ત રાખવું દુઃશક્ય છે (કોઈ અપવાદ મળે) દાનપૂજાદિ અનુષ્ઠાનોનાં વિધિપૂર્વક સેવનથી જ ચિત્તશુદ્ધિ સુલભ બને છે. દાનપૂજાદિ ચિત્તશુદ્ધિને લાવી આપનાર કારણ ધર્મો છે. તે અવશ્ય સેવવા જ જોઈએ ઘણાં

ધર્મ કર્યા પછી પશ્ચાત્તાપ, દંભ, અવિધિ રસગારવાદિ કુગુરૂસંગતિ, પ્રશંસા કીર્તિની ઇચ્છા વગેરે દોષો ધર્મને-સુકૃતને મલીન કરનારા છે.

પ્ર. ધર્મનું મૂળ શું? અર્થાત્ ધર્મનો હેતુ-ઉત્પત્તિનું કારણ શું? એટલે કે ધર્મ કયાંથી ઉત્પન્ન થયો?

ઉ. ચારે ગતિમાં થઈ રહેલા જિનધર્મની પાછળ કારણભૂત **વીતરાગસર્વજ્ઞનું** વચન છે. વ્યાપાર વણજમાં જેટલી ચોપડાની કિંમત, મોક્ષમાર્ગમાં એથીય અધિક શાસ્ત્રોની-વીતરાગ સર્વજ્ઞના વચનની કિંમત છે.

પ્ર. વીતરાગ સર્વજ્ઞના વચન ઉપર આટલો બધો ભાર શા માટે મૂકો છો?

ઉ. સદ્ધર્મની પ્રાપ્તિ માટે વચનની ખાત્રી કરવી પડે વીતરાગસર્વજ્ઞ પુરૂષનું વચન અવિસંવાદિ-સત્ય જ હોય છે. તેથી તેઓ જે ધર્મ બતાવે તે સત્ય જ હોય. છદ્મસ્થોનું વચન વિસંવાદિ હોઈ શકે તેથી તેમનું કથન અસત્ય પણ ઠરે. ગૌતમસ્વામી મહારાજા ચાર જ્ઞાનના સ્વામી હતા છતાં છદ્મસ્થ હતા. એમનાથી ફેરફાર બોલાઈ ગયું તો આનંદશ્રાવક પાસે મિચ્છામિદુક્કડં માગ્યો. વિત-રાગસર્વજ્ઞનું વચન જ કષ, છેદ અને તાપની પરીક્ષામાં પાર ઉતરી શકે.

પ્ર. ધર્મનું ફળ શું?

ઉ. ધર્મના અનેક ફળો છે. ધનના અર્થીને ધન મળે. કામસુખના અર્થીને કામસુખ મળે, સ્વર્ગના અર્થીને સ્વર્ગ મળે અને મોક્ષના અર્થીને મોક્ષ મળે. મોક્ષ પ્રાપ્ત ન થાય

સ્વામી ઉત્તરોત્તર સારૂં જન્મ અને ધર્મ સામગ્રી આપવાનું સામર્થ્ય ધર્મમાં છે.

પ્ર. કેટલાક માણસો કહે છે, ધર્મ પરભવનું ભાતું છે. વરસો ખોટો કરીશું. સંસાર-વ્યવહાર ચલાવવા માટે વેપાર ધંધો કર્યા વિના ચાલે એવું છે? આ માન્યતા બરાબર છે?

ઉ. ના, ધર્મ સાથે સાથનું ભાતું છે. આ ભવ અને પરભવનું ભાતું છે. ધર્મનું શાશ્વતીનું ફળ મળે છે. ધર્મનો ભાવ ચિત્તમાં ધારણ કરો અથવા ધર્મનું અનુષ્ઠાન કરો કે તરત જ ધર્મ પોતાનો પ્રભાવ બતાવે છે. 'ચિત્ત પ્રસન્નતા' એ ધર્મનું તત્કાળ મળતું ફળ છે. કાલાંતરે દુર્ગતિના દ્વાર બંધ, સદ્ગતિની પ્રાપ્તિ, પુણ્યાનુબંધીપુણ્યનો યોગ, સુખ સૌભાગ્ય અને યશ આદિ ધર્મના ઉત્તમોત્તમ ફળો મળે છે. સંસાર વ્યવહાર તો કર્મયોગે જીવના લમણે ચોટેલો છે જ. એમાંથી છૂટવા આ માનવ ભવમાં ધર્મ કરવાને બદલે ધર્મને જીવનમાં ક્યાંય સ્થાન ન આપવું એ મોહાન્ધતા છે.

પ્ર. ધર્મનું તત્કાળ મળતું ફળ ક્યારે અનુભવાય?

ઉ. ધર્મક્રિયાઓ સાથે ધ્યાન પણ ધર્મનું થાય. વિધિપૂર્વક થાય ધર્મક્રિયાઓ વીતરાગની આજ્ઞાપૂર્વક થાય. ત્યારે સરોવરમાં પાણીનું, પ્રાસાદમાં પ્રતિમાનું અને આંખમાં કીકીનું જેટલું મહત્વ છે તેટલું જ ધર્મક્રિયાઓમાં ધર્મધ્યાનનું મહત્વ છે. એવો ધર્મ ધર્મના તાત્કાલીક ફળોનો અનુભવ અચૂક કરાવે છે.

પ્ર. ધર્મમાં અર્થ, કામ, સ્વર્ગ, [illegible] અનેક ફળો આપવાની શક્તિ શી રીતે મનાં

કેચિદજ્ઞાનતો નષ્ટાઃ કેચિન્નષ્ટાઃ પ્રમાદતઃ ।
કેચિદ્ જ્ઞાનાવલેપેન કેચિન્નષ્ટૈસ્તુ નાશિતાઃ ॥

આજે ચોમેર વિકાસ વિકાસ અને વિકાસની વાતો એકી અવાજે થઈ રહી છે. જીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં વિકાસના જ સૂર જોરશોરથી બજી રહ્યા છે અને વિકાસની કહેવાતી યોજનાઓ પણ ઘડાઈ રહી છે. મનુષ્ય સ્વભાવમાં વિકાસની ભાવનાના બીજ સહજ રીતે પડેલાં છે એટલે સાચી કે ખોટી યોજનાઓ ઘડાતી રહે એમાં કાંઇ નવાઈ નથી.

પરંતુ વાસ્તવમાં વિકાસ શું ? એના સાચા ઉપાયો શું ? વિકાસમાં વિઘ્નો કયા છે ? વગેરે પ્રશ્નો આપણી સામે ઉપસ્થિત થયા વિના રહેતા નથી. એકવાર એ પ્રશ્નોને

તમે પેલા પ્રમાદી–આળસુ શેઠની વાત સાંભળી હશે ! પ્રમાદના કારણે શેઠની અઢળક સંપત્તિ ચોરો ઉડાવી ગયા અને જિંદગી સુધી શેઠ દરિદ્રતાના દાસ બની ગયા.

આળસુ શેઠ :

વાત એમ બની કે શેઠના ઘરના છાપરાપર ચોર લોકો ચઢી આવ્યા. બાકોરાં પાડવા માટે નળીયા આઘા-પાછા કરવા લાગ્યા. નળીયાના અવાજથી શેઠાણી જાગી ગયા. ચોરોને આવેલા જાણીને ગાઢ નિદ્રામાં પોઢેલા શેઠને જગાડવા માંડ્યા. શેઠ! જાગો. છાપરા ઉપર ચોર આવ્

ચોકીથી જાગતા છે ને'? શેઠાણી કહે—'ચોર ઘરમાં આવી ગયા છે. અરે! તિજોરીઓના ઓરડામાં પહોંચી ગયા છે.' શેઠ કહે—'હું જાગું છું. આવા બહુ જોયા ગેલા છું પાડી તારે શી ચિંતા? તું તારે નિરાંતે ઊંઘને! તિજોરી ખોલીને અડધમાલ લે તો ખરા! ઘરમાંથી ઉતારી નાખું! ખોખરા કરી નાખું!'

ખડખડ સાંભળીને ચોર થોડી વાર લપાઈ ગયા. શેઠે ફરી ઘોરવા માંડ્યું એટલે ચોરોએ તીજોરી ખોલી હેરાગીના, કીમતી ચીજોની ગાંસડીઓ બાંધી. શેઠાણીની ઊંઘ કૂતરા જેવી હતી. એ પાછા જાગી ગયા. શેઠને પણ જગાડ્યા...'શેઠ ઊઠો ચોરોએ ધનમાલની ગાંસડીઓ બાંધી.' શેઠ કહે—'જાગું છું.' શેઠાણી કહે—'આ ચોરો ધનમાલની ગાંસડીઓ લઈને ચાલ્યા ન જાય. હજુ પણ પથારીમાં પડ્યા પડ્યા શેઠનો જવાબ હતો કે 'હું જાગું છું' હવે શેઠાણીથી રહેવાયું નહિ એ ધુંધવાયા હતા. શેઠનો ચોટીયો જોરથી ખેંચ્યો અને મોટા અવાજે ધડાકો કર્યો કે 'ધૂળ પડી તમારા જાગવામાં..........'

શેઠ કહે શેઠાણીને ઝટ ધન લઈ ગયા દૂર.
જાગું જાગું શું કરો જાગપણામાં પડી ધૂળ.

ત્યારે શેઠ જાગ્યા. ઉભા થયા અને ચોરોને પકડવા દોડ્યા. હવે શૂરાતન જાગ્યું. બહાર જઈને આમતેમ જુએ છે પણ ચોર તે કાંઈ હવે ઉભા રહે? એ તો હનુમાન ફાળ ભરી ભાગી છૂટ્યા હતા. આ....આ શેઠનું મોં પડીકું થઈ ગયું... થોડા પ્રમાદથી શે.

એક મહાપુરુષે પ્રમાદને ઓળખાવતાં કહ્યું છે કે,
ાદો હિ મૃત્યુઃ' પ્રમાદ એ મૃત્યુ છે. પ્રમાદી માણસ
ા જીવતા છતાં મરેલા છે.

શ્રી ગૌતમસ્વામી જેવા મહાપુરુષને પણ મહાવીરદેવે
એ જ ચેતવણી આપી હતી કે, 'સમયં ગોયમ
પમાયએ' હે ગૌતમ! એક સમયનો પણ પ્રમાદ
નહિ.' આથી સ્પષ્ટ સમજાય છે કે સાધનાની ઉંચી
પહોંચ્યા પછી પણ પ્રમાદ પેસી જવાનો પૂરેપૂરો
છે. અર્થાત્ પ્રમાદ એ વિકાસમાં–પ્રગતિમાં અવરોધ

વિદ્યાર્થી જ્ઞાન સંસ્કારની પ્રાપ્તિનુ ધ્યેય વિસરી
અહિંની સગવડોમાં સુખશીલીયો અને આળસુ
ના રહેશે નહિં. પ્રમાદશત્રુને ખાળવા હંમેશ તમારા
નજર સામે રાખો.

વિદ્યાર્થી જીવનમાં અધિક પડતી ઉંઘ, મોજશોખ, નાટક-, સિનેમા, શરીર અને વસ્ત્રની ટાપટીપ, રાજકારણ કે અર્થતંત્રની વાતોમાં રસ, છાપાઓનું વાંચન, નવલકથાઓ વાંચવાનો રસ વગેરે પ્રમાદ છે. વિનાશનો જ એ માર્ગ છે. એથી અલિપ્ત રહેશો તો પ્રગતિશીલ વિદ્યાર્થી જીવન જીવી યશના પણ ભાગી બનશો.

વિનાશનો ત્રીજો માર્ગ. અહંકાર

ખાવું સહેલું છે પણ પચાવવું કઠિન છે. એમ જ્ઞાન મેળવવું સહેલું પણ પચાવવું કઠિન છે. જ્ઞાનનું અજીર્ણ અહંકાર–અભિમાન છે. જ્ઞાનથી અભિમાની બનેલો પોતાનું જ્ઞાન બીજાને આપી શકતો નથી. બીજા પાસેથી નવું જ્ઞાન વગેરે કાંઇજ મેળવી શકતો નથી. મિથ્યાજ્ઞાન અથવા અલ્પજ્ઞાન અભિમાન પેદા કરે છે. કહેવાય છે ને કે 'અધુરો ઘડો છલકાય' સમ્યગ્જ્ઞાન અભિમાનને ઓગાળી દે છે. એ જ્ઞાન જ્યારે પૂર્ણતા પામતું જાય છે, વિશાલ અને ઊંડું બનતું જાય છે ત્યારે હૃદયમાં છીછરી વૃત્તિઓ રહી શકતી નથી. સાચો જ્ઞાની કદી અભિમાની બનતો નથી એ વધુ નમ્ર હોય છે. કલ્પવૃક્ષની જેમ સૌને ફળદાયી લાભદાયી બને છે. માનવતાના સંસ્કારો સાથે અપાયેલું જ્ઞાન માણસને સાચો જ્ઞાની બનાવે છે. ધાર્મિકતાના સંસ્કારોથી વાસિત જ્ઞાન માનવને એક યોગીના પદે આરૂઢ કરે છે.

આ બધું જોતાં એ સ્પષ્ટ જણાય છે કે ખરાબ સંગ
ની અસર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] થયા વિના રહેતી નથી. બાળપણમાં કે કિશોરી અવસ્થામાં તો અસર ખૂબ જલ્દી થાય છે. કારણ કે જીવન કાચી કેરી જેવું હોય છે. ખરાબ સોબત થતાં વાર નથી લાગતી પણ પાછળથી ખ્યાલ આવ્યા પછી પણ તેની અસરોને જલ્દી ભૂંસી શકાતી નથી.

મહાન ધર્માત્માઓના, સંસ્કારી મા બાપના સંસ્કારી છોકરાઓ પણ ખરાબ સોબતે ચઢી જતાં તદ્દન બગડી ગયાના દૃષ્ટાંતો અમે નજરે જોયાં છે, સાંભળ્યાં છે અને વાંચ્યાં છે.

એક જૈન મા–બાપે પોતાના પુત્રના સંસ્કારો માટે ચૌદ–ચૌદ વર્ષ કાળજી કરી. થાય તેટલા પ્રયત્નોથી પુત્રને સંસ્કારી બનાવ્યો. મા–બાપ પોતે પણ ઘણાં ધર્મશીલ હતાં.

પણ કોઈ એવી એક કાળઘડી આવી. સ્કૂલમાં એક ીંધી (નિરાશ્રિત) ના છોકરા સાથે ભાઈબંધી થઈ. ધીરે ીરે એનો સંપર્ક વધી ગયો. સંસ્કારી જૈન બચ્ચો પણ

ક્ષણુની લતે ચઢી ગયો. શરૂમાં ખાનગીમાં ખા
પણુ પછી તો લાજશરમ મૂકાઈ ગઈ. છડેચોક માં
બની ગયો. મા-બાપે જીવનના છેલ્લા શ્વાસ
ા અપકૃત્ય પાછળ લોહીનાં આંસુ ટપકાવ્યાં અને નિ
મી પ્રાણુ છોડયા.

સારી સોબતની અસર થાય યા ન પણુ થાય
ખરાબ સોબતની અસર પ્રાયઃ થયા વિના રહેતી
આંબો અને લીંબડો સાથે વાવો તો આંબામાં
આવશે પણુ લીંબડામાં આંબાનો ગુણુ નહિ આવે

સાટે મિત્રો એવા પસંદ કરજો, એવા
રહેજો કે જેથી તમારા પવિત્ર જીવનને એક
ડાઘ ન લાગે. જીવનમાં અવગુણુ કે અપલક્ષ
જાય. ચેપી દર્દની જેમ ખરાબ સોબતથી સાવ
હંમેશ તમારા આદર્શને અનુરૂપ ઉચ્ચ વાતાવ

ધર્મ અને ધર્માત્માઓનું આપણા
મૂલ્યાંકન છે તે આ જ કારણે. ધર્મના નિ
જીવવાથી અને ધર્માત્માઓના સમાગમથી
ઉભેલો માણુસ પણુ ઉગરી જાય છે.

આ રીતે વિનાશના ચાર માર્ગો
તદ્દન અલગ-અલિપ્ત રહેલા આજથી દૃઢ
નોંધપોથીમાં એની નોંધ કરી લેજો અ
વાંચન મનન કરજો.

વ્યવહાર કરે છે. એમાં એને રાગદ્વેષનું ઝેર ચઢે જ છે. એ ઝેરની અસરથી મનુષ્યની શુદ્ધ ચેતનાનો નાશ થાય છે અને આ મોહની મૂર્છામાં આત્માનું ઘણું ઘણું બગડે છે. તો શું કરવું? હતાશ, નિરાશ થઈ બેસી રહેવું? ના, એની સામે કોઈ નક્કર ઉપાય યોજવો.

નોળીયાને સર્પ સામે જ્યારે અથડામણનો પ્રસંગ આવે છે ત્યારે ઝપાઝપીમાં ક્રોધે ભરાયેલો સર્પ વારે વારે નોળીયાને ડંખ મારતો હોય છે. ડંખની ઝેરી અસરથી બચવા નોળીયો જંગલમાં જઈ નોળવેલ વનસ્પતિ સુંઘી આવે છે. એથી સર્પના ડંખની લેશ પણ અસર રહેતી નથી. એજ રીતે હિંમત હાર્યા વિના તમે પણ નિયમિત નોળવેલ સુંઘતા રહો! પણ તમારે સુંઘવાની એ નોળવેલ કંઈ જાણો છો? વીતરાગનું દર્શન પૂજન સદ્ગુરૂનો સહવાસ–સત્સંગ, શાસ્ત્રશ્રવણ......સત્સંગમાં રહેનાર માણસોને રાગદ્વેષના ડંખની ઘાતક અસર નહિ થાય.

સુંદર સંવાદ :

ગૌતમસ્વામી– ભગવંત! શાસ્ત્રશ્રવણથી શું લાભ?

પ્રભુ મહાવીર– ગૌતમ! શાસ્ત્રશ્રવણથી જ્ઞાનનો લાભ થાય છે. જીવ, અજીવ, પુણ્ય, પાપ, આશ્રવ, સંવર બંધ, નિર્જરા, અને મોક્ષ–આ નવે તત્ત્વોની વ્યવસ્થા જાણી શકાય છે.

ગૌતમસ્વામી– ભગવંત! જ્ઞાનનું ફળ શું!

પ્રભુ મહાવીર– ગૌતમ! જ્ઞાનનું ફળ વિજ્ઞાન છે.

જીવાદિ તત્વો વિશેષરીતે જાણવા તે વિજ્ઞાન. હેય-ત્યાગ કરવા લાયક તત્વો કયા ? ઉપાદેય-ગ્રહણ કરવા લાયક તત્વો કયા એની સ્પષ્ટતા પૂર્વક જાણવું તે વિજ્ઞાન.

ગૌતમસ્વામી—પ્રભુ ! આ સંસારમાં સર્વ જીવોમાં કયો જીવ વધુ દુઃખી છે ?

પ્રભુ—ગૌતમ ! અવિરત સમ્યગ્દષ્ટિ જીવ સંસારમ સૌથી વધુ દુઃખી હોય છે.

ગૌતમસ્વામી- પ્રભુ ! એનું શું કારણ ?

પ્રભુ—ગૌતમ ! સમ્યગ્દષ્ટિ આત્માને પોતે અવિ તિમાં પડ્યો છે તેનું પારાવાર દુઃખ છે. વળી ચારે ગતિ જીવોની વેદનાઓ દુઃખો શ્રુતજ્ઞાનના બળે એ જાણે છે, ... એ દુઃખી દુઃખી થાય છે. ધનવૈભવથી મહા ...ાં ધર્મના અભાવે જીવોને દુઃખી દરિદ્ર જોઈને એના ...રે ભાવ અનુકંપા ઉછળે છે.

ગૌતમસ્વામી – પ્રભુ ! સમકિતદષ્ટિ ન... અલ્પવેદના કહી મિથ્યાદષ્ટિ નારકીને મહાવેદના કહી ... શું કારણ ?

પ્રભુ—ગૌતમ ! સમકિતદષ્ટિની એ મહાવેદના ... પરંતુ એ જીવને ત્યાં કોઇ ... કે પરમાધામીકૃત નહિ જાતિસ્મરણ જ્ઞાન થવાથી પૂર્વભવ દેખાય એથી પશ્ચ... કે, 'અરે ! મેં જિનવચન માન્યા નહિ. પ્રમાદને ... આરંભ-સમારંભમાં ચકચૂર બન્યો.' આ વિ... મહાવ્યથા કરાવે છે. વ્યવહારમાં ચોર અને શાહુ...

એક દિવસ તે બરાબર ચાલતાં શીખી જાય છે.
સંયમની સાધના પણ ખૂબજ ધીરતાપૂર્વકનો અભ્યાસ
પ્રયત્ન માંગી લે છે.

સંસારી આત્માઓ દુનિયાદારીના ધ્યેયને પહોંચી
અનેકાનેક કષ્ટ સહન કરે છે, પ્રતિકૂળતાઓ વેઠે છે,
ઉજાગરા અને દિવસે તનતોડ પરિશ્રમ કરે છે.
વારંવાર નિરાશાનું વાતાવરણ સર્જાય છતાં આશાના
ણે બંધાઇને પ્રયત્નમાં કદી પાછા પડતા નથી તો પછી
ાભિલાષી આત્માએ કેવો પુરૂષાર્થ જગાવવો જોઇએ?
મોક્ષમાર્ગના સાધકમાં નિરાશા આવે કે ઉત્સાહ ભંગ
ા તો પુરૂષાર્થ પાંગળોજ બની જાય અને મહામાર્ગની
ળમાં મોટો પ્રતિરોધ ઊભો થાય.

એવરેસ્ટના શિખરે પહોંચવાનો ધ્યેયવાળો અધવ
ત્સાહ કે હતાશ થાય તો કરેલી મહેનત નિષ્ફળ
ાય મોક્ષમાર્ગની સાધનામાં અંતિમ શિખરનું આરોહ
ા એથીય અઘરૂં છે. એના આરોહણમાં ઉત્સાહની મંદ
અધઃપતનની ખીણમાં ગબડાવી દેશે.

માટે, ઓ સાધક! ઉત્સાહના દોરને મજબૂત પ
ામજે. આશાનું અમૃત સદા પીતો રહેજે, સિદ્ધિના સર્વો
શિખરે જરૂર પહોંચીશ.

વૈરાગ્ય :

આ વિશ્વ અગણિત વસ્તુઓનું સંગ્રહ સ્થાન છે.
ઓ વસ્તુઓનું સ્વરૂપ ભિન્ન-ભિન્ન છે. વિશ્વના ઘોગાનમાં

એ જીવોના ભાવો પણ
વોની સંખ્યા પણ અનંતની છે. એ વસ્તુઓ અને ભાવોની વિચિત્રતા
ચિત્ર પ્રકારના છે. એ વસ્તુઓ અને ભાવોની વિચિત્રતા
ઈ અજ્ઞાન અને અવિવેકી આત્માઓ, રાગ, દ્વેષ, મોહ.
તુક, આશ્ચર્ય, ઉત્સુકતા, ઘૃણા, હાસ્ય વગેરેમાં ગરકાવ
બની જાય છે. વિચારક વિવેકી આત્માઓને એ વિચિત્રતા
જોઈ વૈરાગ્ય જન્મે છે, મમતા ઘટે છે અને ઉપશમ
વધે છે.

એક રાજાએ એક વાછરડાને જન્મતો, મોટો થતો,
પુષ્ટ થતો જોયો. માતેલો બળદ બનતો જોયો અને ત્યાર-
પછી ધીમે ધીમે ક્ષીણ થતો જોયો. આખરે બળદને સાવ
ગળીયો થયેલો જોઈ રાજા વૈરાગ્યવાસિત બન્યો. બળદની
ક્રમિક પરિવર્તનશીલતા ઉપરથી જગતના તમામ પદાર્થોનું
દર્શન પણ પરિવર્તનશીલતા અને ક્ષણભંગુરતાની દૃષ્ટિએ
કર્યું. આ વૈરાગ્યમાંથી રાજાને સર્વ ત્યાગનું બળ મળ્યું.
રાજપાટ છોડી રાજા ચારિત્રના પંથે ચાલી નીકળ્યો.

બીજો એક રાજા સૈન્ય સાથે યુદ્ધના મેદાને જઈ
રહ્યો હતો. રસ્તામાં એક ઘટાદાર આંબાનું વૃક્ષ જોયું. રાજાએ
કુતુહલથી આંબાની એક મહોર તોડી. સૈનિકોએ રાજાનું
અનુકરણ કર્યું. પરિણામે આખો આંબો બોડાલ બની ગયો.
એક પણ પાન રહ્યું નહીં. આંબો સાવ ઠુંઠો થઈ ગયો.
રાજા યુદ્ધભૂમિથી પાછો ફર્યો. એના મનમાં કોડ હતા પેલા
ઘટાદાર આમ્રવૃક્ષની છાયામાં મોજ માણવાના અને આંબાની
...ંજરી ખાઈ કંઠને કોકિલ કંઠ બનાવવાના.

થાય છે અને નવી ભૂલોનું સર્જન અટકે છે. વિવેક જન્મે છે સદ્‌વિચારમાંથી. સદ્‌વિચાર પ્રાપ્ત થાય છે સત્સંગ અને શાસ્ત્રશ્રવણથી.

ભ્રમ :

ભૌતિકજીવનનો આનંદ ક્ષણજીવી છે. આધ્યાત્મિક સંસ્કૃતિના વારસામાં મળેલ સાત્વિક જીવનનો આનંદ ચિરંજીવ છે. છતાં આર્યદેશમાં આધ્યાત્મિક સંસ્કૃતિના વારસામાં મળેલું સાદું અને સાત્વિક જીવન જીવનારાઓને વિલાસી જીવન જીવતી પાશ્ચિમની ગોરી પ્રજા સુધરેલી અને આગળ વધેલી લાગે છે. મોજશોખ–ભોગવિલાસથી ખદબદતું જીવન પશ્ચિમની પ્રજાને કેટલું કંટાળાભર્યું બન્યું છે એ લક્ષમાં લઇ વારસામાં મળેલી આધ્યાત્મિક સંસ્કૃતિથી ગૌરવ અનુભવવાને બદલે આજે આર્યપ્રજાને એ પશ્ચિમના સત્વહીન જીવનનો અભરખો જાગ્યો છે. આપણે તો ઇચ્છીએ કે વારસામાં મળેલા સાત્વિક જીવનને અવગણી ભૌતિકજીવનનાં ભપકામાં અંજાઇ જનારા પામરોની દશા ધોબીનાં કુતરા જેવી ન બનો.

તમારે જીવનમાં સુખ શાંતિ અને સમાધિ જોઈતી હોય તો જીવન જીવતાં કોઈપણ ભૂલ ન થાય એની સતત કાળજી રાખો અને યશની આશા છોડો. કદાચ અપયશ મળશે એમ સમજી રાખો તો શાંતિનો સાગર સદાય તમારા ચરણોને પખાળતો રહેશે.

મનન મધુ :

આપણા બે આંતરચક્ષુઓ : કહેવાય.

આપણને બે આંખો છે એને ચર્મચક્ષુ છીએ.

એનાથી બાહ્ય-જડ પદાર્થો આપણે જોઈ શકીયે છે એક

આપણને બીજા બે આંતરચક્ષુઓ પણ એને જ્ઞાનચક્ષુ

સંવેગચક્ષુ અને બીજું છે વિરાગચક્ષુ.

વા દિવ્યચક્ષુ પણ કહેવાય છે.

સંવેગ એટલે સંસારના દેવ, મનુષ્યગતિના ઉંચામાં

ચા ભોગ-સુખો પ્રત્યે અણગમો, અરુચિ અને માત્ર મુક્તિ

ના-આત્માના અખંડ-આનંદ-અવ્યાબાધ સુખની લગની.

વિરાગ એટલે દુઃખથી અને પાપથી ભરેલા સંસાર

પ્રત્યે ઉદ્વેગ. ઉદાસીનભાવ. નિર્મમ ભાવ. સંસારના સુખમાં

પણ દુઃખની પરંપરાનું દર્શન. સંવેગ અને વિરાગની

આ આંખો જેટલી સતેજ તેટલો મોક્ષમાર્ગ સ્પષ્ટ દેખાય.

આપણા અનંતકાળથી બીડાઈ ગયેલા, છારી વળી ગયેલા,

ઝાંખા પડી ગયેલા આંતરચક્ષુઓને ખોલવા, સતેજ બના-

વવા માટે અકસીર અંજન વાચકપુંગવ ભગવાન ઉમા-

સ્વાતિજી મહારાજ બતાવે છે કે:-

જગત્કાયસ્વભાવૌ સંવેગવૈરાગ્યાર્થમ્ ।

જગતનું અને કાયાનું સ્વરૂપ વિવેકી આત્માએ

સંવેગ અને વૈરાગ્ય વધારનારૂં છે. ...તે સાચા

સંવેગ

ઓળખી લો. વિરાગ નેત્રને સતેજ બનાવવા કાયાને ખરા-ખર ઓળખી લો.

જગત એટલે સંસાર. સંસારનું ભીતર જેમ જેમ ઓળખાય તેમ તેમ એનો મોહ છૂટે અને મોક્ષનો અભિલાષ પ્રગટે, મુક્તિનો રાગ ઝળકે. સંસાર એટલે બહારથી આકર્ષક પણ અંદરથી કાતિલ એવું ઝેર. આત્માના પ્રાણને રુંગળાવી નાખનારૂં પોઈઝન (Poison) સંસાર એટલે કષ્ટ અને દુઃખની બાકી, દુર્ગુણનો સરવાળો, સદ્‌ગુણનો ભાગાકાર, સુખનું મીંડું અને સ્વાર્થના, વિષય-કષાયના નાણાંની લેવડ દેવડનો બજાર.

જેમ જેમ કાયા ઓળખાય તેમ તેમ કાયાની માયા ઘટે. કાયા એટલે રોગનું ઘર. કાચનું વાસણ, નદી કાંઠે માટીનો મઠ, વારંવાર પવિત્ર પાણીથી અને ચંદનાદિ સુગન્ધી દ્રવ્યથી પવિત્ર રાખવા છતાં મેલ અને દુર્ગંધનેજ બહાર કાઢનારી ગટર. કાયા એટલે દગાખોર દુર્જન. લાખો ઉપકાર કરવા છતાં અપકારથી બદલો વાળવા ટેવાયેલી જાત. આવી કાયા ઉપર જીવને સૌથી વધારે વહાલ છે. આ વહાલી કાયાનો રાગ છૂટે તો બીજા પદાર્થોનો રાગ ક્યાં જીવતો રહી શકે ?

મોક્ષનો રાગ પ્રગટ્યા પછી અને કાયાની માયા છૂટ્યા પછી જ ધર્મ આરાધનાનો ઉમં[illegible] જિન-ભક્તિનો અનેરો રંગ જામે ! ગુરૂપર્યુપાસ[illegible] તત્વચિંતનમાં મન ચોંટે !

સનતકુમાર

મહાસતી સીતાજીએ જગતન આગ ... સંવેગ અને
તીંએ કાયાની દગાખોરી જોઇ લીધી. જાણો છો ને
ાગની આંખોમાં મહાતેજ ચમક્યાં ત્યારે કેવો મહાયજ્ઞ
એ પુણ્યાત્માઓએ રત્નત્રયીની આરાધનાનો
ડયો ?

આપણે જીવન જીવવાનું છે આંતરચક્ષુઓ ખોલીને ! એ દિવ્યચક્ષુઓથી ખુલ્લી રાખીને !! સતેજ બનાવીને !!! જગત અને કાયાની કુટીલતાને જોતા રહીને !!!!

આપણી ત્રણ અમૂલ્ય ચીજો :

૧. સમ્યગ્દર્શન ૨. સમ્યગ્દર્શનથી શુદ્ધ જ્ઞાન અને
3. ચારિત્ર. પ્રાણીમાત્રને જન્મ એ દુઃખનું કારણ છે છતાં
.... માનવજન્મમાં મેળવવા લાયક ત્રણ અમૂલ્ય ચીજો
ત્રી લેવાય તો જન્મ સુલબ્ધ-સાર્થક-સફળ ગણાય.
ત્રણ ચીજોમાં જન્મનું, કર્મનું, દુઃખનું, બીજ બાળી
બવાનું સામર્થ્ય છે.

સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન અને સમ્યગ્ચારિત્ર-આ ત્રણે
ેગા મળે તો જ મોક્ષનું સાધન બને. રોગ દૂર કરવા અને
આરોગ્ય મેળવવા રોગીને ઔષધ પ્રત્યે શ્રદ્ધા જોઈએ,
ઔષધનું જ્ઞાન જોઇએ તેમ ઔષધ ખાવાની અને પથ્યસેવનની
ક્રિયા પણ કરવી જ પડે.

એકલું સમ્યગ્દર્શન દેવગતિ જરૂર આપે.

એકલું જ્ઞાન પદાર્થનો બોધ કરાવે.

એકલી ક્રિયાથી શુભ કે અશુભ કર્મનો બંધ અથવા

નિર્જરા તત્ત્વ પણ મોક્ષનું સાધન તો જ બને કે જ્યારે સમ્યગ્દર્શનાદિ ત્રણે ભેગા થાય.

જો કે જગતના પ્રત્યેક કાર્ય પાછળ ત્રણે વસ્તુઓ કારણરૂપ છે. દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર-ક્રિયા, આ ત્રણે હોય ત્યારે જ કોઈ પણ કાર્ય સિદ્ધ થાય છે. ચાહે કુંભાર ઘડો બનાવે! ચાહે વણકર કપડું વણે! ચાહે કોઈ વૈજ્ઞાનિક કોઈ નવું શોધન સર્જન કરે. આપણે એ દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રની વાત નથી કરતાં પણ દુઃખના કારણરૂપ જન્મના બીજને બાળવામાં ઉપયોગી સમ્યગ્દર્શન સમ્યગ્જ્ઞાન અને સમ્યક્ચારિત્રની વાત કહેવી છે.

પદાર્થનું સમ્યગ્દર્શન બાહ્યચક્ષુથી થાય તેમ આંતરચક્ષુથી પણ થઇ શકે. આંતરચક્ષુ–શાસ્ત્રચક્ષુથી થતું સમ્યગ્દર્શન શ્રદ્ધારૂપ હશે. જીવનનાં પ્રત્યેક પ્રસંગની, જગતના પ્રત્યેક–પદાર્થની.તત્ત્વની બન્ને સાઈડ બરાબર જુઓ. જેમ એ પદાર્થને બહારથી જુઓ છો. તેમ એની ભીતરમાં પણ જુઓ. એ પદાર્થની પરંપરા જુઓ. ત્રણે કાળની સ્થિતિ જુઓ. માત્ર પદાર્થના બાહ્ય રૂપ-રંગને, ચળકાટને જોશો કે એની વર્તમાન અવસ્થાને જ જોશો તો તમારૂં દર્શન ખોટું ઠરશે. ત્રાજવાના કાંટાની જેમ સમતોલપણે, તટસ્થભાવે એના ગુણદોષ જુઓ. એકે એક પદાર્થને જોવાના અનેક દષ્ટિબિંદુ છે. આ લોકની દષ્ટિએ જુઓ. આત્માના હિતાહિતની દષ્ટિએ જુઓ અથવા એનાથી થનારા લાભ અને નુકશાનની દષ્ટિએ જુઓ. વિશ્વનું સાચું દર્શન

તમારી જોવાની રીત સાચી હશે તો જ્ઞાન-પદાર્થનો
ર્ણય પણ સાચો થશે અને ત્યારબાદ ક્રિયા-ચારિત્ર
ણ સાચું આચરી શકશો.

વીતરાગની પ્રતિમાને સાક્ષાત્ જિનેશ્વરભગવાન તરીકે જુઓ. જેમ ઝવેરી રોજ વહેલો સવારે હીરા-માણેક મોતીની પોટલી ખોલી એના નજીકથી દર્શન કરે છે, ધારી ધારીને જુએ છે, એકાગ્રતાથી એનું ધ્યાન કરે છે. ઝવેરી દિવસો સુધી આમ કરે છે ત્યારે હીરા માણેક, મોતી કેવા પાણીદાર છે એનું માપ નીકળે છે અને એ ઝવેરાતનું મૂલ્ય નક્કી કરી શકાય છે. તેમ ભગવાન જિનેશ્વરદેવની વીતરાગમુદ્રાનું દર્શન રોજ સવારે દેરાસરમાં પ્રભુ પ્રતિમાની નજીક (ગર્ભદ્વાર પાસે) જઈને કરો. એ મૂર્તિના આલંબને ભગવાનના અનંતગુણો, ઉપકારો અને અદ્ભુત સાધનામય જીવનને યાદ કરો. એમાંથી તમારા જીવનમાં ધર્મપુરુષાર્થની પ્રેરણા અને આત્મ-પવિત્રતા મેળવો.

જિનાગમને અરિસા સમાન જુઓ. તમારા પર્વત જેવડા ગુણોને **રાઈ જેવા** જુઓ અને બીજાઓના નાના નાના ગુણોને પર્વત જેવા મોટા કરીને જુઓ. બીજાના ગુણો અને તમારા દોષો જોવા માટે દૂરબીન જેવા બનો દૂરબીનમાં વસ્તુ હોય એના કરતા મોટી અને સ્પષ્ટ દેખાય છે તમારી આંતરચક્ષુની પુતળીઓને હાથીની પુતળી જે
માણસને હાથીતો મોટો દેખાય પણ હાથીને માણ
ખાય છે કારણ કે એની આંખની પુતળીઓ ઉંધી

વાયેલી છે તેથી નાનો માણસ મોટો દેખાય છે, તેમ અ
બીજાનો નાનો ગુણ મોટો દેખી શકીયે અને આ
નાનો દોષ બરાબર મોટો જોઈ શકીએ. કાયાને વિન
અશુચિમય, રોગોનું સ્થાન, ભાડાનું ઘર અને કા
કુંભ સમાન જુઓ. અર્થને અનર્થ મૂળ જુઓ. પાર
ધનને માટી સમાન ગણો. કુટુંબને પંખીનો મેળો સમ
પરસ્ત્રીને માતા, બેન કે પુત્રી તરીકે જુઓ. સર્વજીવ
મારા આત્મા જેવા ગણો. તમારા મિત્ર તરીકે જુ
કર્મ, કામ, ક્રોધ, માન, લોભ, મદ, હર્ષનેજ
રૂપે નિહાળો. સંસારના સુખને સોનાની લાલી જે
નકલી માનો. સંસારના દુઃખને આપણીજ ભૂલની સ
માનો. આત્મસુવર્ણને શુદ્ધ કરનાર અગ્નિનો તાપ માન
સંસારને પ્રતિપળ પરિવર્તનશીલ જુઓ.

ડુંગર દૂરથી રળિયામણા લાગે, નજીક જતાં બિ
મણા લાગે તેમ ભોગના પાત્રો–સાધનો અને સુખો દૂર
રળિયામણા છે પણ જેમ એની નિકટમાં જશો તે
બિહામણા છે એનો ખ્યાલ કરો !

પુણ્યપાપના પડછાયા કિં. રૂ. ૧–૦
(૧) પુણ્યપાપના પડછાયા (૨) પ્રારબ્ધ અને પુરૂષાર્થ
(૩) સાત શિખામણ (૪) ચકોરને ટકોર સાનમાં અને
(૫) નાણે નાથાભાઈ આ પાંચ વાર્તાઓમાં ધાર્મિકતા,
નૈતિકતા, પુણ્યપાપની ગજબ લીલા, પ્રેમની પોકળતા વગેરે
બાબતોનો રસ પ્રવાહ અખંડ પણે વહી રહ્યો છે આ
પુસ્તકમાં.

ભ-અશુભ કર્મનાં ફળ :

(૧) અજ્ઞાન, અલ્પજ્ઞાન, અને બુદ્ધિની જડતા શાથી
ાય ? જ્ઞાનાવરણકર્મના ઉદયથી, જ્ઞાનની આશાતના કરવાથી.
(૨) બહેરો અથવા શ્રોત્રેંદ્રિયની હીનતાવાળો શાથી
થાય ? અચક્ષુદર્શનાવરણ, જ્ઞાનાવરણના ઉદયથી અને તદુ-
પાંગ નામકર્મના અનુદયથી. તેમજ વિકથા સાંભળી ખુશ
થાય. સત્યને અસત્ય અને અસત્યને સત્ય ઠરાવે. બહેરા
માણસની હાંસી કરે, ખીજવે, હીન માણસોના કરૂણ શબ્દો
તથા આજીજી પર ધ્યાન ન આપે, સદ્બોધ તથા શાસ્ત્ર
શ્રવણ ન કરે, આવા કર્મો કરવાથી બહેરાપણું આવે, કાનનો
થાય અને ચૌરિન્દ્રિયપણું પામે.
(૩) શ્રોત્રેન્દ્રિયની મજબૂતી શાથી થાય ? અચક્ષુદર્શના-
રણ અને જ્ઞાનાવરણના ક્ષયોપશમથી તથા તદુપાંગ નામ-
ર્મના ઉદયથી. વળી શાસ્ત્ર અને સુકથા સાંભળે, યથા
યોગ્ય શ્રદ્ધાથી શાસ્ત્રવચન પરિણમાવે, બહેરાઓની દયા
ખાય, તેમને યથાશક્તિ મદદ કરે, ગરીબોની અરજ
ધ્યાનમાં લઈ મીઠી વાણીથી સંતોષે, ગુણીજનોના ગુણ
સાંભળી હર્ષ પામે અને કોઇની નિંદા સાંભળે નહિ તો
શ્રોત્રેંદ્રિય (કાન) નું આરોગ્ય, સુન્દરતા અને તીવ્રતા પામે
તથા પંચેન્દ્રિયપણું મેળવે (કાન મળે તો જ પંચેન્દ્રિય
થવાય છે)
(૪) ચક્ષુ ઈન્દ્રિય (આંખ) ની હીનતા શાથી થાય ?
અચક્ષુદર્શનાવરણ અને જ્ઞાનાવરણના ઉદયથી તેમજ તદુપાંગ

વાર્યેલી છે તેથી નાનો માણસ મોટો દેખાય છે, તેમ આપણે બીજાનો નાનો ગુણ મોટો દેખી શકીયે અને આપણો નાનો દોષ બરાબર મોટો જોઈ શકીએ. કાયાને વિનાશી, અશુચિમય, રોગોનું સ્થાન, ભાડાનું ઘર અને કાચના કુંભ સમાન જુઓ. અર્થને અનર્થ મૂળ જુઓ. પારકા ધનને માટી સમાન ગણો. કુટુંબને પંખીનો મેળો સમજો. પરસ્ત્રીને માતા, બેન કે પુત્રી તરીકે જુઓ. સર્વજીવોને મારા આત્મા જેવા ગણો. તમારા મિત્ર તરીકે જુઓ. કર્મ, કામ, ક્રોધ, માન, લોભ, મદ, હર્ષનેજ શત્રુ રૂપે નિહાળો. સંસારના સુખને સોજાની લાલી જેવું ક્ષણિકલી માનો. સંસારના દુઃખને આપણીજ ભૂલની સજા માનો. આત્મસુવર્ણને શુદ્ધ કરનાર અગ્નિનો તાપ માનો. સંસારને પ્રતિપળ પરિવર્તનશીલ જુઓ.

ડુંગર દૂરથી રળિયામણા લાગે. નજીક જતાં બિહામણા લાગે તેમ ભોગના પાત્રો–સાધનો અને સુખો દૂરથી રળિયામણા છે પણ જેમ એની નિકટમાં જશો તેમ બિહામણા છે એનો ખ્યાલ કરો !

પુણ્યપાપના પડછાયા કિં. રૂ. ૧–૦૦
(૧) પુણ્યપાપના પડછાયા (૨) પ્રારબ્ધ અને પુરૂષાર્થ ... સાત શિખામણ (૪) ચકોરને ટકોર સાનમાં અને ... નાથાભાઈ આ પાંચ વાર્તાઓમાં ધાર્મિકતા, ... પુણ્યપાપની ગજબ લીલા, પ્રેમની ગોઝારા વગેરે ... નો રસ પ્રવાહ અખંડ પણે વહી રહ્યો છે આ ... કમાં.

શુભ-અશુભ કર્મનાં ફળ :

(૧) અજ્ઞાન, અલ્પજ્ઞાન, અને બુદ્ધિની જડતા શાથી થાય ? જ્ઞાનાવરણુકર્મના ઉદયથી, જ્ઞાનની આશાતના કરવાથી.

(૨) બહેરો અથવા શ્રોત્રેંદ્રિયની હીનતાવાળો શાથી થાય ? અચક્ષુદર્શનાવરણ, જ્ઞાનાવરણુના ઉદયથી અને તદુપાંગ નામકર્મના અનુદયથી. તેમજ વિકથા સાંભળી ખુશ થાય. સત્યને અસત્ય અને અસત્યને સત્ય ઠરાવે. બહેરા માણુસની હાંસી કરે, ખીજવે, દીન માણુસોના કરૂણુ શબ્દો તથા આજીજી પર ધ્યાન ન આપે, સદ્બોધ તથા શાસ્ત્ર શ્રવણુ ન કરે, આવા કર્મો કરવાથી બહેરાપણું આવે, કાનનો રોગ થાય અને ચૌરિન્દ્રિયપણું પામે.

(૩) શ્રોત્રેન્દ્રિયની મજબૂતી શાથી થાય ? અચક્ષુદર્શનાવરણુ અને જ્ઞાનાવરણુના ક્ષયોપશમથી તથા તદુપાંગ નામકર્મના ઉદયથી. વળી શાસ્ત્ર અને સુકથા સાંભળે, યથાયોગ્ય શ્રદ્ધાથી શાસ્ત્રવચન પરિણુમાવે, બહેરાઓની દયા ખાય, તેમને યથાશક્તિ મદદ કરે, ગરીબોની અરજ ધ્યાનમાં લઈ મીઠી વાણીથી સંતોષે, ગુણીજનોના ગુણુ સાંભળી હર્ષ પામે અને કોઇની નિંદા સાંભળે નહિ તો શ્રોત્રેંદ્રિય (કાન) નું આરોગ્ય, સુન્દરતા અને તીવ્રતા પામે તથા પંચેન્દ્રિયપણું મેળવે (કાન મળે તો જ પંચેન્દ્રિય થવાય છે)

(૪) ચક્ષુ ઈન્દ્રિય (આંખ) ની હીનતા શાથી ......

અચક્ષુદર્શનાવરણુ અને જ્ઞાનાવરણુના ઉદયથી તેમજ

નામકર્મના અનુદયથી. સ્ત્રી પુરુષોનાં સુંદર રૂપ જોઈ વિષય સેવવાની ઈચ્છા કરે. રૂપહીનને જોઈ તિરસ્કાર કરી નિંદા કરે, આંધળાઓની હાંસી કરે તથા ખીજવે, મનુષ્ય અને પશુઓની આંખોને ઈજા કરે અગર ફોડે, પાખંડી રચિત શાસ્ત્રો, પુસ્તકો કે પત્રો વાંચે, નાટક વગેરે જુએ, નેત્રના વિષયમાં-રૂપમાં આસક્તિ રાખે, ક્રૂર દ્રષ્ટિથી જુએ, આંખના ખોટા ચાળા કરે તો આંધળો, કાણો, ટુંકી નજર વાળો, ચુંચળો વગેરે વગેરે આંખના રોગવાળો થાય અને તેઇન્દ્રિયપણું પામે.

(૫) ચક્ષુઇન્દ્રિય (આંખ) ની પ્રબળતા શાથી થાય? ચક્ષુદર્શનાવરણ અને જ્ઞાનાવરણના ક્ષયોપશમથી તથા તેના ઉપાંગ નામકર્મના ઉદયથી. પૂજનીય સાધુ સાધ્વીઓના દર્શન કરી હર્ષ પામે, ધર્મ પર પ્રીતિ રાખે, વિષય વિકાર ઉપજે એવાં રૂપ દેખી તુરત નજર ફેરવી દે, આંખના રોગીઓની દયા ખાય, સત્શાસ્ત્ર, પુસ્તક અને પત્રોનું પઠન કરે, વિષય ભોગથી આંખને બચાવે તો તેજસ્વી, મનોહર અને લાંબી નજરવાળી આંખો પામે. (આંખ મળે ત્યારેજ ચૌરિન્દ્રિય થવાય છે)

(૬) ઘ્રાણેન્દ્રિય (નાક) ની હીનતા (નાક ન મળે) શા કારણથી થાય છે? અચક્ષુદર્શનાવરણ અને જ્ઞાનાવરણના ઉદયથી તથા તદુપાંગનામકર્મના અનુદયથી. સુગંધી પદાર્થો પર પ્રીતિ હોય, અત્તર, ફૂલ વગેરેનું સેવન કરે, દુર્ગંધ તરફ દ્વેષ હોય, નાક નકટાનાની (નકટા કે ગુંગાની)

[illegible]

([illegible]) [illegible]

([illegible]) [illegible]

[illegible]

(૯) [illegible]

દાન પુણ્ય, ધર્મનો ઉદ્યોત, દીનઅનાથને મદદ વગેરે સારાં
કામોમાં ધન ખર્ચે તેથી પૈસાદાર થવાય છે.

(૧૬) વાંઝીઓ શાથી થાય છે? અંતરાય કર્મના
ઉદયથી. પશુ પંખી અને મનુષ્ય વગેરેનાં અનાથ બચ્ચાંને,
જૂ લીખને મારે, ઈંડાં ફોડે, પુત્રવંત ગૃહસ્થોને દેખી દ્વેષ
કરે, ગાય ભેંસ વગેરેનાં બચ્ચાને દૂધ પીતાં ખેંચી લે,
અગર વેચી નાખી વિયોગ પડાવે, બીયારણના ગર્ભ
(મોંજ) કઢાવે, આ બધાં પાપોથી વાંઝીયાપણું પામે.

(૧૭) પુત્રવંત શાથી થાય? અંતરાયકર્મના ક્ષયો-
પશમથી. પશુ, પક્ષી, મનુષ્ય વગેરેનાં અનાથ બચ્ચાનું
રક્ષણ, પાલણ કરે, અને જિંદગી સુધી તે બાળકો પોતાનો
નિર્વાહ કરી શકે તેવાં બનાવે, તો બહુ પુત્રવાન થાય.

(૧૮) કુપુત્રવંત (ખરાબ દીકરાના પરિવાર વાળો)
શાથી થાય?

બીજાના દીકરાઓને આડું અવળું સમજાવી મા બાપનો
અવિનય કરાવે, પિતા પુત્રના ઝઘડા જોઈ ખુશી થાય,
મા બાપ અને છોકરામાં કુસંપ કરાવે પોતાના માત પિતાને
દુઃખ આપે, ઋણ (દેવું) અને થાપણ દબાવે તો પુત્રો
કુપુત્ર થાય.

(૧૯) સુપુત્રો શાથી થાય?

પોતે માત પિતાની ભક્તિ કરવાનો બોધ કરે, પુત્રોને
ધર્મ માર્ગમાં જોડે, સુપુત્રોને જોઈ હરખાય તો સુપુત્રવાળો થાય.

(૨૦) કુભારજા શાથી મળે
પતિ પત્નીમાં ક્લેશ કરાવે, ને કજીયા કરતા

...ઇ હર્ષ પામે, સ્ત્રીઓને ભોળવે, તેને વ્યભિચારિણી બનાવે
...તી સ્ત્રીઓની નિંદા કરે, તેના પર કલંક ચડાવે અ...
બીજાની સારી સ્ત્રી દેખી દુઃખી થાય તો કુભારજા મ...

(૨૧) સુભાર્યા (સતી સ્ત્રી) શાથી મળે ?

પોતે શીયળ પાળે; વ્યભિચારિણી સ્ત્રીઓના સમાગ... ન રહે અને વ્રત ભાંગે નહિ, કુલટા સ્ત્રીઓને સુધારે... સ્ત્રીઓનાં વખાણ કરે, તેમને મદદ કરે, અને વર... વિરોધ મટાડે તો સતી સ્ત્રી મળે.

(૨૨) માનભંગ (માનહીન) શાથી થાય ?

અપયશ નામકર્મ અને અનાદેય નામકર્મના... બીજાનાં માનનું ખંડન કરે, માતા, પિતા, ગુરુ, પૂ... વિનય ન કરે, ગરીબ અને બુદ્ધિહીનનો તિરસ્કાર ક... શત્રુનું અપમાન સાંભળી ખુશી થાય, પોતાના મે... વખાણ કરે, પોતાના ગુણની બડાઇ કરે, ગુ... કરે, ગુણી જનને બીજાઓ નમતા હોય તો... અને સ્વચ્છંદપણે વર્તે તેથી માન હીન થાય

(૨૩) માનવંત શાથી થાય?

આદેય અને યશનામકર્મના ઉદયથી. સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, સમ્યક્દૃષ્ટિ... ધર્મમાં દીપક સમાન તેમના ગુણ દીપાવે... ભક્તિ કરે, તેમની કીર્તિ સાંભળી રાજી... વંદના કરે ને બીજા પાસે કરાવે, પો... ગુણો છૂપાવે, હંમેશાં પોતે નમ્ર રહે,...

(૨૪) રોગી શાથી થાય?

અશાતાવેદનીય અને અંતરાયકર્મના ઉદયથી. તેમજ
રોગીઓને સંતાપે, તેની નિંદા અને હાંસી કરે, ઔષધ
દેવામાં અંતરાય નાખે, રોગ વધારી અશાતા ઉપજાવવાનો
ઉપાય કરે, અને સાધુમહારાજનાં મલીન વસ્ત્ર દેખી દુગંછા
(છિટ છિટ) કરે તો રોગીષ્ટ થાય.

(૨૫) નિરોગી કાયા શાથી મળે?

શાતાવેદનીયકર્મના ઉદયથી તથા અંતરાયકર્મના
ક્ષયોપશમથી. ગરીબને, દુઃખી માણસોને રોગી દેખી તેની
દયા આણે તથા સુખ ઉપજાવે, સાધુ અને સાધ્વીઓને
ઔષધનું દાન દે તો તે નિરોગી થાય.

(૨૬) બળહીન શાથી થાય?

વીર્યાંતરાયના ઉદયથી. ગરીબોને દુઃખ આપે, તેમની
સાથે ઝઘડા કરે, તેમને મારે બાંધે અને પોતાના
ગર્વ કરે તો તે નબળો થાય.

(૨૭) બળવાન શાથી થાય?

વીર્યાંતરાયના ક્ષયોપશમથી. ગરીબ અને
[illegible] પર દયા રાખી તેમને શાન્તિ ઉપજાવે,
[illegible] કરે અને અન્નવસ્ત્ર વગેરે આનંદથી
[illegible] થાય છે.

(૨૮) કાયર શાથી થાય છે?

[illegible]મોહનીયકર્મના ઉદયથી. બીજા જીવે
[illegible] પાડે, આબરૂ લૂંટે, રાજા, પંચ,
[illegible] પાણી, દેવ, ભૂત, વગેરે ભયંકર
[illegible] લોકોને બીવરાવે, પશુઓને ત્રાસદાય

અથવા ચમકાવીને રાજી થાય તેથી કાયરપણું પામે છે.

(૨૯) શૂરવીર શાથી થાય ?

ભયમોહનીયના અનુદયથી અને વીર્યાંતરાયના ક્ષયોપશમથી. દીન, દુઃખી, અને અપરાધીને અભયદાન દઈને ભયથી બચાવે અને ઉપદ્રવ મટાડે તો શૂરવીર થાય.

(૩૦) મૂર્ખ શાથી થાય છે ?

જ્ઞાનાવરણના ઉદયથી. વિદ્વાનો અને પંડિતોની હાંસી, નિંદા, અવિનય, આશાતના કરે, જ્ઞાનના ફેલાવામાં અંતરાય નાંખે, જ્ઞાનનાં પુસ્તક અને સાધનોનો નાશ કરે, જ્ઞાનનો તિરસ્કાર કરે, જ્ઞાનની ચોરી કરે, સાચાં શાસ્ત્રોને જૂઠાં બનાવે, જૂઠાંને સાચાં બનાવે, તો મૂર્ખ થાય છે.

(૩૧) પંડિત શાથી થાય ?

જ્ઞાનાવરણના ક્ષયોપશમથી. વિદ્યા દાન આપે, વિદ્યાના ફેલાવામાં તન ધન ખર્ચે, વિદ્વાનોનો મહિમા વધારે અને ધર્મનાં પુસ્તકો તથા સાધનો મફત ફેલાવે તો તે પંડિત થાય.

(૩૨) કુરૂપવાન શાથી થાય ?

અપ્રશસ્ત નામકર્મના ઉદયથી. પોતે રૂપવાળો હોઈને અભિમાન કરે, બીજા સ્વરૂપવાન હોય તેની નિંદા કરે, કદરૂપાની હાંસી કરે, અપમાન કરે અને આળ ચડાવે, વળી બહુ શણગાર સજે તો તે કુરૂપવાન થાય.

(૩૩) સ્વરૂપવાન શાથી થાય છે ?

પ્રશસ્ત નામકર્મના ઉદયથી. પોતાની સુંદરતાનો ગર્વ

કદરૂપાનો તિરસ્કાર ન કરે, અને શિયળ
સ્વરૂપવાન થાય છે.

(૩૪) ધનવાન છતાં ધનનો ઉપભોગ શાથી ન

ભોગાંતરાય, ઉપભોગાન્તરાયના ઉદયથી.
ખાવા, પીવા, વસ્ત્ર અને આભૂષણનો અંતરાય
સમર્થ થઈને ભોગ ભોગવે અને આશ્રયે રહેલાને
ન દે, બીજાને ભોગ અને ઉપભોગ ભોગવતા
કરે, તો ધન મળવા છતાં ભોગવી શકે નહિ.

(૩૫) સુખ વિલાસી શાથી થાય ?

ભોગાન્તરાય, ઉપભોગાંતરાયના ક્ષયોપશમથ
મળેલા ભોગ ઉપભોગ ભોગવે નહિ, પોતાને
વસ્તુઓ દાન પુણ્યમાં તથા સાધર્મીકોને દઈ
પોષણ કરે, તો ઈચ્છિત ભોગ ભોગવી શકે.

(૩૬) લાંબી આવરદા શાથી પામે ?

દીર્ઘાયુકર્મના ઉદયથી. દ્રવ્ય દઈ કસાઈના
જીવોને છોડાવે, તે જીવોને ખાન, પાન, સ્થાનની
આપે, બંદીવાનને છોડાવે, સંસારના કામ પર
શાંખી વર્તે, દયા ભાવ રાખે, ગરીબ અને અના
કરે, સાધુને નિર્દોષ શુદ્ધ આહાર વગેરે આપે
આવરદાવાળો થાય.

(૩૭) ઓછી આવરદાવાળો શાથી થાય ?

અલ્પ આયુષ્યકર્મના ઉદયથી. જીવઘાત ક
ગળાવે; આજીવિકાનો નાશ કરે, જૂ, માંકડ વગેર

સાધુને ખરાબ અને દુઃખકારી આહાર વગેરે આપે, અ
આહાર લેનાર સાધુને અશુદ્ધ આહારાદિ આપે, અલ્પાયુની
ઝેર, હથિયાર વગેરેથી જીવોને મારે, તો અલ્પાયુષી

(૩૮) હંમેશાં ચિન્તાતુર શાથી રહે ?
ભયમોહનીય આદિના ઉદયથી. ઘણા જીવોને
પજે એવી વાતો કર્યા કરે તો સદા ચિંતાતુર

(૩૯) સદા નિશ્ચિંત (ચિંતા રહિત) શા
ભયમોહનીયના અનુદયથી. બીજાની ચિંત
પાપોમાં જીવોને જોઈ ખુશી થાય, દુઃખથી બીક
ઉપજાવે, તો હંમેશાં નચિંત રહે.

(૪૦) દાસપણું શાથી પામે ?
દાસત્વ આદિ નીચગોત્રના ઉદયથી.
કા આપે, તેનાથી બહુ કામ લે, કુટુંબ
રકરનું અભિમાન રાખે તો તે ઘણા માણ

(૪૧) માલિક (શેઠ) શાથી બને ?
ઐશ્વર્યાદિ ઉચ્ચ ગોત્રના ઉદયથી.
અને તપસ્વીઓની વૈયાવચ્ચ કરે, ધર્મ
માણસોનું પોષણ કરે, બીજાની પાસે
સેવા ભક્તિ કરાવે, તેની સેવા કરનારા
તો તે ઘણા માણસોનો શેઠ બને.

(૪૨) નપુંસક શાથી થાય ?
નપુંસકવેદના ઉદયથી. નપું
ગાયન, ઠઠ્ઠા મશ્કરી દેખી ખુશી થા
... મકરાવી નાચ કરાવે, બળદ,

અને માણસના લિંગ છેદન કરે (ખસી કરે), નપુંસકની
સાથે વિષયનું સેવન કરે, પોતે નપુંસક જેવા ચાળા કરે,
સ્ત્રી પુરુષનો મેળાપ કરવાની દલાલી ખાય; બેઇન્દ્રિય,
તેઇન્દ્રિય, ચઉરિંન્દ્રિય જીવની હિંસા કરે તો તે નપુંસક થાય.

(૪૩) સ્ત્રી શાથી થાય ?

સ્ત્રીવેદના ઉદયથી. સ્ત્રીસંબંધી વિષયોમાં ઘણો
આસક્ત રહે, પુરૂષ છતાં સ્ત્રીનું રૂપ બનાવે, સ્ત્રીઓની
જેમ ચાળા કરે, અથવા માયા કપટ કરે તો સ્ત્રી થાય.

(૪૪) નિગોદમાં શાથી જાય ?

સાધારણનામકર્મના ઉદયથી. દેવ, ગુરુ, ધર્મની
નિંદા કરે અને કંદમૂળ ખાય તો નિગોદમાં જાય.

(૪૫) એકેંદ્રિય શાથી થાય ?

એકેંદ્રિયનામકર્મના ઉદયથી. પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ
હવા, વનસ્પતિ, કંદમૂળ, વૃક્ષ, ઘાસ, ફુલ અને પત્ર
છેદન ભેદન કરે તો એકેંદ્રિય થાય.

(૪૬) વિકલેન્દ્રિય શાથી થાય ?

વિકલેન્દ્રિય જાતિ નામકર્મના ઉદયથી.
નિર્દયતાથી ત્રસ જીવોનો ઘાત કરે, અનાજનો ઘ
વખત સુધી સંગ્રહ કરે, ત્રસ જીવ ઉપજે એવી ચીજ
સંગ્રહ કરી પછી તે જીવોનો ઘાત કરે, મચ્છર, મ
વગેરે જીવોને ટાળવા માટે ધુમાડાં વગેરે કરીને તેને
જેમાં ત્રસ જીવ ઉપજે એવાં બોર વગેરેનું ભક્ષણ
અને ખાળ કુંડી-મોરીમાં પેશાબ કરે તો તે
વિકલેન્દ્રિય જીવ થાય.

(૪૭) આજીવિકા (ગુજરાન) માટે પરદેશ ગમન
...ાટે કરવું પડે !

અંતરાયકર્મના ઉદયથી. ભિખારીઓને બહુ જ તરફ-
...ને પછી દાન આપે, નોકરોના પગાર પણ કાલાવાલા
...વીને આપે; ધર્મ ખાતાનો પૈસો ઘણો વખત ઘરમાં
...ખે, એવીઆને બહુ રખડાવે તો પરદેશ ભમીને આજી-
...કા કરવાનો વખત આવે.

(૪૮) દેશમાં રહી સુખે સુખે ગુજરાન શી રીતે ચાલે?

અંતરાયકર્મના ક્ષયોપશમથી. ધર્માત્મા જીવોને ઘેર
બેઠાં આહાર, વસ્ત્ર વગેરે પહોંચાડી મદદ આપે, એમની
પાસેથી ધર્મની વૃદ્ધિ કરાવે, પોતે સ્થિરચિત્તે ધર્મધ્યાન કરે
એવીરીતે ધર્મ ધ્યાન કરતો હોય તેવા સ્થિર ચિત્ત વાળાનાં
વખાણ કરે, તો ઘેર બેઠાં સુખે આજીવિકા મળે.

(૪૯) કપટ કરીને પેટ ભરવું પડે એ શાથી ?

કપટભાવથી ગરીબ માણસોને દાન આપે, મુનિ
મહારાજને પ્રેમભકિત વગર દાન આપે, ચોર લુચ્ચા
વગેરેને પ્રોત્સાહન આપી પોતાની આજીવિકા ચલાવે,
એવાઓની પ્રશંસા કરે, પ્રમાણિકપણે ગુજરાન ચલાવનાર
ઉપર આળ ચડાવે તો મહાસુશીબતે અને કપટ કરી
ગુજરાન ચલાવવું પડે.

(૫૦) પ્રમાણિકપણે આજીવિકા કોણ કરે ?

સરળ ભાવથી, વિનય સહિત, ધર્માત્મા જીવને આહાર
પાણી વગેરે દે; ગરીબોની રક્ષા કરવા પડે. નિર્દોષ આજીવિકા
ન મળવાથી ભૂખ તૃષા વગેરે પરિષહ સહન કરવા પડે;છતાં

[illegible]

(૫૧) જાતિસ્મરણજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન શાથી થાય ?

મતિજ્ઞાનાવરણીયકર્મના તથા અવધિજ્ઞાનાવરણીયકર્મના ક્ષયોપશમથી. વ્રત પચ્ચખાણ પાળ્યાં હોય, જ્ઞાની મહાત્માની ભક્તિ કરી હોય, જ્ઞાનના મહિમા અને બહુમાન કર્યાં હોય, એને જાતિસ્મરણ તથા અવધિજ્ઞાન ઉપજે છે.

(૫૨) વ્રત પચ્ચખાણ કેમ ન કરી શકે ?

અપ્રત્યાખ્યાનાવરણીકર્મના ઉદયથી. બીજાનાં વ્રત ભાંગ કરાવે, શુદ્ધ વર્તનારને દોષ લગાડે, બીજાને વ્રત ભાંગતો જોઈ રાજી થાય, વ્રત લઈ પરિણામની ધારામાં સંકલ્પ વિકલ્પ કરે, વારે વારે વ્રત ભાંગે તો વ્રત પચ્ચખાણ કરી શકે નહિ.

(૫૩) શીયળવંત શાથી થાય ?

ચારિત્રમોહનીયના ક્ષયોપશમથી. શિયળ પાળે, શિયળવંતની પ્રશંસા કરે, એને સહાય કરે, વ્યભિચારિઓનો સંગ મૂકી દે, તો શિયળવંત થાય.

(૫૪) શ્રીમંત શાથી થાય ?

ઐશ્વર્યઉચ્ચગોત્રના ઉદયથી તથા લાભાંતરાયના ક્ષયોપશમથી. સુપાત્રે શુદ્ધ દાન દેવાથી શ્રીમંત થાય.

(૫૫) માગવા છતાં વસ્તુ મળે નહિ તે કયા કારણથી ?

ધનવાન છતાં દાન દે નહિ અને આશ્રિત જનોને રંકની જેમ આજીજી કરાવે તો.

(૫૬) બાળવિધવા શાથી થાય ?

ઉપભોગાન્તરાય આદિના ઉદયથી. પોતાના પતિને મારી નાંખી વ્યભિચાર સેવવાથી તથા ધણીનું અપમાન કરવાથી.

(૫૭) મરેલાં છોકરાં શાથી અવતરે ?

પશુ અને પંખીનાં બચ્ચાં તથા ઈંડા મારવાથી; લીખોને ફોડી નાંખવાથી, ઊગતી વનસ્પતિનાં કુંપળો ચુંટીકાઢવાથી.

(૫૮) પુત્રનો વિયોગ શાથી થાય ?

અંતરાયના ઉદયથી. ગાય, ભેંસનાં બચ્ચાંને દૂધ ય અને પશુ પંખીના બચ્ચાંને મારે તો.

(૫૯) નાનપણમાં મા બાપ શાથી મરે ?

અંતરાયકર્મના ઉદયથી. શરણે આવેલાનો ઘાત કરે માતપિતાનું અપમાન કરે તો.

(૬૦) મુંગો શાથી થાય ?

જ્ઞાનાવરણ તથા દર્શનાવરણના ઉદયથી. જુઠી સાક્ષી અને ગુરુને ગાળો દે.

(૬૧) ઉત્તમ જાતિનો મનુષ્ય થઈ ભીખ કેમ માગે ?

અંતરાયના ઉદયથી માત પિતા અને ગુરુને મારે અને માન કરે તો.

(૬૨) સ્ત્રી મરીને પુરુષ શાથી થાય છે ?

પુરુષ વેદના ઉદયથી. સત્ય, શિયળ, સંતોષ, અને વિનય ગેરે ગુણો ધારણ કરવાથી.

(૬૩) દેવ કોણ થાય ?

દેવાયુ આદિ કર્મોના ઉદયથી. સાધુ, શ્રાવક, તાપ ને અકામ (મન વિના) નિર્જરા કરનાર.

(૬૪) લક્ષ્મી સ્થિર શાથી રહે ?

સાધુ મુનિરાજને દાન દઈને પશ્ચાત્તાપ ન કરે

ભોગ ભોગવ્યા ન કરે તો મરણ પછી અને ભવે ભવે ભોગ ભોગવી શકે.

(૫૧) જાતિસ્મરણજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન શાથી થાય ?

મતિજ્ઞાનાવરણકર્મના તથા અવધિજ્ઞાનાવરણકર્મના ક્ષયોપશમથી. તપ સંજમ પાળ્યો હોય, જ્ઞાની મહાત્માની સેવા ભક્તિ કરી હોય, જ્ઞાનનો મહિમા અને બહુમાન વધાર્યું હોય, એને જાતિસ્મરણ તથા અવધિજ્ઞાન ઉપજે છે.

(૫૨) વ્રત પચ્ચક્ખાણ કેમ ન કરી શકે ?

પ્રત્યાખ્યાનાવરણકર્મના ઉદયથી. બીજાનાં વ્રત ભંગ કરાવે, શુદ્ધ વર્તનારને દોષ લગાડે, બીજાને વ્રત ભાંગતા જોઈ રાજી થાય, વ્રત લઈ પરિણામની ધારામાં સંકલ્પ વિકલ્પ કરે, વારે વારે વ્રત ભાંગે તો વ્રત પચ્ચક્ખાણ કરી શકે નહિ.

(૫૩) શીયળવંત શાથી થાય ?

ચારિત્રમોહનીયના ક્ષયોપશમથી. શિયળ પાળે, શિયળવંતની પ્રશંસા કરે, એને સહાય કરે, વ્યભિચારિઓનો સંગ મૂકી દે, તો શિયળવંત થાય.

(૫૪) શ્રીમંત શાથી થાય ?

ઐશ્વર્ય ઉચ્ચગોત્રના ઉદયથી તથા લાભાંતરાયના ક્ષયોપશમથી. સુપાત્રે શુદ્ધ દાન દેવાથી શ્રીમંત થાય.

(૫૫) માગવા છતાં વસ્તુ મળે નહિ તે કયા કારણથી ?

ધનવાન છતાં દાન દે નહિ અને આશ્રિત જનોને રંકની જેમ આજીજી કરાવે તો.

(૫૬) બાળવિધવા શાથી થાય ?

ઉપભોગાન્તરાય આદિના ઉદયથી. પોતાના પતિને મારી નાંખી વ્યભિચાર સેવવાથી તથા ધણીનું અપમાન કરવાથી.

(૫૭) મરેલાં છોકરાં શાથી અવતરે ?

પશુ અને પંખીનાં બચ્ચાં તથા ઈંડા મારવાથી; લીખો
ફોડી નાંખવાથી, ઊગતી વનસ્પતિનાં કુંપળો ચુંટીકાઢવાથ

(૫૮) પુત્રનો વિયોગ શાથી થાય ?

અંતરાયના ઉદયથી. ગાય, ભેંસનાં બચ્ચાંને
ન પાય અને પશુ પંખીના બચ્ચાંને મારે તો.

(૫૯) નાનપણમાં મા બાપ શાથી મરે ?

અંતરાયકર્મના ઉદયથી. શરણે આવેલાનો ઘાત
અને માતપિતાનું અપમાન કરે તો.

(૬૦) મુંગો શાથી થાય ?

જ્ઞાનાવરણ તથા દર્શનાવરણના ઉદયથી. જુઠી
પૂરે, અને ગુરુને ગાળો દે.

(૬૧) ઉત્તમ જાતિનો મનુષ્ય થઈ ભીખ કેમ
અંતરાયના ઉદયથી માત પિતા અને ગુરુને મા
અપમાન કરે તો.

(૬૨) સ્ત્રી મરીને પુરુષ શાથી થાય છે ?

પુરુષ વેદના ઉદયથી. સત્ય, શિયળ, સંતોષ, અ
વિગેરે ગુણો ધારણ કરવાથી.

(૬૩) દેવ કોણ થાય ?

દેવાયુ આદિ કર્મોના ઉદયથી. સાધુ, શ્રાવ
અને અકામ (મન વિના) નિર્જરા કરનાર.

(૬૪) લક્ષ્મી સ્થિર શાથી રહે ?

સાધુ મુનિરાજને દાન દઈને પશ્ચાતાપ

ખોટા વેપાર ન કરે તો શરાબાપણું અને સુખે સુખે કમાણી મેળવી શકે.

(૫૧) જાતિસ્મરણજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન શાથી થાય ?

મતિજ્ઞાનાવરણકર્મના તથા અવધિજ્ઞાનાવરણકર્મના ક્ષયોપશમથી. તપ સંજમ પાળ્યો હોય, જ્ઞાની મહાત્માની સેવા ભક્તિ કરી હોય, જ્ઞાનનો મહિમા અને બહુમાન વધાર્યું હોય, એને જાતિસ્મરણ તથા અવધિજ્ઞાન ઉપજે છે.

(૫૨) વ્રત પચ્ચક્‌ખાણ કેમ ન કરી શકે ?

પ્રત્યાખ્યાનાવરણકર્મના ઉદયથી. બીજાનાં વ્રત ભંગ કરાવે, શુદ્ધ વર્તનારને દોષ લગાડે, બીજાને વ્રત ભાંગતો જોઈ રાજી થાય, વ્રત લઈ પરિણામની ધારામાં સંકલ્પવિકલ્પ કરે, વારે વારે વ્રત ભાંગે તો વ્રત પચ્ચક્‌ખાણ કરી શકે નહિ.

(૫૩) શીયળવંત શાથી થાય ?

ચારિત્રમોહનીયના ક્ષયોપશમથી. શિયળ પાળે, શિયળવંતની પ્રશંસા કરે, એને સહાય કરે, વ્યભિચારિઓનો સંગ મૂકી દે, તો શિયળવંત થાય.

(૫૪) શ્રીમંત શાથી થાય ?

ઐશ્વર્યઉચ્ચગોત્રના ઉદયથી તથા લાભાંતરાયના ક્ષયોપશમથી. સુપાત્રે શુદ્ધ દાન દેવાથી શ્રીમંત થાય.

(૫૫) માગવા છતાં વસ્તુ મળે નહિ તે કયા કારણથી ?

ધનવાન છતાં દાન દે નહિ અને આશ્રિત જનોને રંકની જેમ આજીજી કરાવે તો.

(૫૬) બાળવિધવા શાથી થાય ?

ઉપભોગાન્તરાય આદિના ઉદયથી. પોતાના પતિને મારી નાંખી વ્યભિચાર સેવવાથી તથા ધણીનું અપમાન કરવાથી.

(૫૭) મરેલાં છોકરાં શાથી અવતરે ?

પશુ અને પંખીનાં બચ્ચાં તથા ઈંડા મારવાથી, લીખોને ફોડી નાંખવાથી, ઊગતી વનસ્પતિનાં કુંપળો ચુંટીકાઢવાથી.

(૫૮) પુત્રનો વિયોગ શાથી થાય ?

અંતરાયના ઉદયથી. ગાય, ભેંસનાં બચ્ચાંને દૂધ ન પાય અને પશુ પંખીના બચ્ચાંને મારે તો.

(૫૯) નાનપણમાં મા બાપ શાથી મરે ?

અંતરાયકર્મના ઉદયથી. શરણે આવેલાનો ઘાત કરે અને માતપિતાનું અપમાન કરે તો.

(૬૦) મુંગો શાથી થાય ?

જ્ઞાનાવરણ તથા દર્શનાવરણના ઉદયથી. જુઠી સાક્ષી પૂરે, અને ગુરુને ગાળો દે.

(૬૧) ઉત્તમ જાતિનો મનુષ્ય થઈ ભીખ કેમ માગે ?

અંતરાયના ઉદયથી. માત પિતા અને ગુરુને મારે અને અપમાન કરે તો.

(૬૨) સ્ત્રી મરીને પુરુષ શાથી થાય છે ?

પુરુષ વેદના ઉદયથી. સત્ય, શિયળ, સંતોષ, અને વિનય વિગેરે ગુણો ધારણ કરવાથી.

(૬૩) દેવ કોણ થાય ?

દેવાયુ આદિ કર્મોના ઉદયથી. સાધુ, શ્રાવક, તાપસ અને અકામ (મન વિના) નિર્જરા કરનાર.

(૬૪) લક્ષ્મી સ્થિર શાથી રહે ?

મુનિરાજને દાન દઈને પશ્ચાતાપ ન કરે તો.

૩૯ શા. ધારશીભાઈ માણેકચંદ સુરેન્દ્રનગર
૪૦ ,, રતનશી જેઠાભાઈ સાંગલી
૪૧ ,, કસ્તુરચંદ સરુપચંદ પાટણવાળા મુંબઈ
૪૨ શ્રી મસૂર જૈન સંઘ મસૂર
૪૩ શા. રાયચંદ નાનચંદ મુંબઈ
૪૪ ,, બંસીલાલ અંબાલાલ ઝવેરી ખંભાતવાળા ,,
૪૫ ,, તાનુબેન ભીખુલાલ ચેતગામ
૪૬ ,, ભભુતમલ પુનમચંદજી પાડીવ
૪૭ ,, ચીમનલાલ બકોરદાસ ગાંધી સરસપુર–અમદાવાદ
૪૮ ,, પેપટલાલ કેશવલાલ ગાંધી ,, ,,
૪૯ ,, ભોગીલાલ ,, કડીવાળા ,,
૫૦ ,, શાંતિલાલ સોમચંદ ચોકસી (ભાણાભાઇ) ખંભાત
૫૧ ,, પ્રેમચંદ માલાજી પૂ. ભાવ વિ. મ. ની પ્રેરણાથી
૫૨ ,, હિંદુમલ જિતરાજ રાઠોડ કોલ્હાપુર
૫૩ ,, પોપટલાલ છગનલાલ માણસા
૫૪ ,, મોતીલાલ જીવરાજભાઇ મુંબઈ
૫૫ ,, જીવરાજ નાનચંદ ચા વાળા સુરત
૫૬ એક સદ્‌ગૃહસ્થ. રત્નસુંદર વિ. મ. દેવસુંદર વિ. મ. ની દીક્ષા નિમિત્તે દેપલા
૫૭ અ. સૌ. હેમલતા ચંદ્રકાંતભાઈ માંઢા
૫૮ શા. રતનલાલ નાગરદાસ વકીલ અમદાવાદ
૫૯ નાપાડ શ્વે. મૂ. જૈન સંઘ નાપાડ (આણંદ)

દસવર્ષીય

૬૦ શા. ગગલદાસ હાલચંદ ચરાદવાળા અમદાવાદ

પંચવર્ષીય

૬૧ સૂરજબેન ચુનીલાલ અંબાલાલ પટેલ નડિયાદ

પદ્મપ્રકાશનને મળેલું નવું દાન

(૧) ૫૦૧, પૂ. મુનિરાજ શ્રી મિત્રાનંદ વિ. મ.ના સદુપદેશથી લાખના ખર્ચે નડિયાદમાં બંધાયેલા શ્રી મણીલાલ છોટાલાલ તરીયા જૈન ઉપાશ્રયનું, કલકત્તા નિવાસી શેઠશ્રી સવાઇલાલ કેશવલાલ પ્રેસીડેન્સી મેજીસ્ટ્રેટના શુભ હસ્તે તા. ૧--૫--૭૧ ના રોજ દ્ઘાટન થયેલ તે પ્રસંગે ભવ્ય સમારંભનું પ્રમુખપદ શોભાવનાર ાણંદ નિવાસી શેઠશ્રી મણીલાલ નરસીદાસ દોશી તરફથી ામારંભ પ્રસંગે ઉપાશ્રયમાં રૂ. ૧૫૦૧ ના દાનની જાહેરાત સાથે ાદ્મ પ્રકાશનના સાહિત્ય સંરક્ષણ માટે ૫૦૧, ની જાહેરાત થઈ હતી.

(૨) ૫૦૧, ઉપર્યુક્ત ઉપાશ્રયમાં સમવસરણાકાર સિંહાસન ંરાવવાની નડિયાદ નિવાસી સુતરીયા ચંપકલાલ ઝવેરભાઈ ુપુત્રો શ્રીમનહરભાઈ,દાદુભાઈ તથામહેન્દ્રભાઈએ ઉછામણીથી આદેશ ીધો. તે પ્રસંગે પદ્મ પ્રકાશનને રૂ. ૫૦૧ નું દાન જાહેર કર્યું હતું 'પદ્મ પ્રકાશન' બંને દાતાઓનો આભાર માને છે.

પૂ. પં. શ્રી પદ્મ વિજયજી ગણિવર જૈન ગ્રંથમાળાને આર્થિક સહકાર આપવાના પ્રકારો

રૂ. ૨૫૧, આપનારનો કોઈ પણ એક પુસ્તકમાં ફોટો મૂકાશે.
રૂ. ૧૦૧, ,, લાઈફ મેમ્બર ગણાશે.
રૂ. ૫૧, ,, દશવર્ષીય ,, ,,
રૂ. ૨૫, ,, પંચવર્ષીય ,, ,,
રૂ. ૧૧, ,, દ્વિવર્ષીય ,, ,,

* મેમ્બરોના નામ દરેક પુસ્તકમાં છપાશે.
* દરવર્ષે છપાતા પુસ્તકો મેમ્બરોને ભેટ મળશે.
* સંસ્થાના કાર્યાલયો બોરસદ-અમદાવાદ બે ઠેકાણે છે.
* નાણાં ભરનારને બન્ને સ્થળેથી પાકી પહોંચ મળશે.
* ઉપર્યુક્ત કોઈ પણ પ્રકારે સંસ્થાને આર્થિક સહકાર આપી સંસ્થાને સમૃદ્ધ બનાવો. સુંદર ધાર્મિક વાંચન મેળવો.

૩૯ શા. મારશીભાઈ માણેકચંદ — સુરેન્દ્રનગર
૪૦ ,, રતનશી જેઠાભાઈ — સાંગલી
૪૧ ,, કસ્તુરચંદ સરુપચંદ પાટણવાળા — મુંબઈ
૪૨ શ્રી મસૂર જૈન સંઘ — મસૂર
૪૩ શા. રામચંદ નાનચંદ — મુંબઈ
૪૪ ,, બંસીલાલ અંબાલાલ ઝવેરી ખંભાતવાળા — ,,
૪૫ ,, તારાબેન ભીખુલાલ — ચેતગામ
૪૬ ,, ભબુતમલ પુનમચંદજી — પાડીવ
૪૭ ,, ચીમનલાલ બકોરદાસ ગાંધી — સરસપુર–અમદાવાદ
૪૮ ,, પોપટલાલ કેશવલાલ ગાંધી — ,, ,,
૪૯ ,, ભોગીલાલ ,, કડીવાળા — ,,
૫૦ ,, શાંતિલાલ સોમચંદ ચોકસી (ભાણાભાઇ) ખંભાત
૫૧ ,, પ્રેમચંદ માલાજી પૂ. ભાવ વિ. મ. ની પ્રેરણાથી
૫૨ ,, હિંદુમલ જિતરાજ રાઠોડ — કોલ્હાપુર
૫૩ ,, પોપટલાલ છગનલાલ — માણસા
૫૪ ,, મોતીલાલ જીવરાજભાઇ — મુંબઈ
૫૫ ,, જીવરાજ નાનચંદ ચા વાળા — સુરત
૫૬ એક સદ્ગૃહસ્થ. રત્નસુંદર વિ. મ. દેવસુંદર વિ. મ. ની દીક્ષા નિમિત્તે દેપલા
૫૭ અ. સૌ. હેમલતા ચંદ્રકાંતભાઈ — માંઢા
૫૮ શા. રતનલાલ નાગરદાસ વકતા — અમદાવાદ
૫૯ નાપાડ શ્વે. મૂ. જૈન સંઘ — નાપાડ (આણંદ)

દસવર્ષીય

૬૦ શા. ગગલદાસ હાલચંદ થરાદવાળા — અમદાવાદ

પંચવર્ષીય

૬૧ સૂરજબેન ચુનીલાલ અંબાલાલ પટેલ — નડિયાદ

પદ્મપ્રકાશનને મળેલું નવું દાન

(૧) ૫૦૧, પૂ. મુનિરાજ શ્રી મિત્રાનંદ વિ. મ.ના સદુપદેશથી
લાખના ખર્ચે નડિયાદમાં બંધાયેલા શ્રી મણીલાલ છોટાલાલ
રીયા જૈન ઉપાશ્રયનું, કલકત્તા નિવાસી શેઠશ્રી રાવાછલાલ કેશવ-
સ પ્રેસીડેન્સી મેજીસ્ટ્રેટના શુભ હસ્તે તા. ૧-૫-૭૧ ના રોજ
ઘાટન થયેલ તે પ્રસંગે ભવ્ય સમારંભનું પ્રમુખપદ શોભાવના
મુંદ નિવાસી શેઠશ્રી મણીલાલ નરશીદાસ દોશી તરફ
ારંભ પ્રસંગે ઉપાશ્રયમાં રૂ. ૧૫૦૧ ના દાનની જાહેરાત સા
। પ્રકાશનના સાહિત્ય સંરક્ષણ માટે ૫૦૧, ની જાહેરાત થઈ હત

(૨) ૫૦૧, ઉપર્યુક્ત ઉપાશ્રયમાં સમવસરણાકાર સિંહાસ
ાવવાની નડિયાદ નિવાસી સુતરીયા ચંપકલાલ ઝવેરભા
ત્રો શ્રીમનહરભાઈ, દાદુભાઈ તથા મહેન્દ્રભાઈએ ઉછામણીથી આ
ધો. તે પ્રસંગે પદ્મ પ્રકાશનને રૂ. ૫૦૧ નું દાન જાહેર કર્યું દ
મ પ્રકાશન' બંને દાતાઓનો આભાર માને છે.

ૂ. પં. શ્રી પદ્મ વિજયજી ગણિવર જૈન ગ્રંથમાળા

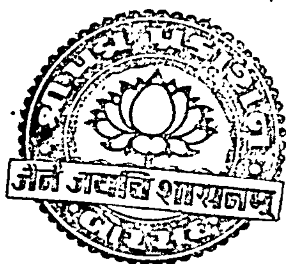
આર્થિક સહકાર આપવાના પ્રકારો

. ૨૫૧, આપનારનો કોઈ પણ એક પુસ્તકમાં ફોટો મૂકા

ૂ. ૧૦૧, ,, લાઈફ મેમ્બર ગણાશે.
ૂ. ૫૧, ,, દશવર્ષીય ,, ,,
ૂ. ૨૫, ,, પંચવર્ષીય ,, ,,
ૂ. ૧૧, ,, દ્વિવર્ષીય ,, ,,

* મેમ્બરોના નામ દરેક પુસ્તકમાં છપાશે.
* દરવર્ષે છપતા પુસ્તકો મેમ્બરોને ભેટ મળશે.
* સંસ્થાના કાર્યાલયો બોરસદ-અમદાવાદ બે ઠેકાણે છે.
* નાણાં ભરનારને બન્ને સ્થળેથી પાકી પહોંચ મળશે.
* ઉપર્યુક્ત કોઈપણ પ્રકારે સંસ્થાને આર્થિક સહકાર આ
સંસ્થાને સમૃદ્ધ બનાવો. સુંદર ધાર્મિક વાંચન મેળ

રૂ. ૫૦૦૧ જેવી માતબર રકમનું દાન કરી જેઓ
પૂ. પં.શ્રી પદ્મ વિજયજી ગણિવર જૈન ગ્રંથમાળાના
પ્રાણદાતા બન્યા છે.

ધર્માનુરાગી
ચીમનલાલ ભીખાભાઈ
આણંદ

ધર્માનુરાગિણી
કલાવતીબેન ચીમનલાલ
આણંદ

૩૯ શા. ધારશીભાઈ માણેકચંદ સુરેન્દ્રનગર
૪૦ ,, રતનશી જેઠાભાઇ સાંગલી
૪૧ ,, કસ્તુરચંદ સરુપચંદ પાટણવાળા મુંબઈ
૪૨ શ્રી મસૂર જૈન સંઘ મસૂર
૪૩ શા. રાયચંદ નાનચંદ મુંબઈ
૪૪ ,, બંસીલાલ અંબાલાલ ઝવેરી ખંભાતવાળા ,,
૪૫ ,, તાનુબેન ભીખુલાલ ચેતગામ
૪૬ ,, ભભુતમલ પુનમચંદજી પાડીવ
૪૭ ,, ચીમનલાલ બકોરદાસ ગાંધી સરસપુર–અમદાવાદ
૪૮ ,, પેપટલાલ કેશવલાલ ગાંધી ,, ,,
૪૯ ,, ભોગીલાલ ,, કડીવાળા ,,
૫૦ ,, શાંતિલાલ સોમચંદ ચોકસી (ભાણાભાઇ) ખંભાત
૫૧ ,, પ્રેમચંદ માલાજી પૂ. ભાવ વિ. મ. ની પ્રેરણાથી
૫૨ ,, હિંદુમલ જિતરાજ રાઠોડ કોલ્હાપુર
૫૩ ,, પોપટલાલ છગનલાલ માણુસા
૫૪ ,, મોતીલાલ જીવરાજભાઇ મુંબઈ
૫૫ ,, જીવરાજ નાનચંદ ચા વાળા સુરત
૫૬ એક સદ્‌ગૃહસ્થ. રત્નસુંદર વિ. મ. દેવસુંદર વિ. મ. ની દીક્ષા નિમિત્તે દેપલા
૫૭ અ. સૌ. હેમલતા ચંદ્રકાંતભાઈ માંઢા
૫૮ શા. રતનલાલ નાગરદાસ વક્તા અમદાવાદ
૫૯ નાપાડ શ્વે. મૂ. જૈન સંઘ નાપાડ (આણંદ)

દસવર્ષીય

૬૦ શા. ગગલદાસ હાલચંદ થરાદવાળા અમદાવાદ

પંચવર્ષીય

૬૧ સૂરજબેન ચુનીલાલ અંબાલાલ પટેલ

પદ્મપ્રકાશનને મળેલું નવું દાન

(૧) ૫૦૧, પૂ. મુનિરાજ શ્રી ચિદાનંદ વિ. મ.ના સદુપદેશથી
૧ લાખના ખર્ચે નડિયાદમાં બંધાયેલાં શ્રી મણીલાલ છોટાલાલ
સુતરીયા જૈન ઉપાશ્રયનું, કલકત્તા નિવાસી શેઠશ્રી સવાઇલાલ કેશવ
લાલ પ્રેસીડેન્સી મેજીસ્ટ્રેટના શુભ હસ્તે તા. ૧-૫-૭૧ ના રો
ઉદ્‌ઘાટન થયેલ તે પ્રસંગે ભવ્ય સમારંભનું પ્રમુખપદ શોભાવ
આણંદ નિવાસી શેઠશ્રી મણીલાલ નરસીદાસ દોશી તર
સમારંભ પ્રસંગે ઉપાશ્રયમાં રૂ. ૧૫૦૧ ના દાનની જાહેરાત
પદ્મ પ્રકાશનના સાહિત્ય સંરક્ષણ માટે ૫૦૧, ની જાહેરાત થઈ

(૨) ૫૦૧, ઉપર્યુક્ત ઉપાશ્રયમાં સમવસરણાકાર સિં
પધરાવવાની નડિયાદ નિવાસી સુતરીયા ચંપકલાલ ઝવે
સુપુત્રો શ્રીમનહરભાઈ,દાદુભાઈ તથા મહેન્દ્રભાઈએ ઉછામણીથી
લીધો. તે પ્રસંગે પદ્મ પ્રકાશનને રૂ. ૫૦૧ નું દાન જાહેર
'પદ્મ પ્રકાશન' બંને દાતાઓનો આભાર માને છે.

પૂ. પં. શ્રી પદ્મ વિજયજી ગણિવર જૈન ગ્રંથમ

આર્થિક સહકાર આપવાના પ્રકાર

રૂ. ૨૫૧, આપનારનો કોઈ પણ એક પુસ્તકમાં ફોટો
રૂ. ૧૦૧, " લાઈફ મેમ્બર ગણાશે.
રૂ. ૫૧, " દશવર્ષીય " "
રૂ. ૨૫, " પંચવર્ષીય " "
રૂ. ૧૧, " દ્વિવર્ષીય " "

* મેમ્બરોના નામ દરેક પુસ્તકમાં છપાશે.
* દરવર્ષે છપાતા પુસ્તકો મેમ્બરોને ભેટ મ
* સંસ્થાના કાર્યાલયો બોરસદ-અમદાવાદ બે
* નાણાં ભરનારને બન્ને સ્થળેથી પાકી પહોં
* ઉપર્યુક્ત કોઈ પણ પ્રકારે સંસ્થાને આર્થિક
સંસ્થાને સમૃદ્ધ બનાવો. સુંદર ધાર્મિક વાં